

આર્ષદ્રષ્ટા

ડૉ. ભાભાસાહેબ આંબેડકર

આર્ષદ્રષ્ટા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર

પ્રકાશક : માહિતી કમિશનર, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

લેખન - સંપાદન : ડૉ. પી. જી. જ્યોતિકર

મુદ્રક : સરકારી ફોટો લિથો પ્રેસ, અમદાવાદ.

વર્ષ : ૨૦૧૪-૧૫

નોંધ : આ પુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ વિગતો અને તસવીરોનો આધાર લેખકના વાંચન, અનુભવ અને સંગ્રહ છે એની સાથે રાજ્ય સરકાર સંપત્તિ જ છે એમ માનવું નહીં.

ભારતીય સંવિધાનના શિલ્પી ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મૂલ્યનિષ્ઠ, સમાજસુધારક, દલિત સમાજના મસીહા જ નહીં બલકે સમગ્ર માનવજાતિના ઉદ્ધારક એવા મહામાનવ હતા. આ ધરતી પર એમનું સમગ્ર જીવન એક સુંગઘિત પુષ્પની જેમ ચારે દિશાએ સુવાસને પ્રસારાવી પ્રજામાં ઝળહળતી જ્યોતની જેમ ચિત્તંજીવ પ્રકાશ પાથરનારું બન્યું.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર નારીમુક્તિના લડવૈયા અને સંવિધાનના ઘડવૈયા એ સૌ ભારતીય નાગરિકો માટે અમૂલ્ય અધિકારો, હક્કો સ્વતંત્ર ભારતના બંધારણ દ્વારા એમની સંકલ્પનાની અણમોલ ભેટ છે. જેને ઉજાગર કરવા ગુજરાત રાજ્યના માહિતી ખાતા દ્વારા **“આર્ષદ્રષ્ટા ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર”** પુસ્તિકા પ્રસિદ્ધ થઈ રહી છે જે આનંદ અને ગૌરવની વાત છે.

ડૉ. આંબેડકરના જીવન-કવન અને તેમના આદર્શો આજની પેઢી જાણે, સમજે અને તેમણે કંડારેલા માર્ગે ચાલે એ આજના સમયની માંગ છે. પ્રસ્તુત પુસ્તિકા વાચકો, અભ્યાસુઓ, શાળા-કોલેજના વિદ્યાર્થીઓને ઉપકારક બનશે એવી મને શ્રદ્ધા છે. પ્રકાશનની સફળતા માટે હાર્દિક શુભેચ્છા પાઠવું છું.

આનંદીબેન

(આનંદીબેન પટેલ)

મુખ્ય મંત્રી, ગુજરાત રાજ્ય

ભારતરત્ન, બૌદ્ધિસત્વ, સંવિધાનના ઘડવૈયા, આર્ષદ્રષ્ટા યુગપુરુષ... ડૉ. બાબાસાહેબ ભીમરાવ આંબેડકર...

વિશ્વ વિભૂતિ મહામાનવ, ભારતરત્ન ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર દલિત, પૌડિત અને શોષિત સમાજ માટે સતત સંઘર્ષરત્ત રહી માત્ર ગરીબોના જ નહીં પરંતુ પ્રત્યેક માનવીના બંધારણીય હક્ક માટે લડનારા મહારથી હતા. તેઓનું વિશ્વ નોંધનીય પ્રદાન દલિતોના ઉદ્ધાર સમેત કાયદા અને અર્થશાસ્ત્રની બાબતોમાં રહ્યું હતું.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરે સ્વપુરુષાર્થે વિશ્વની અગ્રગણ્ય વિશ્વ વિદ્યાલયોની સર્વોત્તમ શૈક્ષણિક સિદ્ધિઓ, પદવીઓ પ્રાપ્ત કરી વિશ્વના આવા ઉચ્ચતમ શિક્ષકો મહા સંઘર્ષ સાથે સર કરી વિશ્વમાં આગવી ઓળખ ઉભી કરી હતી જેની પ્રતીતિ વિશ્વ વિખ્યાત કોલમ્બિયા યુનિવર્સિટીએ તેઓને પોતાના શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થી જાહેર કર્યા હતા, તેના પરથી થાય છે.

આર્ષદ્રષ્ટા અને આશ્રુવન કર્મચોદ્ધા ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરે શ્રમ અને રોજગારને ગૌરવ અપાવી રાજકીય, સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક તેમજ સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રે સૌ કોઇને તેઓના મુળભૂત અધિકારો મળે તેવી સર્વોત્તમ વૈધાનિક વ્યવસ્થા આ દેશને પ્રદાન કરી છે.

સૌથી વિશેષ નોંધનીય છે કે, સમયની મર્યાદામાં આ દેશનું રહી બંધારણ ઘડી આપ્યું તે બાબત છે. દેશના સૌથી પહેલા કાયદા પ્રધાને મહિલાઓના મુળભૂત અધિકારો સાથે ગૌરવ અને ગરિમા સમેત સશક્તિકરણ ઉપરાંત સ્ત્રીઓના કાયદામાં આમુલ પરિવર્તન લાવી સુરક્ષા બક્ષી તે સર્વશ્રેષ્ઠ કાર્ય તરીકે આ દેશ નોંધ લઇ રહી છે.

આર્ષદ્રષ્ટા અને આશ્રુવન કર્મચોદ્ધા ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરે રાજકીય, સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક, સાંસ્કૃતિક તેમજ માનવ અધિકારો અપાવવા માટે તેઓ આશ્રુવન-અવિરત સંઘર્ષ કરીને છેવાડાના સમાજને તેમના અધિકારો અપાવીને જ રહ્યા. એવા માનવ ગરિમાના પુરસ્કર્તા, અખંડ પ્રહરતી ભારતરત્ન ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું ગૌરવવંતુ સ્થાન સૌ કોઇના હૃદયમાં હોય તે સ્વાભાવિક છે. આ સમગ્ર પ્રદાન દેશ અને નવી પેઢીના યુવાનો માટે હરહંમેશ પ્રેરણામૂર્તિ બની રહેશે.

માહિતી ખાતા દ્વારા ડૉ. બાબાસાહેબ ભીમરાવ આંબેડકરના જીવન કવનની ઝાંખી કરાવતી સચિત્ર જીવન પુસ્તિકા “આર્ષદ્રષ્ટા : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર” પ્રસિદ્ધ થઇ રહી છે. તેને મારી અંતઃકરણ પૂર્વકની શુભેચ્છા પાઠવું છું.

રમણલાલ વોરા

(પંચીશ્રી સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ,
ગુજરાત રાજ્ય, વાઘીનાર ર.)

આર્ષદ્રષ્ટા ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર

ભારતના સંવિધાનના ઘડવૈયા અને ભારતરત્ન ડૉ. બાબાસાહેબ ભીમરાવ આંબેડકર એક પ્રખર વિદ્વાન સમાજશાસ્ત્રી, અર્થતંત્રના જ્ઞાતા, મહિલા ઉત્કર્ષના પ્રણેતા, નીડર સમાજસેવક, સાહિત્યકાર, સંશોધનકાર, કાયદાશાસ્ત્રી, લેખક, પત્રકાર ઉપરાંત દલિતોના હમદર્દ હતા. તેઓ ભારતના લોકોનાં હૃદયમાં ચિરંજીવ વિભૂતિરૂપે પ્રસ્થાપિત છે અને રહેશે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર દ્રઢપણે માનતા હતા કે મનુષ્યની સારી ઓળખ તેનું કર્મ અને ચાચરણ જ છે. સમાજના જાગૃત રાહબર ચોવા ડૉ. આંબેડકરે પોતાનું જીવન પીંડિતો, દલિતોના ઉદ્ધાર અર્થે સમર્પિત કર્યું હતું.

દલિતો અને પછાત વર્ગોને સામાજિક ન્યાય, સમાન દરજ્જો અને અધિકારો મળે તે માટેના ડૉ. આંબેડકરના જીવન આદર્શોને ચરિતાર્થ કરવા આપણે રચનાત્મક અભિગમ કેળવવાની સાથે તેમણે પ્રારંભેલાં કાર્યોને, આકાંક્ષાઓને મૂર્તિમંત કરીએ તો જ તેઓનું સારું સન્માન અને સારી શ્રદ્ધાજલિ અર્પી શકાશે.

માહિતી ખાતા દ્વારા વિકાસલક્ષી, યોજનાકીય બાબતોની જાણકારી આપતાં માહિતીપ્રદ પ્રકાશનો તો કરવામાં આવે જ છે, પરંતુ આની સાથોસાથ સાંસ્કૃતિક અને ઐતિહાસિક છબી ઉજાગર કરતાં પુસ્તકોનું પણ પ્રકાશન કરવામાં આવે છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના જીવન-કવન અને તેમના આદર્શોને આગવનતા સુધી પહોંચાડવાના પ્રયાસના ભાગરૂપે, “આર્ષદ્રષ્ટા ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર”ની સચિત્ર પુસ્તિકામાં કેટલીક વધુ વિગતો સાંકળી લઇને પુનઃમુદ્રણ કરાયું છે. આ પુસ્તકનું લેખન અને સંપાદન કરવા માટે ડૉ. પી. જી. જ્યોતિકરનો આભાર ગાનું છું. મને આશા છે કે પ્રબુદ્ધ બાગરિકો, વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો તેમજ ચાત્સ્યાસુઓ માટે આ એક ઉપયોગી સંદર્ભ સાહિત્ય બની રહેશે.

માહિતી કમિશનર

પ્રાસ્તાવિક

સંઘર્ષ-ભીમાય નમો નમસ્તે નમો ભારતરત્નાય ભીમરાવમહાત્મને ।
ભારતાર્થે કૃતં યેન સંવિધાનં મહાદૂભુતમ્ ॥ ૧ ॥
અસ્પૃશ્યતા શાપવિમોચકાય અન્યાય વૈપમ્ય વિનાશકાય ।
મનુષ્યતાધર્મ નિબોધકાય સંઘર્ષ-ભીમાયમનો નમસ્તે ॥ ૨ ॥
નર્મિત નવચૈતન્યં, નષ્ટા દાલિત્ય-ભાવના ।
યત્કૃપા તમહં વન્દે ભીમં ભારત ભૂષણમ્ ॥ ૩ ॥

“જેમણે ભારત માટે મહા અદ્ભુત સંવિધાનનું સર્જન કર્યું તે ભારતરત્ન મહાત્મા ભીમરાવ આંબેડકરને નમન! અસ્પૃશ્યતાના અભિશાપથી મુક્તિ અપાવનાર, અન્યાય અને અસમાનતાનો નાશ કરનાર તથા માનવધર્મનો બોધ કરનાર સંઘર્ષવીર ભીમરાવને કોટિકોટિ નમન!
જેમની કૃપાએ નવચૈતન્યનું નિર્માણ થયું, દલિતપણાની દાલિત્ય ભાવના જેમનાથી સમાપ્ત થઈ તે ભારત ભૂષણ ભીમરાવને હું વંદન કરું છું” - (બા. છં. ગોવિંદેકર)

કોઈપણ પ્રજાનો ઉદ્ધાર તેના ચારિત્ર્યવાન પ્રજાપુરુષોના પુરુષાર્થથી જ થાય છે. બહુરત્ન વસુંધરા - ભારતમાતાના આવા જ એક પ્રજાપુરુષ માનવગૌરવસમા વિરલ વિભૂતિ ડૉ. ભીમરાવ રામજી આંબેડકર. જેને લોકો માનથી ‘બાબાસાહેબ આંબેડકર’ તરીકે ઓળખે છે. તેમનું સચિત્ર જીવનચરિત્ર શબ્દદેહે આ પુસ્તક આકાર પામ્યું છે.

એક અસ્પૃશ્યતા દીકરાએ પોતાના પ્રબળ પુરુષાર્થથી વિશ્વની વિદ્યાપીઠોની ઉચ્ચત્તમ પદવીઓ પ્રાપ્ત કરી અને રાષ્ટ્રની અપ્રતિમ સેવા કરી તેમજ ત્યાગ અને સમર્પણથી રાષ્ટ્રનાં ઉચ્ચત્તમ શિખરો સર કરી ‘કાલજયી’ મહાપુરુષોની હરોળમાં પોતાનું સ્થાન મક્કમ રીતે પ્રસ્થાપિત કર્યું છે.

યુગપુરુષ ડૉ. આંબેડકર પોતાના વિચારો અને કાર્યોથી વીસમી સદી ઉપર અમીટ છાપ મૂકી ગયા છે. ભારતીય સમાજના વંચિતોના વિશાળ વર્ગને રાજકીય, સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક, સાંસ્કૃતિક-માનવીય અધિકારો અપાવવા માટે આજીવન-અવિરત સંઘર્ષ કરી વંચિતોને તેમના અધિકારો અપાવીને જ રહ્યા. આયખાના અંતમાં શાસ્ત્રા બુદ્ધનું શરણું સ્વીકારનાર બોધિસત્ત્વ ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકરની જીવનગાથા-જ્ઞાનીઓ માટે જ્ઞાનપીઠ, વિદ્યાર્થીઓ માટે વિદ્યાપીઠ, યાત્રિકો માટે તીર્થસ્થાન, સાહિત્ય માટે નૂતન વિભાવના અને પ્રવૃત્તિશીલો માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત પુરવાર થઈ છે.

આ પુસ્તકમાં ડૉ. આંબેડકરને જીવંત કરતાં ઐતિહાસિક ચિત્રો સાથે મહત્વપૂર્ણ દસ્તાવેજી પરિચય-સમજણ આપી તેની ઉપયોગિતામાં ઉમેરો કર્યો છે, જેથી આર્ષદ્રષ્ટા ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકરનાં વિચારો અને કાર્યોથી પાઠકો પરિચિત થઈ શકશે. પુસ્તકના પ્રારંભમાં આંબેડકરના ગુજરાત સાથેના સંબંધો - ઋણાનુંબંધની વિસ્તૃત વિગતો આપી છે. સાથોસાથ ગ્રંથને અંતે ડૉ. આંબેડકર જીવનઘટનાક્રમથી ગુજરાતી પ્રજા સમક્ષ તેમના જીવન વિશેની જાણકારી પ્રસ્તુત કરી છે. આ પુસ્તક સામાન્ય પાઠકોમાં રસ જગાવશે સાથો સાથ સંશોધકોને પણ ઉપયોગી નીવડશે એવી આશા છે.

આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવાની પ્રક્રિયામાં માહિતી કમિશનરશ્રીએ આપેલા સહયોગનો સાભાર ઉદ્દેશ કરવો ઘટે. તેવી જ રીતે આ ગ્રંથમાં જે અન્ય ગ્રંથનો સહારો લીધો છે, તેના લેખકો તેમજ પ્રકાશકોનો પણ હું હૃદયપૂર્વકનો આભારી છું. સવિશેષ લોકવાંડમય પ્રકાશન ગૃહ (મુંબઈ)નો ગ્રંથ “ડૉ. આંબેડકર” આ પ્રકાશન માટે અત્યંત ઉપયોગી નીવડ્યો છે તેનો ઋણ સ્વીકાર કરું છું. મારા મિત્ર શ્રી વિજય સુરવાડેએ તેમના સંગ્રહમાંથી મને આપેલી અલભ્ય તસવીરો તેમજ સાહિત્યનો આ ગ્રંથમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, તેમનો પણ ઋણ સ્વીકાર કરું છું.

- ડૉ. પી. જી. જ્યોતિકર

ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકર અને ગુજરાત...

- ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકરનો ગુજરાત સાથે ઘનિષ્ઠ નાતો રહ્યો છે. અપૂર્વ ઋણાનુંબંધ સંબંધો હતા જેની તારીખી તવારિખ...
- ઈન્ટર (૧૯૦૯) પછીના અભ્યાસ માટે વડોદરાના પ્રજાવત્સલ રાજવી સયાજીરાવ ગાયકવાડે (ત્રીજા) શિષ્યવૃત્તિ આપી, પરિણામે કોલેજ અભ્યાસ - ગ્રેજ્યુએશન પૂર્ણ કર્યું.
 - મુંબઈની એલ્ફિસ્ટન કોલેજની કેન્ટીનમાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ અપાવવાની ઝુંબેશ કરનાર ગુજરાતી ભદ્ર મહોદયે આંબેડકરને કેન્ટીનમાં પ્રવેશ કરાવ્યો.
 - ગ્રેજ્યુએટ ભીમરાવ આંબેડકરને વડોદરામાં જ પ્રથમ નોકરી મળી, વળી મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડે પેટલાદના શિવરામ જેરામના અવસાન નિમિત્તે ખાલી પડેલી જગ્યા ઉપર તેમની રાજ્યની કાયદા કાઉન્સિલ Legislatureમાં પ્રતિનિધિ તરીકે નિમણૂક કરી (તા. ૨૪ એપ્રિલ, ૧૯૧૩). આ સમયે તેઓ કારોલબાગના અંત્યજ ઇત્રાલયમાં રહેતા હતા જેના ગૃહપતિ આર્યસમાજ આત્મારામ અમૃતસરી હતા.
 - વિદેશ અભ્યાસ માટે પણ મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડની શિષ્યવૃત્તિ પ્રાપ્ત થઈ. પરિણામે તેઓ અમેરિકામાં ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરી શક્યા હતા.
 - વડોદરા રાજ્ય સાથેના કરારપત્ર MEMO OF AGREEMENTમાં સાક્ષી તરીકે સહી કરનાર ત્રિભોવન જે. વ્યાસ અને અનંતજી ગોપાલજી જોષી પણ ગુજરાતી હતા.
 - અમેરિકામાં પણ ગુજરાતી પારસી નવલ એમ. ભથેના તેમના મિત્ર થયા અને આ મૈત્રી આજીવન ટકી રહી હતી. ગુજરાતી મિત્ર નવલ ભથેના તેમને અવારનવાર આર્થિક સહાય પણ કરતા હતા.
 - વડોદરાથી વિદાય લઈ મુંબઈ પરત આવ્યા ત્યારે આજિવિકાની સમસ્યા હલ કરવા સિડલમ કોલેજમાં ખાલી પડેલી પ્રાધ્યાપકની નોકરી માટે મિત્ર નવલ એમ. ભથેનાની સહાય સાંપડી. નવલે કોંગ્રેસના સંયુક્તમંત્રી-પૂર્વમેયર (મુંબઈ) પારસી સર દિનેશા એદલજી વાસ્થાને વાત કરી... સઘળા પ્રયત્નોને પરિણામે તેમને કાર્યકારી પ્રાધ્યાપકની જગ્યા માટે નિમણૂક મળી હતી.
 - વળી આ જગ્યા પણ 'કચ્છીમાડૂ' પ્રા. ખૂબચંદ તલકચંદ શાહના રાજીનામાથી ખાલી પડી હતી. કેવો કુદરતી જોગાનુજોગ. પ્રા.કે.ટી. શાહ પાછળથી આપણી બંધારણસભાના જાગૃત સભ્ય તરીકે જાણીતા થયા હતા.
 - લંડનથી વિશેષ અભ્યાસ કરી બેરિસ્ટર બની સ્વદેશ પરત આવ્યા ત્યારે પણ આર્થિક મુંઝવણમાં મિત્ર નવલ ભથેનાએ પોતાના પિત્રાઈભાઈની સંસ્થા બાટલીબોય ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એકાઉન્ટન્સિમાં પાર્ટટાઈમ નોકરીની ગોકવણ કરી આપી હતી.
 - અમેરિકાની કોલંબિયા યુનિવર્સિટીમાંથી પીએચ.ડી. જેવી પદવીઓ પ્રાપ્ત કરી. શિષ્યવૃત્તિની શરત મુજબ ડૉ. આંબેડકરે વડોદરા રાજ્ય સચિવાલય (કોઠી કંપાઉન્ડ)માં એકાઉન્ટ વિભાગમાં અધિકારી તરીકે નોકરીનો પ્રારંભ કર્યો.
 - વસવાટનો વિકટ પ્રશ્ન પણ કામચલાઉ ધોરણે તેમણે પોતે હલ કર્યો એટલે કે એદલજી પારસીની વીસીમાં પારસી તરીકે રહ્યા,

પારસીઓને જાણ થતા - અદ્ભૂત આંબેડકર પારસી વીસીમાં વસે તો વીસી વટલાઈ જાય એટલે ત્યાંથી પણ તેમને તાત્કાલિક તે જગ્યા દુખી હૃદયે ખાલી કરવી પડી હતી.

- અસ્પૃશ્યતાના આ આકરા અનુભવથી 'અધિકારી આંબેડકર' વડોદરાના વડલા નીચે થોધાર આંસુએ રડ્યા! તેમાંથી તેમને સમાજસેવાની 'સંબોધિ' સંપ્રાપ્ત થઈ. વડોદરાની ધરતી પર 'અધિકારી આંબેડકર'માંથી 'સમાજસેવી આંબેડકર'નો આવિર્ભાવ થયો.
- સમાજ સેવાના સાથી-સંગાથી-સહાયક-હીરા પારખુ રાજવી છત્રપતિ શાહુ મહારાજ (કોલ્હાપુર) પણ રાજકુમાર કોલેજ રાજકોટનાં વિદ્યાર્થી હતા અને તેમનાં લગ્ન પણ વડોદરાના રાજપરિવારની કન્યા સાથે થયા હતાં. આમ તેઓ પણ અર્ધા ગુજરાતી ખરા જ. તેમણે પણ તેમને 'મૂકનાયક' (પાક્ષિક)નો પ્રારંભ કરવા આર્થિક સહાય કરી તેમજ બીજી વખત વિદેશ અભ્યાસ માટે ગયા ત્યારે પણ આર્થિક સહાય કરી હતી.
- તેમના રાજ્યમાં અંત્યજોની પરિષદમાં તેમણે આંબેડકરની અભિજાત નેતાગિરીની ઉદ્દોષણા કરતા ભવિષ્ય ભાખતાં કહ્યું 'ડૉ. આંબેડકર જ તમારો ઉદ્ધાર કરશે... આપણા બધાનો ઉદ્ધાર કરશે...'
- સમાજસેવા માટે તેમણે ૧૯૨૪માં બહિષ્કૃત હિતકારણી સભાની સ્થાપના કરી. તેમાં પ્રમુખ સંચાલકોમાં સર ચીમનલાલ સેતલવડ (અધિપતિ), જી. કે. નરીમાન રુસ્તમજી જીનાવાલા (મુંબઈ), ગોવિંદજી ટી. પરમાર (અમરેલી), કેશવજી રણછોડજી વાઘેલા (અમદાવાદ), સામંત નાનજી મારવાડી, શામજી નાનજી મારવાડી (બંને શિક્ષક બંધુઓ

અમરેલીના પણ મુંબઈમાં સ્થાયી), ઝીણાભાઈ મૂળજીભાઈ રાઠોડ (મુંબઈ) સર્વે મહાનુભાવો ગુજરાતી હતા.

- સૂરતના મહાવંશી સપૂત ડૉ. પી. જી. સોલંકી અને ડૉ. આંબેડકરની એક જ સમયે મુંબઈ પ્રાંત લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલમાં નિમણૂક થઈ અને તા. ૧૮-૨-૧૯૨૭ ને શુક્રવારે સાથે જ શપથવિધિ પણ થઈ. આ બંને નેતાઓએ સાથે મળી કાયદા કાઉન્સિલમાં અંત્યોદય ઉદ્ધારનું ઉત્તમ કાર્ય કર્યું હતું. ડૉ. આંબેડકર (૧૯૨૧) ડૉ. પી. જી. સોલંકી (૧૯૩૫)ને મોટાભાઈ તરીકે સન્માન આપતા હતા.
- તા. ૦૮-૦૫-૧૯૨૭ના દિવસે અબ્રામા, (વલસાડ)માં આ બંને કાઉન્સિલરોનો સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો. સમાજસેવક તરીકે ગુજરાતની ધરતી ઉપર ડૉ. આંબેડકરનું આ પ્રથમ પદાર્પણ હતું.
- ડૉ. આંબેડકર અને ડૉ. પી. જી. સોલંકીએ સાથે મળી ભારતીય બહિષ્કૃત સમાજ શિક્ષણ પ્રસારક મંડળ તથા બહિષ્કૃત સમાજસેવા સમિતિ નિયામક સંસ્થાઓની સ્થાપના કરી અને તેના ઉપક્રમે ૧૯૨૮માં અમદાવાદ (ખાનપુર) અંત્યજ છાત્રાલયનો પ્રારંભ કર્યો હતો. તે નિમિત્તે ડૉ. આંબેડકર જુલાઈ, ૧૯૨૮માં અમદાવાદ આવ્યા હતા. તે સમયે છાત્રાલયના ગૃહપતિપદે વડોદરાના તુલસીદાસ મૂળજીભાઈ આચાર્ય હતા.
- ૧૯૨૭ના માર્ચમાં ડૉ. આંબેડકરે મહાડ તળાવ પ્રવેશ સત્યાગ્રહ કર્યો હતો જેમાં મુંબઈના વસતા ખેડા જિલ્લાના દલિતોએ મોટી સંખ્યામાં ભાગ લીધો હતો. અમરેલીમાં થોભણજી લેઉવાના પ્રમુખસ્થાને સભા ભરી

- મહાડ સત્યાગ્રહનું સમર્થન કરવામાં આવ્યું હતું. તેવી જ રીતે નાસિકના કાલારામ મંદિર પ્રવેશ સત્યાગ્રહ (માર્ચ, ૧૯૩૦)માં પણ રામાપાલા માડુ - શિવાપાલા માડુ બંને બંધુઓ મોખરે રહ્યા હતા. પાછળથી રામાભાઈ માડુ શી. કા. ફેડરેશનના ઉમેદવાર તરીકે નાસિક સુધારાઈના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા હતા. યેવલા (નાસિક) ધર્માતર પરિષદમાં જતા ડૉ. આંબેડકરે રામાભાઈ માડુને ત્યાં વિશ્રામ કર્યો હતો.
- અંત્યજવર્ગના પ્રતિનિધિ તરીકે ડૉ. આંબેડકર ૧૯૩૦માં લંડન ગોળમેજી પરિષદમાં ભાગ લેવા ગયા ત્યારે ડૉ. પી. જી. સોલંકીની અધ્યક્ષતામાં તેમનું સન્માન કરી નગદ ચલણની થેલી અર્પણ કરવામાં આવી હતી. વર્ણી નવેમ્બર, ૪-૧૧-૧૯૩૨માં મુંબઈમાં વાલપખાડીમાં વસતા સૌરાષ્ટ્રના દલિતોએ ડૉ. આંબેડકરનું સન્માન કરી સન્માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું.
 - ૧૯૩૧ની બીજી ગોળમેજી પરિષદમાં દલિતોના નેતૃત્વ બાબતે ગાંધીજી અને આંબેડકર વચ્ચે વિવાદ થતાં ડૉ. આંબેડકરનું સમર્થન કરતાં અનેક તાર ગુજરાતમાંથી કરવામાં આવ્યા હતા જેમાં સેવક સેવાનંદ અને વડોદરાના લલ્લુભાઈ મકવાણા (તંત્રી નવયુવક) મોખરે હતા. તુલશીદાસ આચાર્ય પણ સાથે ખરાજ.
 - અંત્યજોના આમંત્રણને (નવયુવક મંડળ) માન આપી ડૉ. આંબેડકર તા. ૨૮-૦૬-૧૯૩૧ના દિવસે અમદાવાદ (દરિયાપુર) આવ્યા હતા જ્યાં ડૉ. આંબેડકરનું સન્માન કરી સન્માનપત્ર એનાયત કરવામાં આવ્યું હતું.
 - અમદાવાદ જિલ્લાના કાવિઠા ગામના દલિતો ઉપર થયેલા અત્યાચારોની જાતતપાસ માટે તા. ૨૨-૧૦-૧૯૩૮ના દિવસે

ડૉ. આંબેડકર અમદાવાદ આવ્યા હતા અને તે મુલાકાત વેળા તેઓ બાવળા પહા ગયા હતા. ગોવિંદભાઈ ચૌહાણે બાવળા મુકામે તેમને સન્માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું. અમદાવાદના પ્રેમાભાઈ હોલમાં તેમની જાહેર સભા યોજવામાં આવી હતી, જેમાં વિશાળ સંખ્યામાં દલિતો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

- રાજકોટમાં ‘જવાબદાર રાજ્ય તંત્ર’ માટેની જનતાની માંગણી સંદર્ભે ચાલતા આંદોલન સમયે રાજકોટના દલિતોએ ડૉ. આંબેડકરને તાર (Wire) કરી સૌરાષ્ટ્રના દલિતોના પ્રતિનિધિત્વ બાબતે રજૂઆત કરવા નિમંત્રણ આપ્યું હતું. ડૉ. આંબેડકર તા. ૧૮-૦૪-૧૯૩૮ના દિવસે વિમાનમાર્ગે રાજકોટ આવ્યા હતા. તેમણે જસાણીના બંગલે મહાત્મા ગાંધીજી સાથે ૪૫ મિનિટ ચર્ચા કરી, પરંતુ ગાંધીજીને તાવ આવતાં ચર્ચાનો દોર અધૂરો રહ્યો. ડૉ. આંબેડકર રાજવી ધર્મેન્દ્રસિંહજી અને દીવાન વીરાવાળાને મળ્યા હતા તેમજ દલિતોની વિશાળ સભાને સંબોધી હતી. (રાજકોટ-કેનાલરોડ પાસે)
- સમગ્ર ભારતમાં ડૉ. આંબેડકરનું જીવનચરિત્ર પુસ્તક સ્વરૂપે પ્રસિદ્ધ કરવાનો યશ અમદાવાદને મળે છે.

પુસ્તક : દલિતોના બેતાજ બાદશાહ : ડૉ. આંબેડકર

લેખક : ઉકાભાઈ એમ. સોલંકી

પ્રકાશક : કરશનદાસ માનસિંહ લેઉવા

નવયુવક મંડળ (નવતાડ, અમદાવાદ) વર્ષ-૧૯૪૦

આ પુસ્તકમાં ડૉ. આંબેડકરે લાહોરમાં ‘જાત પાંત તોડક મંડળ’ના અધિવેશન માટે તૈયાર કરેલું ઐતિહાસિક પ્રવચન ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરીને મૂકવામાં આવ્યું છે. અનુવાદ ચંપકભાઈ મોદીએ કર્યું હતું. (સંસ્થાના સુધારા બાબતે ડૉ. આંબેડકર સંમત ન થતા પ્રવચન

થઈ શક્યું ન હતું. અધિવેશન રદ કરવામાં આવ્યું હતું. ૧૯૩૬)

- મહાગુજરાત દલિત રાજકીય પરિષદના પ્રમુખ તરીકે ડૉ. આંબેડકર (૧૫-૧૬ માર્ચ, ૧૯૪૧) અમદાવાદ આવ્યા હતા. પ્રેમાભાઈ હોલમાં મળેલી દલિત પરિષદને તેમણે પોતાના અધિકારો માટે જાગૃત રહેવાનું એલાન કર્યું હતું.
- ૨૯-૩૦ નવેમ્બર, ૧૯૪૫ના દિવસે ડૉ. આંબેડકર રાજકીય પક્ષ શી. કા. ફેડરેશનના પ્રચાર માટે અમદાવાદ આવ્યા હતા. લાલદરવાજા ભવ્ય શામિયાણા (બુદ્ધનગર)ના મંથ ઉપરથી હજારો દલિતોને રાજકારણમાં સક્રિય થવા તેમજ દલિતોના પક્ષ શી. કા. ફેડરેશનને મત આપવાની તેમણે અપીલ કરી હતી.
- ડૉ. આંબેડકરે શૈક્ષણિક સંસ્થા પીપલ્સ એજ્યુકેશન સોસાયટીની સ્થાપના કરી જેના ચેરમેન તેઓ પોતે હતા અને બાકીના ૧૧ ટ્રસ્ટીઓમાં બે ગુજરાતી મહાનુભાવો (૧) ગુરુજી ગોવિંદજી પરમાર (૨) હિરજીભાઈ ખુસાલભાઈ પટેલનો સમાવેશ કર્યો હતો. ગુરુજી ગોવિંદજી પરમાર ૧૯૭૦માં તેના ચેરમેન તરીકે ચૂંટાયા હતા.
- સ્વતંત્ર ભારતના મંત્રી મંડળની રચનાની પ્રક્રિયાની પળોમાં - ડૉ. આંબેડકરને કાનૂન મંત્રી પદ પ્રાપ્ત થવાની પળોમાં તા. ૦૧-૦૮-૧૯૪૭ના દિવસે ડૉ. આંબેડકર દિલ્હીથી મુંબઈ (વિમાન માર્ગે) જતાં ૧૦.૪૫ વાગે અમદાવાદ એરપોર્ટ ઉપર ઊતરી ગુજરાતના આગેવાનો કરશનભાઈ લેઉવા, મણિલાલ ગંગારામ અને શાહીબાગના રામજીભાઈ પરમાર, નાથાભાઈ સવજી, પુરૂષોત્તમ હીરાભાઈ વગેરે કાર્યકરોને મળ્યા હતા.
- સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ મંત્રીમંડળમાં તેમની નિમણૂક અને બંધારણ ઘડતરમાં તેમની અમૂલ્ય સેવાઓ-જ્ઞાનનો લાભ લેવાની દરખાસ્તમાં ગુજરાતી ગાંધીજીનું અનન્ય પ્રદાન

વિસરાય એમ નથી. (જુલાઈ, ૧૯૪૭)

- પાકિસ્તાનના સર્જનને કારણે ડૉ. આંબેડકરનું સંવિધાન સભાનું સભ્યપદ સમાપ્ત થતાં તેમને મુંબઈની વિધાનસભામાંથી પુનઃ અને તાત્કાલિક ચૂંટી લાવવા મુખ્ય મંત્રી બાળાસાહેબ ખેરને સ્પષ્ટ અને કડક પત્ર લખી (જુલાઈ - ૧૯૪૭) આદેશ કરનાર ગુજરાતી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલને પણ યાદ કરવા ઘટે.
- ડૉ. આંબેડકરનું ઘણા ગ્રંથોનું ટાઈપ કાર્ય ગુજરાતી છગનભાઈ મોદી કરતા હતા જ્યારે વડોદરાના કલાભુવનના અધિકારી એમ. જી. ચીટનીશ નકશા વગેરે તૈયાર કરી આપતા હતા.
- માર્ચ-૧૯૫૨ની રાજ્ય સભાની બેઠક માટે ડૉ. આંબેડકરે ઉમેદવારી નોંધાવી ત્યારે ચૂંટાવવા માટે પ્રથમ પસંદગીના અઢાર મતની આવશ્યકતા હતી. વિરોધ પક્ષે સર્વાનુમતે ડૉ. આંબેડકરને સમર્થન આપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. જેમાં શેતકરી કામદાર પક્ષ, હિન્દુ મહાસભા, જનસંઘ, ખેડૂસંઘ અને અપક્ષ ધારાસભ્યોનો સમાવેશ થતો હતો. ગુજરાતના દલિત અપક્ષ ધારાસભ્ય ખેમચંદભાઈ ચાવડા (ચાણસ્મા-હારીજ) અને ખેડૂત સભાના મીઠાભાઈ ચૌહાણે (વડોદરા-વાઘોડિયા) બંનેએ ડૉ. આંબેડકરને મત આપી ડૉ. આંબેડકર સાથેના ગુજરાતના ઋણાનુબંધને દીપાવ્યો હતો. અપક્ષ ધારાસભ્ય નૌશીર ભરૂચા પણ સાથે જ હતા.
- તા. ૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ના દિવસે પોતાના નિવાસસ્થાને રદ, અલીપુર રોડ, દિલ્હી, ડૉ. આંબેડકરનું અવસાન થતાં પુષ્પાજંદિ આપવા ગયેલા મહાનુભાવોમાં પણ ગુજરાતી ઉછરંગરાય ઢેબર (કોંગ્રેસ પ્રમુખ) અને કુ. મણિબહેન પટેલ પ્રથમ પહોંચનારાં હતાં.

- ડૉ. પી. જી. જ્યોતિકર

वेरिस्टर डॉ. आंबेडकर

શિક્ષણમાં સહાયક પ્રથમ
અંત્યબેદધારક રાજવી, પ્રજાવત્સલ
મહારાજા સયાજીરાવ
ગાયકવાડ (ત્રીજા)

પિતા રામજી સકપાલ

સમાજસેવાની પ્રવૃત્તિમાં
સાથી-સંગાથી કોલ્હાપુરના
મહારાજા શાહુજી

189	Sigambar Vishnu Ahe	Satara	19	6	1893	Digambar Vishnu
1910	Gangadhar Kashinath Dixit	Satara	2	12	83	G. K. Dixit
1911	Laxman Hanu Varadkar	Koerpa				
1912	Vishwanath Vishnu Patwardhan	Naras	5	1	1893	V. V. Patwardhan
1913	Prabhakar Vilas Madhavi	Satara	17	8	1894	P. V. Madhavi
1914	Bhiva Ramji Ambekar	Satara	14	4	1891	Bhiva Ramji Ambekar
1915	Kashinath Mansi Jagtap	Satara	15	3	1893	Kashinath Mansi Jagtap
1916	Shrikanth Ganesh Sathar	K. L. S. (K. M.)	14	1	1894	G. G. Sathar
1917	Shripad Nivratan Apte	Satara	25	2	1894	G. N. Apte

सातारा हाईस्कूलना रजिस्टरना पाने 'भीवा रामजी आंबेडकर'

વિધાવામ એલ્ડિસ્ટન હાઈસ્કૂલ (મુંબઈ) જ્યાં આજે સેન્ટ્રલ રેલવેની હોસ્પિટલ છે અને તેનું નામ પણ 'ડૉ. બાબાસાહેબ શાંબેડકર હોસ્પિટલ' છે.

કોલેજના દરમિયાન
પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત ન રહેવા
માટે આચાર્યને લખેલો
વિનંતી પત્ર : તા. ૧૧મી
સપ્ટેમ્બર, ૧૯૦૮

Sept. 1908

To
The Principal
Elphinstone College
Bombay.

Sir

I the undersigned most
humbly beg to inform you that
I do not wish to appear for
the P.E Examination which will
be held in November 1908 as I am
weak in mathematics.

I beg to remain
Sir
Your most obedient student
Dr. L. K. Bharam Ram

श्री. ज. म. मी. बा. वि. हुकुम द्वारा स्याजबदल, सन १९३० संख्या ३९६०

क्र. सं.	वर्ग.	विवरण.	अर्थ.
१	२	३	४
For ..		<i>Mr. Ambedkar</i>	
order		<p>Mr. Ambedkar should be sent to America to study Economics, Finance & Sociology. to be trained up in Finance and Sociology, instead of Pedagogy. He should join the Columbia University at New York and obtain the Master's degree in Economics, Finance & Sociology.</p> <p>2. The period required seems the scholarship of £230/- p.a. should be given to Mr. Ambedkar for 2 years.</p> <p>The information supplied by Mr. Datar, the scholarship of £230/- per annum to be given to him shall</p>	<p>२-४-३०</p> <p>३-३-३०</p> <p>२-४-३०</p>

महाराज सयाजीराव गायडवाड
(वडोदरा राज्य) द्वारा
डॉ. आंबेडकरने अमेरिका वद्यु
अभ्यास माटे शिष्यवृत्तिनो ता.पमी
अप्रिल, १९३०नो 'हुबूर हुकुम'

વડોદરા રાજ્યની લેજિસ્લેટિવ
 કાઉન્સિલમાં ડૉ. આંબેડકરની
 નિયુક્તિનો હુકમ
 (તા. ૨૪ એપ્રિલ, ૧૯૧૩)

દુ. સ. ના નં. નંબર ૨૪.

વડોદરા રાજ્યની લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલમાં ડૉ. આંબેડકરની નિયુક્તિનો હુકમ. સન ૧૯૧૩ - મુબત ૩૧૮

આદિત્ય શેખરજીની કમલ ૧ પુસ્તકો, ૧૯૧૩, શેખરજી નવસારી વિલિ મુદ્રિત.	<div style="text-align: center;">વડોદરા.</div> 	મીલ દરમિયાન લિખા ગઈ.	જ્યાં નિયુક્તિના હુકમ અંગેની કોપી નંબર ૧ નંબર (૨૨૨) જાણીતી, અધિકારી, ૧૯૧૩.	વિવરણો આંગણે કરાઈએ કોપી કરવા વિનય કરાઈએ છે.	સેલ.
	<p>His Highness the Maharaj Sahib Mr. Ambedkar nominated } has been as a member of the Legislative Council } please to nominated } Mr. B. R. Ambedkar B. A. as an additional member of the local Legislative Council in place of Mr. Shivalal Jaram, deceased of Petlad.</p> <p>24 April 1913 } Mr. Maunblain. Legal Remembrance.</p>		29/4/13		

अमेरिकानी कोलंबिया युनिवर्सिटीमा
 डॉ. आर्भेडकरको रेकर्ड (१९१५)

BASIS OF ADMISSION				CANDIDATE'S			
B. A. Degree-Epiphinstone College Bombay, India 1912				Number of P. pts. required for admission			
				30 for A.M. 60 for Ph.D.			
				A.M. Degree Conferred June			
				Ph.D. Degree Conferred June			
				Dissertation: The Evolution of Provincial Finance in British India.			
RECORD IN THE UNIVERSITY							
COURSES	POINTS			GRADES			DESCRIPTIVE TITLES
	Wtr. Sess.	Sp. Sess.	Sum. Sess.	Winter Session	Spring Session	Summer Session	
Summer 1913							
Economics 812			(1)		NC		Money and Banking
Sociology 8102			F		II		Principals of Sociology-Historical
Economics 8120			(1)		NC		Corporation Finance
Summer 1914							
Economics 8205			II		II		Modern Economic Theories
Sociology 8102			F		II		Principals of Sociology-Historical
Economics 8125			II		II		The Classical Economists
Summer 1915							
French 801			2		II		Elementary Course
German 801			(2)		NC		Elementary Course
1913-1914							
Economics 101-102	F	F		P	P		Science of Finance
Economics 125	F			P			The Economic Problems of Germany
Economics 201	F			P			Econ. Readings: Classical English Econom.
Economics 207	F			P			Principals & Methods of Statistics
Economics 210	F			P			Social Statistics
Economics 204	F						History of Economics since Adam Smith
Sociology 151	F			P			Principals of Sociology- Analytical
Sociology 256	F						Social Statistics
Economics 206	F						Economic Theory
Economics 106	F						The Trust & Corporation Problem
Economics 205	F						Economic Theory
Economics 114	F			P			Marx & Post-Marxian Socialism
Economics 104	F			Abs			Commerce & Commercial Policy
Economics 304	II			P			Seminar in Political Economy & Finance
Sociology 258	F						The Theory of Social Evolution
Economics 303	II			P			Seminar in Political Economy & Finance
History 226	F						The Protestant Revolt

Note—For definition of grades and units of value and explanation of symbols see reverse side.

લંડન સ્કૂલ ઓફ
ઇકોનોમિક્સમાં અર્થશાસ્ત્રના
ચાલ્યાસ માટે ચાને બેરિસ્ટર
બનવા માટે 'ગ્રેઝઇન'
સંસ્થામાં પ્રવેશ (૧૯૧૬)

NOT TRANSFERABLE
**THE LONDON SCHOOL OF ECONOMICS-
 AND POLITICAL SCIENCE.**
 CLARE MARKET, W.C.
 Student's Pass. **9249**
 Date Oct 11th 1916.
 Admit Mr. B. R. Ambekar.
 to Full Course 10 10 -
 Received as Fees Total 10 10 -
 Signed B. R. Ambekar
 Must be shown to the Doorkeeper on entering the Class-room.

N° 3347
 Gray's Inn Oct. 11 1916
 Received of B. R. Ambekar Esq.
 Honourable Society of Gray's Inn, the sum of Fifty
 pounds — shillings and — pence for being
 amount of a deposit made on admission
 and returnable on call to the Bar
£ 50 . 0 . 0.
 W. Sumner
 Clk. Clerk

कु. श. स. भा. नं. ६५

हुजूर हुकमो नमुनो (नं. १).

27

१ अकाबु नाम Dewan.

२ दिपलुनो नाम, तारीफ

३ दिपलुनी आयात

Dewan
कु. श. स. भा. कु. कु. भा.

हुजूर हुकम.

A
10

His Highness the Maharaja Sahab has been pleased to order that :-----

(1) Mr. B.R. Ambedkar, who after his return from America, has been attached to the Accountant General's Office as a Probationer, will get Rs.150/- p.m. at present. He should pass the Revenue Departmental Examinations, when he will be absorbed in the regular grade.

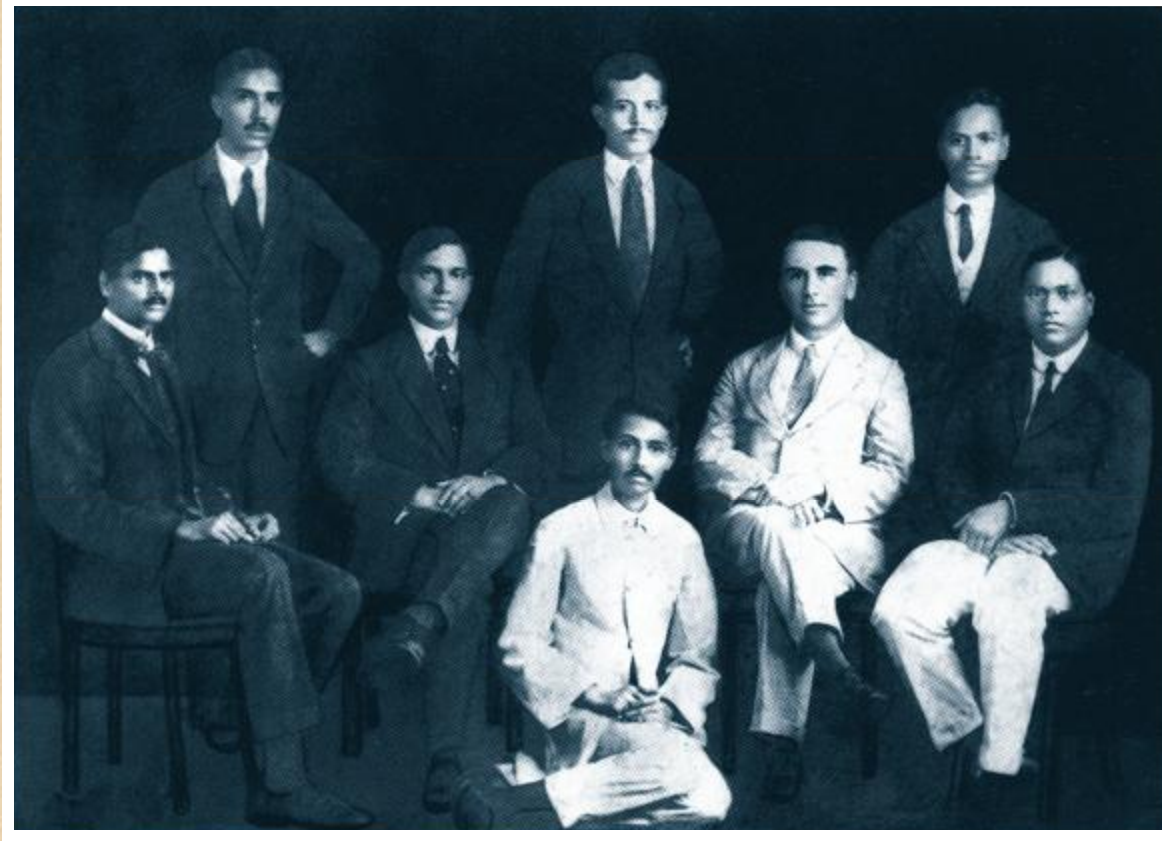
(2) His Highness the Maharaja Sahab has been graciously pleased to give him Rs.300/- as a gift to cover the loss he has sustained through his luggage being sunk. This money will be paid from the Khangri Department. This is in addition to Rs 100/- paid to him before Simla, Jagaji Rao

21 September 1917.

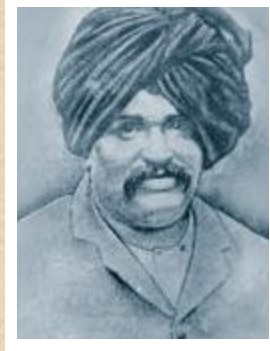
Copy of the addition in H.O. has been sent to the Dewan office. 24-9-17

2/19

डॉ. आंगोडकरने वडोदरा राज्यानी नोकरीगां लेवानो हुजूर हुकम : तारीफ - २९ सप्टेम्बर, १९१७. तेमज तेमनो सामान - पुस्तको दस्तियांमं डूजीं गयां ते जदल आर्थिक राहाय परा आपवागां आवी हती.

મુંબઈ સિસ્ટમ કોલેજમાં પ્રાધ્યાપક તરીકે ડૉ. આંબેડકર સાથે
પ્રાચાર્ય પર્સી એન્ડ્રે તથા સ્ટાફ (૧૯૧૮-૧૯૧૯)

आर्थिक सहाय करवा
शाहुजी महाराजने
डॉ. आंगेडकरનો
विनंतीपत्र

Drill 00
R. 10-10-19
c/o Henry S. King & Co
9 Pall Mall
London S.W.
#-13420
My dear Maharaja Sahab, 4th September 19
As directed by Mr Lalvi I am placing
my financial difficulties before you in the hope
of getting some relief. But I am sorry it has
to approach you but - thinking that you as I
had been pleased to regard me as your friend &
would some thing to enable me to tide over my
difficulties. They have chiefly arisen through the
fall in the Indian Exchange in London. When
I left India I had calculated the total value
I would have to incur for my two years' stay
in London and according to the then prevailing
rate of exchange I found that I had sufficient
funds for my purposes. But as the funds had
invested by a friend with whom I had deposited
them I was not able to transfer them to London
at the time when I left India. Last year

લંડન સ્કૂલ ઓફ ઇકોનોમિક્સના સહાધ્યાયીઓ અને
પ્રાધ્યાપકગણ સાથે ડૉ. આંબેડકર

14, Hararwalla Buildings No.4

Parel, Suparcas Road,

Mombay, 25th June 1923.

To

The Prothonotary and Registrar, O. J.,

H. M's High Court,

B O M B A Y.

Sir,

I have the honour to apply to be admitted as an advocate of this Honourable Court.

I intend to practise in Bombay.

I was called to the Bar on the 28th day of June 1922 by the Honourable Society of Gray's Inn after having kept 12 terms.

I herewith annex the certificates of Call to the Bar, of good character and ability and a certificate from Mr. T.B.W. Ramsay, - Barrister-at-Law- in whose chambers I have read for one year.

I have to request you to place my application before their Lordships the Honourable the Chief Justice and Judges for favourable consideration.

I have the honour to be,

Sir,

Your most obedient servant

B.R. Ambedkar

*Head clerk
circulate*

A

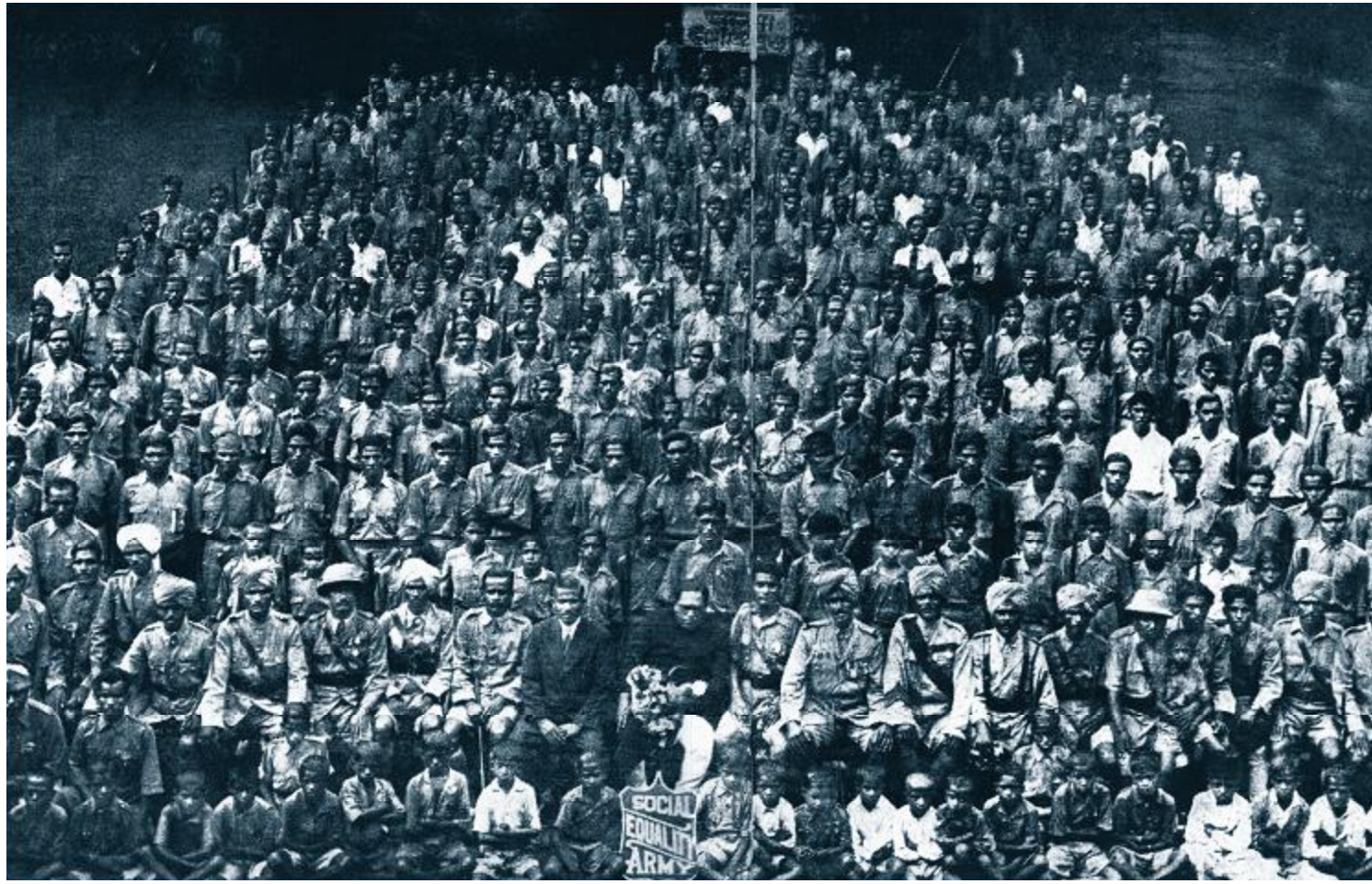
*26
6*

गुंणवर्धन हाईकोर्टां वकीलात
माटेनी सनद मेणववा
डॉ. आंबेडकरनी अदालत

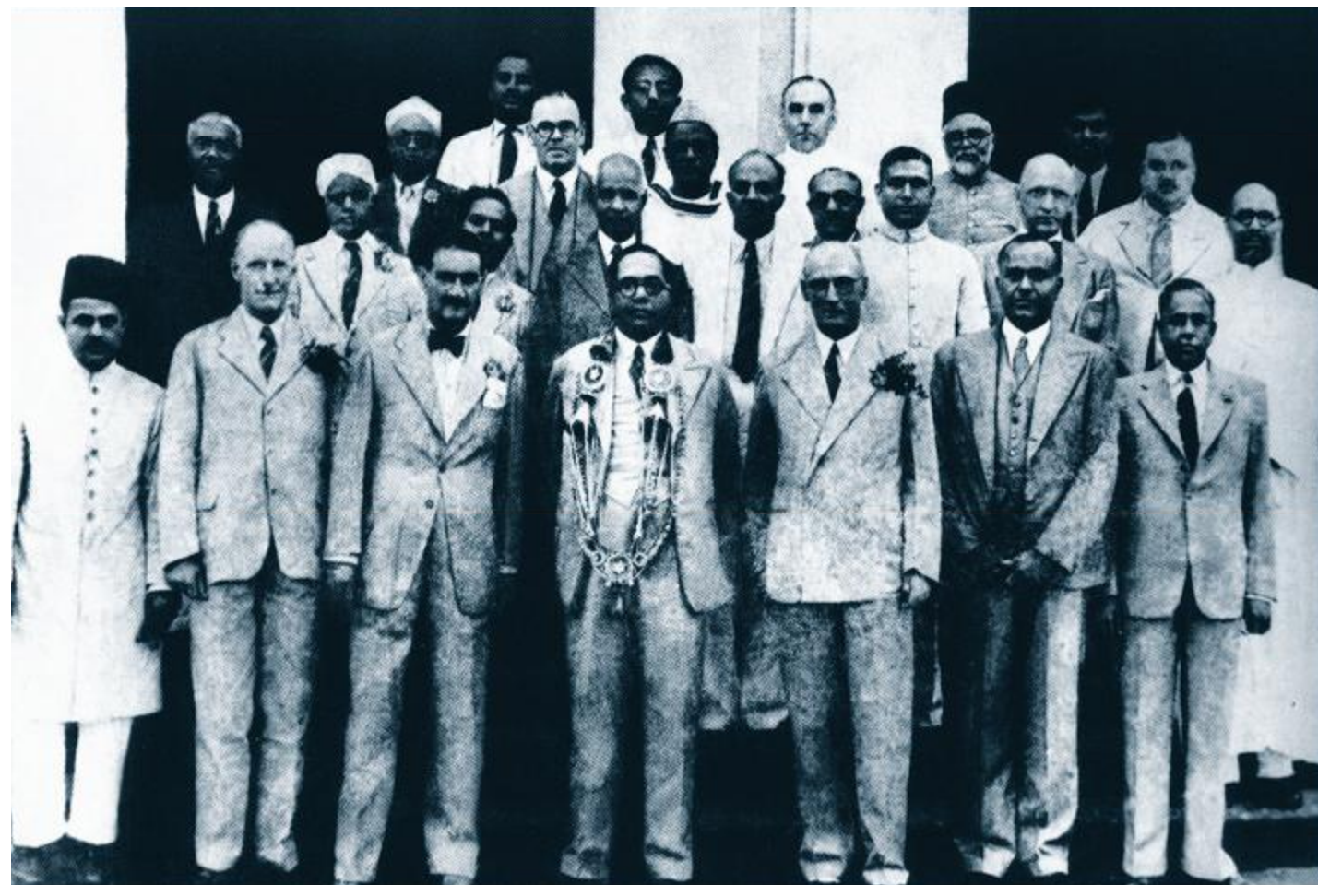
डॉ. बी. आर. आंबेडकर અને डॉ. पी. જી. સોલંકી (વચ્ચે પુષ્પમાળા પહેરેલા)
'ભીમા કોરે ગાંવ વિજયસ્તંભ' (પૂના) સમીપ કાર્યકરો સાથે (તા. ૧૭-૦૧-૧૯૨૭)

બ્રિટિશ અને પેશવા વચ્ચેના નિર્ણાયક યુદ્ધમાં અંગ્રેજોના લશ્કરમાં
મહાર સૈનિકોએ બહાદુરીથી પેશવાઓના સૈન્યને પરાજિત કર્યું.
જેમાં શાસંખ્ય મહાર સૈનિક ખપી ગયા. તેમના શૌર્યના પ્રતીકરૂપે
બ્રિટિશરોએ પૂના પાસે આ વિજયસ્તંભની રચના કરી હતી.

सगाव सगता दणना सैनिक वखे डॉ. आणोडकर

સાચમન કમિશનને ડો. આંબેડકર, ડૉ. પી. જી. સોલંકીએ
પુના મુકામે દલિતવર્ગની માંગણીનું આવેદનપત્ર આપ્યું હતું
(તા.૨૩-૧૦-૧૯૨૮)

ડૉ. આંબેડકરનો મુદ્દાલેખ
 હતો શિક્ષિત બનો તે માટે
 તેમણે ૧૪ જૂન, ૧૯૨૫ના
 દિવસે બહિષ્કૃત શિક્ષણ
 પ્રસારણ મંડળ નામક
 સંસ્થા સ્થાપી હતી. તેના
 ઉપક્રમે મુંબઈ ઘવાક્ષમાં પાંચ
 છાત્રાલયોનો પ્રારંભ પણ
 કર્યો હતો. આ છાત્રાલયના
 નિભાવ માટે તેમણે ગોળમેજી
 પરિષદ(વંડનમાં) પધારેલ
 રાજા મહારાજા અને
 ઉદ્યોગપતિઓને ગદદ કરવા
 અપીલ કરતી આ પત્રિકા
 વહેંચી હતી.

Appeal

on behalf of the

Depressed Classes Institute

ORGANIZATION.

Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar,
 M.A., Ph.D., D.Sc., Bar.-at-Law ;
 Delegate, Indian Round Table
 Conference. President, Depressed
 Classes Institute

THE Depressed Classes Institute is an organization of the Depressed Classes which is conducted by members of the Depressed Classes in the interests of the Depressed Classes. The aim of the Institute is to raise the Depressed Classes from their present-day down-trodden condition to a status of social and political equality in Indian Society and to promote their economic welfare.

The Institute was established in June, 1925, and has been functioning since then. The Institute is intended to be an All-India organization with branches all over India. But owing to want of resources the activities of the Institute are confined to the Presidency of Bombay. The Institute functions through the agency of social workers who are pledged to work for the uplift of the Depressed Classes. They are mainly drawn from the Depressed Classes and are scattered over the various districts of the Presidency of Bombay. The activities of these social workers are directed and co-ordinated by a Managing Council of the leading members of the Depressed Classes at the headquarters of the Institute located in the city of Bombay.

ACTIVITIES OF THE INSTITUTE.

During the short period of five years which has elapsed since its establishment the work of the Institute has grown to such enormous proportions that it is impossible to give even a summary of it within the scope of this leaflet. All that can be done is to indicate the lines of activity undertaken by the Institute in pursuance of its aim, namely : the elevation of the Depressed Classes. These activities may be classified under the following heads :

(1) **Propaganda.** The Institute publishes a newspaper called *Janata* (The People) with the object of enlightening the Depressed Classes on their special problems and also on the general problems of the day in so far as they affect them. It educates them into a realization of their civic rights, ventilates their grievances and creates public opinion in favour of speedy redress. The guiding principle of the paper is equality. Until last month it was a fortnightly paper. It is now converted into a weekly. The Institute also publishes other literature from time to time on various subjects for the education of the Depressed Classes.

(2) **Civic Rights Campaign.** Although there are many cases in which the law allows civic rights to the Depressed Classes there are a legion in which custom stands in the way of the Depressed Classes benefiting by them. One of the objects of the

પ્રગતિશીલ સવર્ણગિત્રોના સહયોગથી તા. ૪-૯-૧૯૨૭ના દિવસે ડૉ. આંબેડકરના પ્રમુખપદે સગલ સગતા સંઘની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. આ સંસ્થાના પદાધિકારીઓ સાથે...

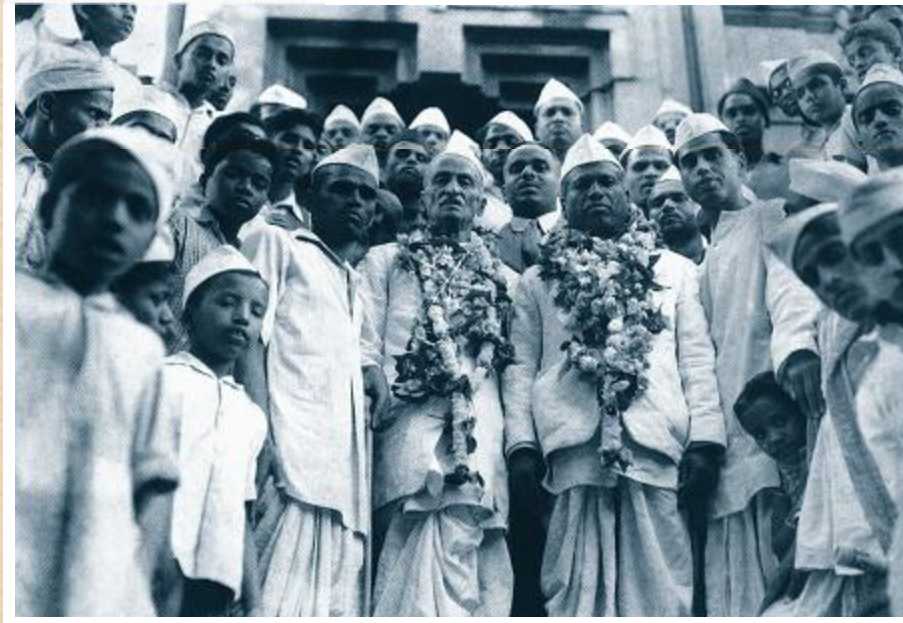

સમાજ સમતા સંઘના ઉપક્રમે ગોવિંદ આદ્રેકરના સુપુત્ર કેશવ તથા કન્યા વિઠા તિડેકર સાથે વૈદિક વિધિથી
લગ્ન સમારંભમાં ડૉ. આંબેડકર, ડૉ. પી. જી. સોલંકી તથા શ્રીમતિ રમા આંબેડકર : (તા. ૨૮ જૂન, ૧૯૨૮)

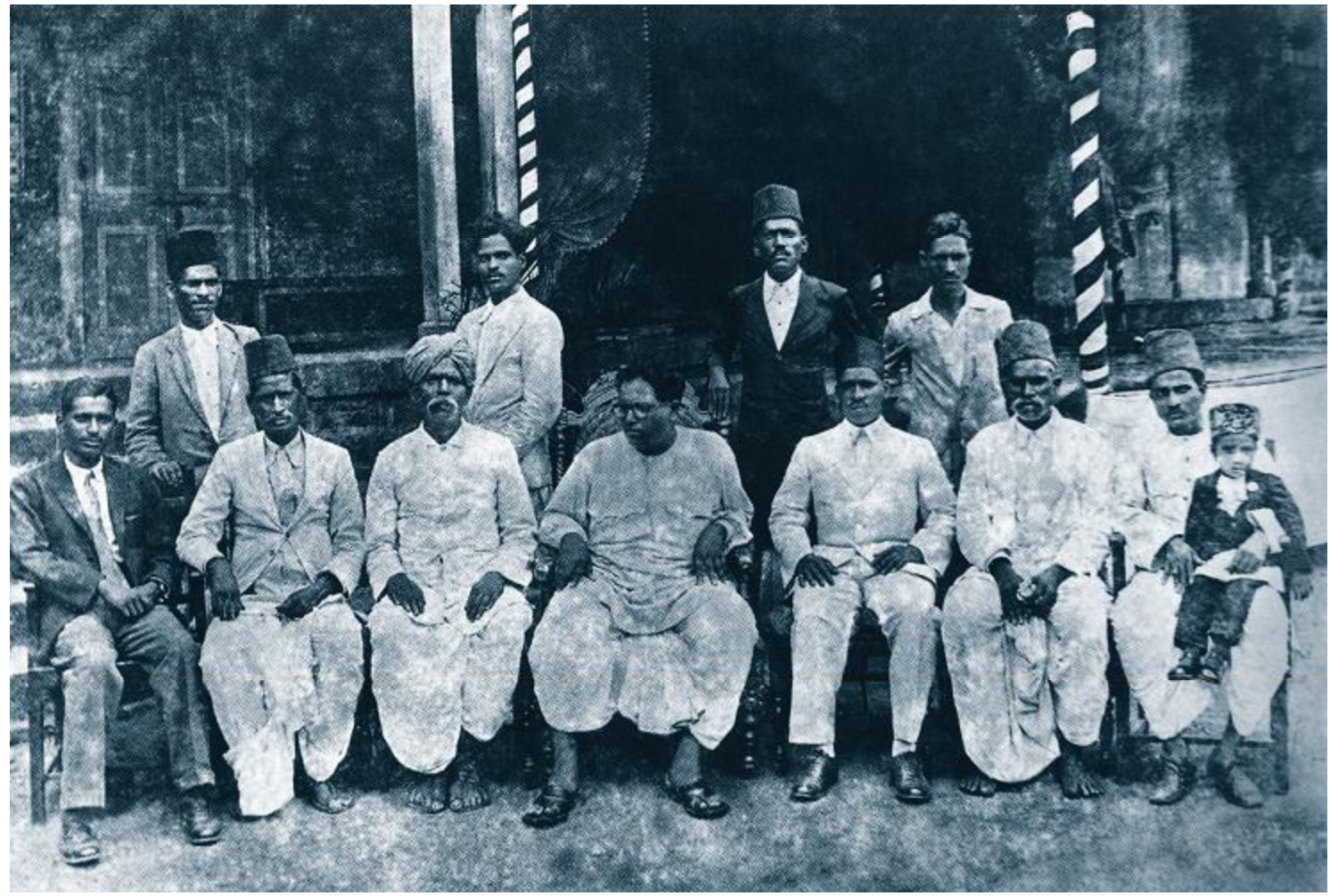
નાસિક કલારામ મંદિર પ્રવેશ
(તા. ૩જી માર્ચ, ૧૯૩૦)
પોલીસ દલિતો, ભૂદેવ
સુંદરરાવ વેદ પાઘડીવાળાને
મંદિરના દરવાજાથી દૂર
હસેલી રહી છે.

કાલારામ મંદિર પ્રવેશ
નેતૃત્વ કરતા સર્વો
ચાગેવાન ચાનંત હરિ
વદ્રે સાથે રત્યાગ્રહના
સેનાની અમૃતરાવ
રણખાભે

અખિલ ભારતીય ડિપ્રેસ ક્લસ કોંગ્રેસની પ્રથમ પરિષદ, નાગપુરનું પ્રમુખસ્થાન શોભાવતા ડૉ. આંબેડકર સાથે
રાવજહાદુર આર. શ્રીનિવાસ (મદ્રાસ), ડૉ. પી. જી. સોલંકી : તા. ૮-૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૩૦

લંડન ગોળગોળ પચ્ચિષ્ટ ગાટે પ્રસ્થાન કરવાની
પૂર્વસંઘ્યાએ આગેવાનો સાથે ડૉ. આંબેડકર
(પરેલ, દામોદર હોલ, વા. ૩-૧૦-૧૯૩૦)

जनता (पाक्षिक)ना प्रारंभ
समये कार्यभार संभाळणार
साथीओ साथे
डॉ. आंबेडकर, डाजी बाबुशी
भेडेला रामचंद्र कदम, सीताराम
सीवतकर
ता. २४ नवेम्बर, १९३०

પ્રથમ ગોળમેજી પશ્ચિમી દલિતોના પ્રતિનિધિ તરીકે બીજી
હરોળમાં નવમા ક્રમે બેઠેલા ડૉ. બી. આર. આંબેડકર
તા. ૧૨ નવેમ્બર, ૧૯૩૦થી ૧૯ જાન્યુઆરી, ૧૯૩૧

कार्यालयमा कार्यन्वित डॉ. आंबेडकर

દલિતો ઉપરના શત્યાચારો નિવારણની માગણી માટે મુંબઈ ઇલાકાના ગવર્નર લોર્ડ
પ્રેવોર્નને આવેદનપત્ર આપી, કાર્યકરો તથા ગઠાર બેટેલિયનના નિવૃત્ત સૈનિકો વચ્ચે
પુનાના એમ્સ ગાર્ડનમાં ગવર્નર સાથે ડૉ. આંબેડકર (૧૯૩૧)

બંને રણશૂર! ભડવીર!

આપે મરેલી અછૂત કોમને સજીવન કરી, હિંદુઓ સામે ગત્યાણહના મોટા માંડતા જિખલ્યું છે. વિદ્વાન હોવા છતાં, ટોક લડવૈયા બહાદુર સિપાઈની માફક રાવહિવસ ખડે પગે ઘૂમી જે જાગૃતિ આણી છે તે (મતિષ્ઠના ઇતિહાસમાં સોનેરી રત્નરોથી ઠંકાઈ રહેશે અને અન્ય કાર્યકર્તાઓને આપને પણ ચાલવાનો રસ્તો મોકળો થયો છે એવી સમ સ્ત્રાણા રાખીશો છીએ).

છેવટે અમારા સાર્મજીવને માન ચાપી આપે ઠાણે પઠાટવાનો જે શ્રમ લીધો છે અને રાજે ઠામને આપની અમૃતલુલ્ય વાણી સાંભળવાની જે અમુલ્ય તક આપી છે તે બદલ સમ આપને ખરા હૃદયથી ધન્યવાદ આપી ફરીથી આભાર માનીએ છીએ. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા આપને લાંબુ આયુષ્ય ચાપી સુખી રાખે એ વ અંતિમ વાચના.

તા. ૨૮-૬-૧૯૩૧

લિ.

દરિયાપુર : અમો છીશો આપના આભારી નવયુવક મંડળના

અમદાવાદ : કાર્યવાહકો અને દરિયાપુર નહેલોલાના આગેવાનો

બીજી ગોળમેજી પરિષદમાં
મહાત્મા ગાંધી, મદનમોહન
માલવીયા, બેરિસ્ટર મુકુંદરાવ
જયકર, તેજબહાદુર સપ્ત,
સરોજિની નાયડુ વગેરે ભારતીય
પ્રતિનિધિઓ સાથે ડૉ. આંબેડકર
(તા. ૭-૯-૧૯૩૧થી ૧-૧૨-૧૯૩૧)
(આડી હરોળમાં બીજા ક્રમે)

ब्रिटन वडा प्रधान
रामसे मेडोनाल्डना
'झोमी चूडादा' अन्वये
दलितोने मणेला
'अलग मताधिकार'
सामे गांधीजुना
आभरशांत उपवासने
अंते थयेल ऐतिहासिक
'पुना करार'
पुना, ता. २४-९-१९३२

The following agreement has been arrived at between leaders acting on behalf of the depressed classes and of the rest of the Hindu community regarding the representation of the depressed classes in the Legislatures and certain other matters affecting their welfare:-

1. There shall be seats reserved for the depressed classes in the Provincial Legislatures as follows:-

Madras 30 ~~out of 240~~, Bombay with Sindh 15 ~~out of 200~~, Punjab 8 ~~out of 175~~, Bihar and Orissa 18 ~~out of 175~~, Central Provinces 20 ~~out of 492~~, Assam 7 ~~out of 406~~, Bengal 30 ~~out of 777~~ - 250, The United Provinces 20 ~~out of 228~~ - total 148 ~~out of 1465~~ seats. *These figures were based on the total strength of the Provincial Councils recommended in the Poona Agreement.*

2. Election to these seats shall be by joint electorate subject however, to the following procedure:-

All the members of the depressed classes registered in the general electoral roll of a constituency will form an electoral college which will elect a panel of four candidates belonging to the depressed classes for each of such reserved seats by the method of the single vote and four persons getting the highest number of votes in such primary election shall be the candidates for election by the general electorate.

3. The representation of the depressed classes in the Central Legislature shall likewise be on the principle of joint electorate and reserved seats by the method of primary election in the manner provided for in clause 2 above for the representation in the Provincial Legislatures.

in the said legislature shall be reserved for the depressed classes.

5. The system of primary election to a panel of candidates for election to the Central and Provincial Legislatures as herein before mentioned shall come to an end after the first 10 years, unless terminated sooner by mutual agreement under the provisions of clause 6 below.

6. The system of representation of depressed classes by reserved seats in the Provincial and Central Legislatures as provided for in clauses 1 and 4 shall continue until determined by mutual agreement between the communities concerned in this settlement.

7. The franchise for the Central and Provincial Legislatures for the depressed classes shall be indicated in the Lothian Committee's Report.

8. There shall be no disabilities attaching to any one on the ground of his being a member of the depressed classes in regard to any elections to local bodies or appointment to the Public Services. Every endeavour shall be made to secure a fair representation of the depressed classes in these respects, subject to such educational qualifications as may be laid down for appointment to the Public Services.

9. In every province out of the educational grant an adequate sum shall be earmarked for providing educational facilities for the members of the depressed classes.

Done at Poona 24th September 1932
B.R. Ambedkar
C. Rajagopalachari
S. B. Chakravarti
M. R. Jayakar
M. R. Jayakar

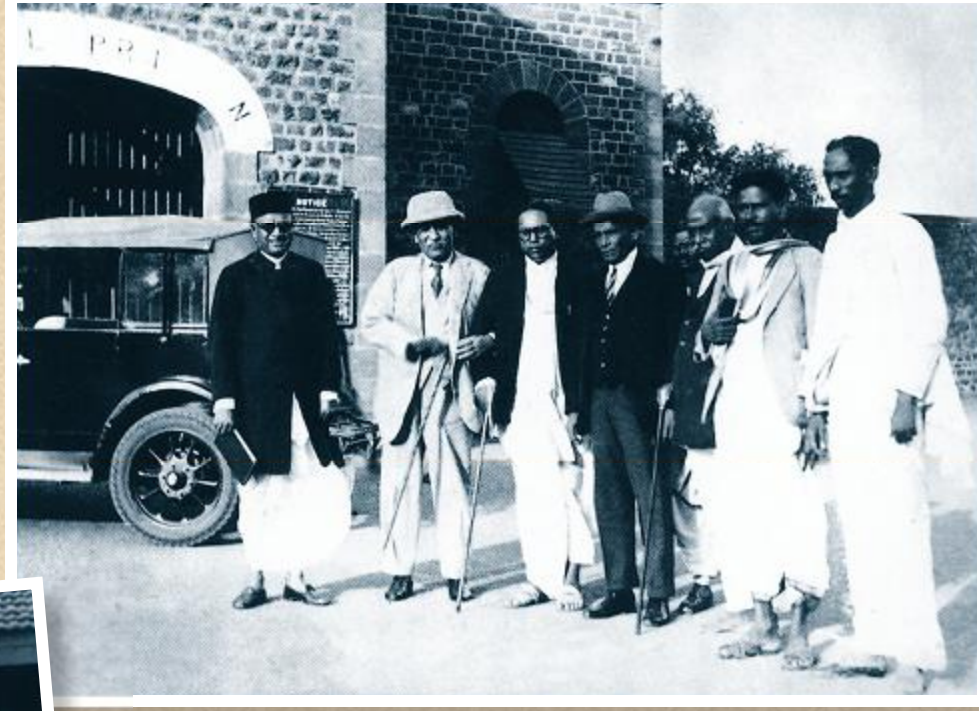
दलितोना पक्षे डॉ. आंबेडकर, डॉ. पी. ज. सोलंकी, रा. अ. श्रीगिवासन, शीवतरकर वगरे अणे हिन्दुओना पक्षे मा. मधव मोहन भाववजु राजजु वगरेना हस्ताक्षरो

Agara 24th September 1952
 Madras
 B.K. Sambasivam
 I.R. Jayaraman
 S. K. Srinivasan
 M. S. Srinivasan
 S.S. Panikar
 M. S. Srinivasan
 M. C. Srinivasan
 L.A. Gopinath
 S. G. Banerjee
 K. Srinivasan
 R. N. Srinivasan
 P. N. Srinivasan
 K. Srinivasan
 M. S. Srinivasan
 P. G. Solanki
 L.K. Devadhar
 S. S. Banerjee
 D. S. Karnat
 D. S. Karnat
 V. Srinivasan
 S. Srinivasan
 S. H. Srinivasan
 S. Srinivasan
 B. H. Srinivasan
 I. Srinivasan
 A. Srinivasan
 S. Srinivasan
 D. Srinivasan
 S. Srinivasan
 S. Srinivasan

'पुना करार'मां दलिताना पक्षे
 डॉ. आंबेडकर,
 डॉ. पी. छु. सोलंकी, राव
 णवट्टुर,
 आर. श्रीनिवासन् वगैरे
 तथा सर्वर्ष हिन्दुओणा
 पक्षे मदनमोहन मालविया,
 मुकुंदराव जयकर,
 तेजबहादुर सप्रु वगैरे
 नेताओणा हस्ताक्षर
 वा. २४ सप्टेम्बर, १९५२

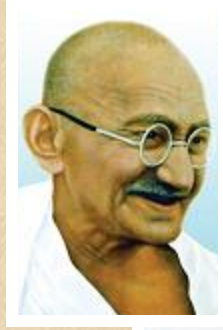
પુનાકરારની રચનાના
મુખ્ય કાર્ણધાર ડૉ.
આંબેડકર અને
ડૉ. પી. જી. રોલંડી
(પુનાની ચરવડા જેલને
દ્વારે ઊભેલા)

‘પુનાકરારનું નિર્માણ કરનારા નેતાઓ
(૧) બેરિસ્ટર મુકુંદરાવ જયકર (૨) બેરિસ્ટર તેજબહાદુર સમુ
(૩) ડૉ. આંબેડકર (૪) ડૉ. પી. જી. રોલંડી
(૫) રાવબહાદુર શ્રીનિવાસન (૬) એમ. સી. રાજ
(૭) બાળુ પાલવણકર ચરવડા જેલ, પુનાના દરવાજા બહાર ઊભેલા

દશેરા ઉત્સવ ગાંડળ, નાસિકના કાર્યકરો સાથે : તા.૯ ઓક્ટોબર, ૧૯૩૨

કેન્દ્રીય એસેમ્બલી (વડી
ઘાસભા, દિલ્હી)માં
રંગા-ઐયર દ્વારા રજૂ
થયેલા મંદિરપ્રવેશ
બિલ બાબતે પોતાની
બાપસંદગી દર્શાવતો પત્ર
ડૉ. આંબેડકરે ગાંધીજીને
લખ્યો હતો.

ગાંધી સંગ્રહ.
સાબરમતી.

1399

Damodar Hall, Parel,
Bombay No. 12,
Dated, 12th February 1933.

Dear Mahatmaji,

S.N. 20225

I am sure you must have received for your Harijan through the Associated Press a copy of the statement, which I have issued defining the attitude of the Depressed Classes in regard to the question of Temple Entry. I am also sending herewith another copy of the same directly for your information.

Yours sincerely

B. R. Ambedkar

To

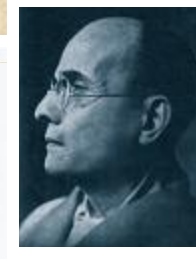
M. K. Gandhi Esq.,
Yerawada Jail,
P o o n a.

For reply into S.N. 20265 on 16-2-33

Damesara Hall
 Bombay-12
 18.2.33

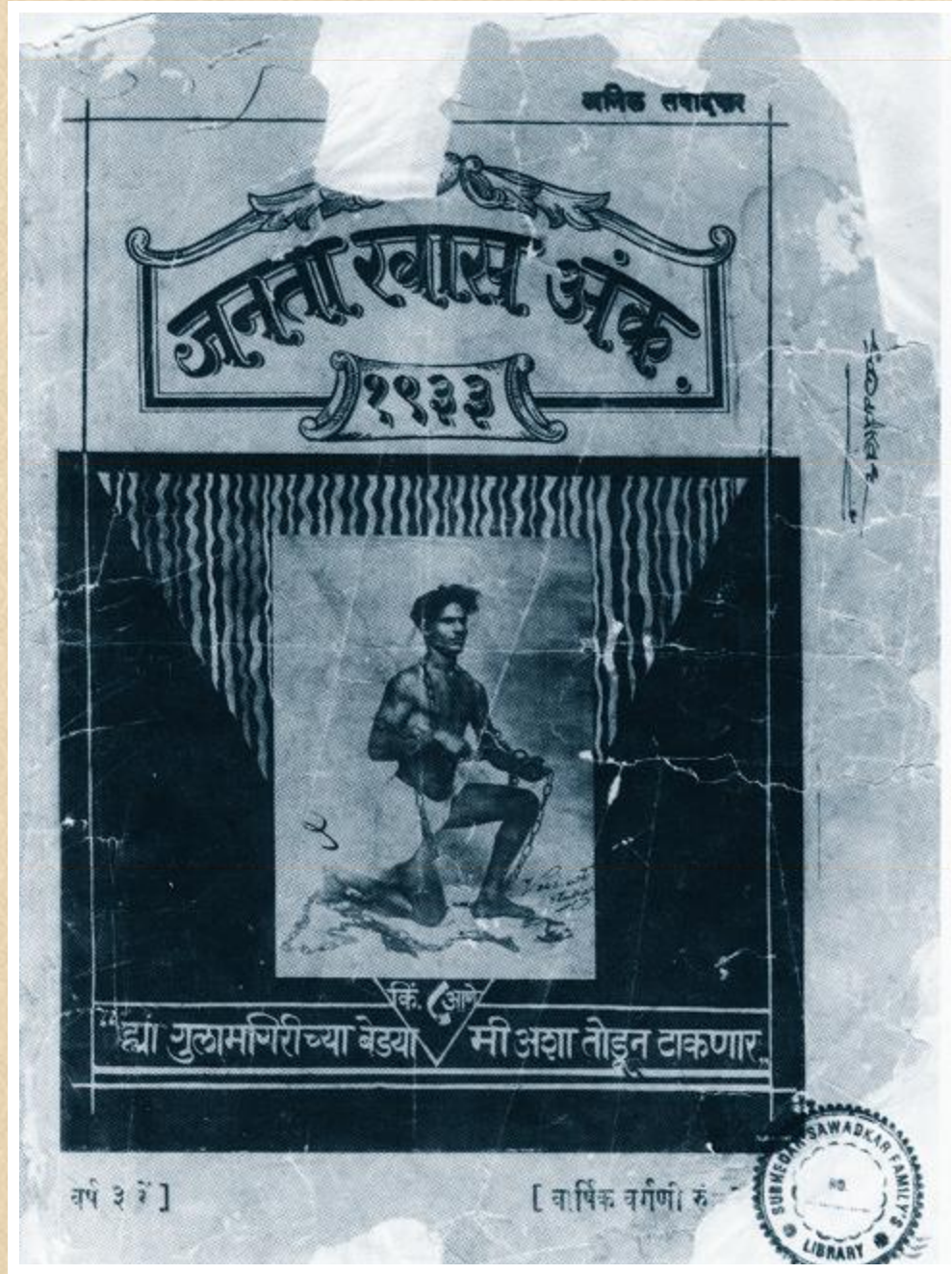
Dear Mr. ...

many thanks for your letter inviting me to Ratnagiri to open the temple on the foot to the untouchables. I am extremely sorry that owing to previous engagements I am unable to accept your invitation. I however wish to take this opportunity of conveying to you my appreciation of the work you are doing in the field of social reform. As I look at the work is called the problem of the untouchables I feel it is intimately bound up with the question of the reorganization of Hindu Society. If the untouchables are to be a part and parcel of the Hindu Society then

स्वातंत्र्य वीर सावरकरे रत्नागिरीमां
 पतितपावन मंदिरनुं निर्माण कराव्युं
 तेना उद्घाटन माटे डॉ. आंबेडकरने
 आग्रहपूर्वक आपेला आमंत्रण जाणते
 डॉ. आंबेडकरनो जवाब

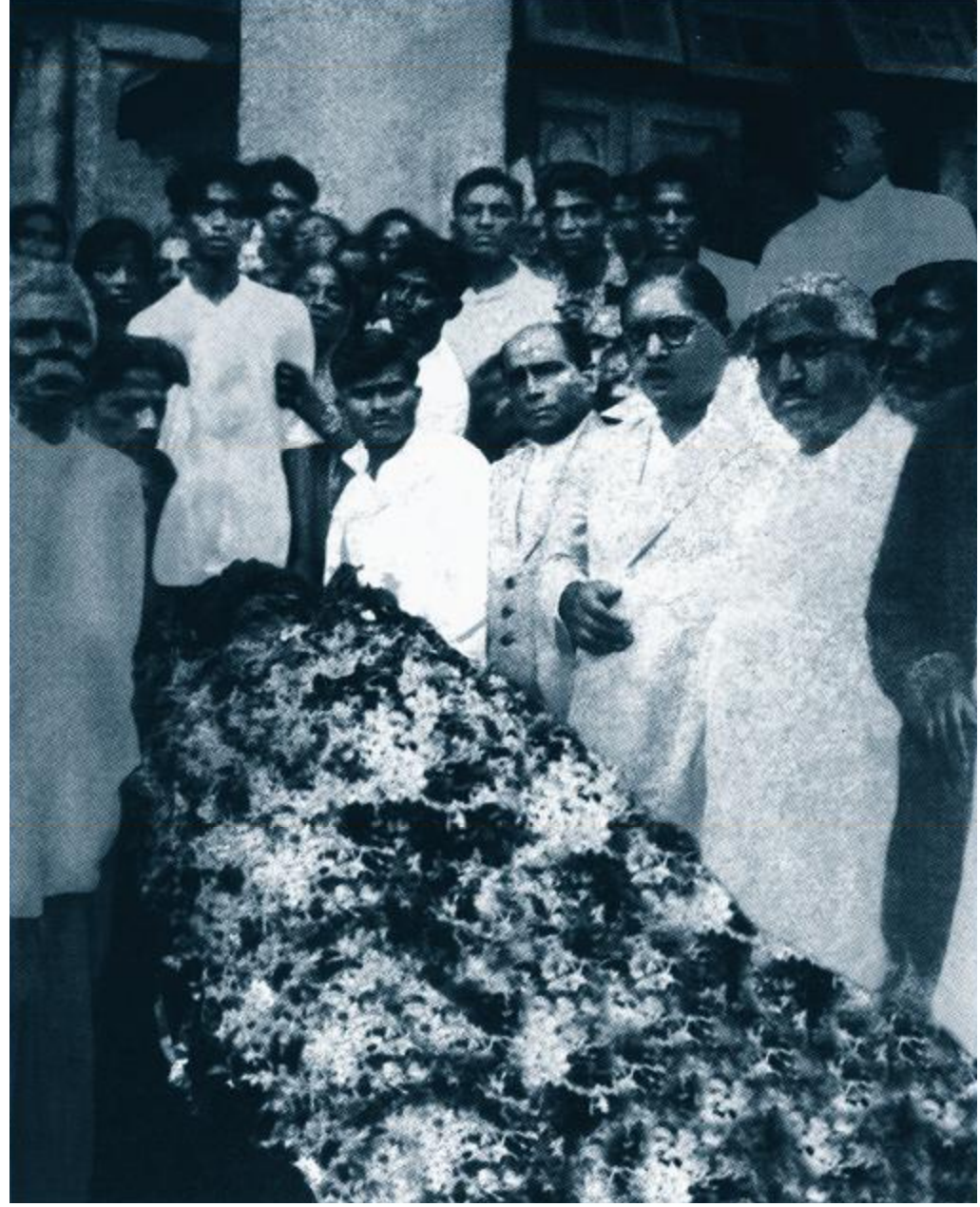
जनता (साप्ताहिक)
डॉ. आंबेडकर
जन्मजयंती विशेषांक
अप्रैल, (१९३३) 'आ
गुलामीनी भेडीअे हूं
आम तोडीने ज वंपीश'

આત્મજનીય પરિવાર સાથે. (ડાબેથી) પુત્ર ચશંવત,
ડૉ. આંબેડકર, રમાબાઈ આંબેડકર, વિદ્યાભાઈ લક્ષ્મીબાઈ અને
ભશ્રીજા મુકુંદરાવ તથા તેમનો પાળેલો કૂતરો ટોબી... રાજગૃહ, વર્ષ ૧૯૩૪

પડાણો શાહુકારોના
શોષણમાંથી દલિતોને
મુક્ત કરનાર બાહોશ
કાર્યકર દેવીદાસ
(ડેવીડદાદા)ને અંતિમ
વિદાય આપતા
ડૉ. આંબેડકર
અને ડૉ. પી. જી. સોલંકી,
સીતારામ શિવતરકર
(૨-૧-૧૯૩૫)

धर्मपत्नी 'रामु'ना अवसान समये अंतिम दर्शन करता डॉ. आंबेडकर, पुत्र यशवंत, शिवतरकर
मास्तर, डॉ. सोलंकी वगैरे साथे : ता. २७-५-१९३५

द्विष्टुधर्मने अलविद्य करवानो
ऐतिहासिक ठराव येवला (नासिक),
मुंजर्ग धलाका दलित धर्मांतर परिषद
ता. १३-१०.१८३५

जाहीर खबर.

मिमीन अस्पृश्य बंधू भगिनीना कळविण्यांत येतें की, आपल्याबरोल अस्पृश्यतेचा कडक धुळ्या
काढण्याकरिता व स्वतःस ज्या हिंदुसमाजाचे आपण आजपर्यंत कटक मानीत आलो त्या समाजांत मानाचे
व समतेचे स्थान मिळवणे म्हणून आपण स्वर्गीय नाथिदास श्रीकाळाराम मंदिरप्रवेश सत्याग्रह, रामकुंड
प्रवेश सत्याग्रह, वेगळे अनेक लढे करून पांच महा वर्षांपासून आपले तितके सामर्थ्य नसतंही माणसांचे
व द्रव्याची अपरिमित हानी सोसून मोक्ष्य नेशानें लढविणें; परंतु ध्यापासून इष्ट तो परिणाम हातूंत
दिसत नाही. आपण इतके दिवस का शिबेक्या या लढ्यांचा विचार करणाऱ्याही येवंचे येथे नुस्कारच
मनोक्या अशिल मुंबई इलाखा दलित वर्गाच्या परिषदेने तसे परिस्वर्गाचे निश्चयकोकन करून काळील
ठराव एकपत्ताने पत्वार केला आहे.

“अस्पृश्य मानलेले वर्ग व स्पृश्य मानलेले वर्ग यांमधील समता व संघटना घडवून आण-
ण्याच्या हेतूने तितके सामर्थ्य नसतंही नागरींची व द्रव्याची अपरिमित हानी सोसून
मुंबई इलाख्यातील दलित वर्गांनी काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह, रामकुंड प्रवेश सत्या-
ग्रह, व रामगथाच्या भिरक्याकरिता सत्याग्रह, नासिक येथे गेली महा वेधे चाळीकला
अस्पृश्य स्पृश्य मानलेल्या हिंदूंचे किंचितही मत परिवर्तन हातूंत दिसत नाही.
इतकेंच नव्हे पण ते वरील प्रकारच्या संघटनांकरिता व तत्सम सामर्थ्याला कवरीचीही
किपत देत नाहीत असे त्यांनी आपल्या वतनातें सिद्ध केले आहे. म्हणून दलित
वर्गांची ही परिषद आपा ठराव पत्वार करीत आहे की, वरील सत्याग्रहाचा
त्यांना-सहाईती उपयोग होत नसल्याने त्याबाबतीत दलित वर्गांनी आपले
सामर्थ्य आतां विनाकारण पुढीच खर्च करूं नये व सत्याग्रहाची मोहीम वापुडे
बंद करावी. आणि स्पृश्य मानलेल्या वर्गांपासून आपला समाज विलग मजबूत
त्यांनी आपले संघटन करावे; आणि हिंदुस्थानातील अनेक समाजांमध्ये आपल्या
या विलग समाजाला मानाचे व स्वतंत्रस्थान मिळविण्याकरिता दलित वर्गांनी
प्रयत्न करावा असे या परिषदेचे मत आहे.

वरील ठराव नुस्कार वापुडे आपणांमधील विचरनेने मारविणेल्या हिंदूंच्या देवदेवताविषयी, मंदिरा-
विषयी अगर स्थानविषयी कोहीच कर्तव्य नसल्याने हिंदूंच्या या अलंकार कोणत्याही व कोठल्याही समा-
जामांत आपण वापुडे मुळांचे माग घेऊं नये. अशिल मुंबई इलाखा दलित वर्गांच्या परिषदेने एकपत्ताने
पत्वार केलेला ठराव आपण सर्व कृतीत आणून अशी आशा आहे. ही आपल्या स्वाभिमानीची कसोटी
आहे. तरी त्या कसोटीला संभरण उतरतांल अशी आशा आहे.

आपले कृपामित्या,

अमृतराव धोंडिया रणखांचे स्वामताध्यक्ष मुंबई इलाखा दलित वर्गांची परिषद, येवला, जि० नासिक.	भिमराव रामजी आंबेडकर. अध्यक्ष मुंबई इलाखा दलित वर्गांची परिषद, येवला, जि० नासिक.
---	---

INSURANCE SWADSHI is INSURANCE is easy. INDIAN INSURANCE CO. M. PANIES are ready with their service.

The Bombay Chronicle

FOUNDED BY SIR PHIROZESHAH M. MEHTA IN 1913.

INSURANCE Nothing can take the place of one's own country. ONE'S OWN INSURANCE CO. M. PANIES are the BEST.

VOL. XXIII NO. 234

BOMBAY: TUESDAY, OCTOBER 15, 1935

FOURTEEN PAGES

Nemesis Overtakes Hindu Orthodoxy ?

Congress Cabinet To Meet To-day
MADRAS, Oct. 14.—After the strenuous three months and the long journey, E. S. S. Srinivasan, President of the Congress, and the Working Committee, arrived here to-night for the Congress to be convened on the 17th.

RAJEN BABU AT MADRAS
MADRAS, Oct. 14.—A significant session was opened by Rajen Babu, President of the Congress, who was accompanied by Mrs. Rajen, Mrs. S. S. Srinivasan, and other members of the Working Committee and other Congress leaders.

Ambedkar Throws Bombshell.

Harijans Prepare For Conversion

Yeola Conference Decides On Acceptance Of Any Faith Guaranteeing Equality

NASIK, Oct. 14.—Complete severance of Depressed Classes from the Hindu fold and embracing any other religion guaranteeing them equal status and treatment with other members of the faith is the gist of the resolution passed unanimously at the Bombay Presidency Depressed Classes Conference held yesterday at Yeola, Nashik District.

TURN FOR BETTER IN KAMALA SEHRU'S CONDITION
MADRAS, Oct. 14.—The condition of an ill child who is said to be suffering from a severe form of malaria has improved since she was taken to the hospital for the purpose of being treated with the new apparatus which the doctor here used. She was not able to get up for the last few days. This has been a great relief for us. The doctor had no doubt as to the result and she has been recovering steadily since the last few days.

WAR NEWS AT A GLANCE
A number of British war correspondents are expected to be present at the primary meeting of the International Commission on the subject of the war, which will be held in London on the 16th.

Reported Split In Abyssinian Ranks

A Column Renounces Allegiance To "Negus"

SEVERAL CHIEFTAINS SURRENDER TO ITALY?

ROME, Oct. 14.—According to a message from Adigrat another column of a thousand Abyssinians renounced allegiance to the "Negus" on Mahalla Road and asked permission to join the Italians in whom they trusted more than the "Negus" and his Italian allies. The news says that their rank and file are Shonks who inhabit the central districts of Abyssinia. Several Italian chieftains are also reported to have surrendered. The first column of Italian troops arrived at Adigrat along the newly constructed road from Amara.

Fascist Retort To League
ROME, Oct. 14.—The Italian press has not taken the least notice of the League of Nations' report on the "Fascist" movement in Abyssinia. It is, however, an instance of the "Fascist" attitude which is regarded as the only one which is worthy of the name.

COMPROMISE IMPROBABLE?
MADRAS, Oct. 14.—Mr. Govt. may not attend the meeting of Congress & Labour Sub-Committee on the subject of the war, which will be held in London on the 16th.

British Subjects Asked To Leave Abyssinia

London, Oct. 14.—The British Legation in Addis Ababa, where British women and children and all other British subjects who can do so have been ordered to leave. There are reports that British subjects are being ordered to leave the country. The British Legation in Addis Ababa is reported to be in a state of confusion.

INDIA AND LEAGUE BRITISH CABINET

धर्मांतरनी घोषणाना अमजारी प्रत्याघातो

माथामां यती असख वेदनाना
उपचार माटे डेवत्यधाममां
(लोनावाला)मां आयुर्वेद-
योगना शिरोधार्य उपचार
माटे दाभल थया... शिरोधार्य
उपचार माटे वाण कडावी
नाप्या अने संस्थाना नियम
मुबलनो पहेरवेश. साथीदारो
अत्रे वायिक वगेरेना
आग्रहथी वाबुना स्टुडियोमां
बघ साधु-संन्यासीनी कडनी
पहेरेलो झोटो पडाव्यो हतो.

(१९३६)

अखिल मुंबई इलाखा महार परिषद

जाहीर विनंती पत्रक.

अखिल अष्टपंचायते एकमेव पुढारी योजनेतु वी. बाबासाहेब अदिष्टकर यांनी तारीख ११ ऑक्टोबर १९१५ रोजी 'देवळे' (लिखा नासिक) येथे भरलेल्या वारिष्ठतेत राहिलेले वी. हिंदु समाजाचा समाज रचना विषयानेचा पापेतर व न्यायलेखी अस्तपुत्रुडे बाप-हिंदु या नावाने मासुकीचे हद्द मिळविण्याकरिता करीत आगि किरीटो प्रकन येथे तरी आपलास वया विलेने वरव माही. आपण व्हावर, गवळिक व इतर दिवानी लयाव्द व्हाज समानतेचे हद्द प्रस्थापित वरवपमाडी निकराना व वंजाणा प्रकन व्हाज पाहिला, परंतु त्या लयाव्दये आरले हद्दवळ व मनुष्यवळ संप झाले. आणि वीत आपलास वया मिळवपाचेरही आपल्या वीव्हाला सोळासव्यांतून अनेक प्रकारचे हान्य होऊन गेले आणि हद्दी असत आले. तरी आपलास वर मनुष्य व्हावून लयाव्दये असेल व आरणी सामाजिक, आर्थिक, वैवाचिक व राजकीय परिस्थिती सुकून आरले मासुकीचे हद्द प्रस्थापित व्हावपाचे अर्हास तर आपण या हिंदु धर्मा-पासून अलग व्हाले पाहिजे. म्हणजे धर्मांतर केले पाहिजे आणि स्वतंत्र आरणां मरं अष्टपंचायते कल्याण आहे.

अष्टपंचायता धर्मांतराचा प्रश्न हा अर्हास महत्त्वाचा आहे. या प्रश्नाच्या बाबतीत अष्टपंचायत जमनेचे धोरण निश्चित करणे हे अष्टपंचायत जमनेचे कर्तव्य आहे, मरं व्हावपाचे आहे. अष्टपंचायतीत निरनिवाड्या अर्हास निरनिवाड्या परिषदां मरून स्वतंत्र व्हा प्रस्थापन करणे हा अष्टपंचायत जमनेचे धोरण अर्हासव्याचा मान आहे असे वी. बाबासाहेबांचे मत आहे.

वरील सूचनेनुसार, हद्द व हद्दवळवैतल सधे महार वंजु मंगिनी विनंतिपुस्तक व्हाविल्यात येत वी. मुंबई हद्दवळवैतल सधे महारांची प्रातिनिधिक लयाव्दये परिषद मुंबई शहरांतले व्हाजे ये महिस्वतंत्र भगिण्यांचे मुकन केले आहे. परिषदेमध्ये आरले परमपुत्र पुढारी वी. बाबासाहेब अदिष्टकर यांनी धर्मांतराची वी घोषणा केलेली आहे त्याचप्रमाणे आपल्या समाजाचे पुढील धोरण निश्चित व्हाविले आहे. तरी या महत्त्वाच्या परिषदेमध्ये प्रतिक किळांकित्यांतून, ताडुन्या ताडुन्यांतून व ५-६ गांधीवैतल आपलास प्रतिनिधी पाठवून परिषद व्हाव्हा कराय अर्हास आहे.

आपले कार्य अतिशय मोठे व महत्त्वाचे असल्याने, या कार्य वेळांची व मनुष्यांची पार व्हाणे आहे तरी मुंबई शहरवासीयांस व हद्दवळवैतल अखिल महार वंजुमंगिनीस आह्वाण व आरवाची विनंती करव्हात येत वी. त्यांनी आपलासवैतल वैचारिक मतवेद व्हावून जून व एक दिवसे वी परिषदेमध्ये मान व्हात हा परिषद व्हाव्हा कराय.

परिषदेमध्ये बहुकन समाजांत मान वेता व्हा. म्हणून सर्वाने र्हाकर पदवीस अने र्हास प्रमाणे धर्माचे व्हा ठेव्हात आरले आहेत.

[अ] स्वागत मंडळातील सभासद	५ रुपये	[ब] सरकारी सभासद	३ रुपये
[क] साधारण सभासद	२ ..	[घ] सधेसाधारण सभासद	१ ..

टीप:- मुंबई शहर व उपनगर या क्षेत्रीय व्हावैतल सधेस मंडळाच्या सभासदाची वरणी १ रुपये ठेवलेली आहे.
विशेष सूचना:- परिषदेकरितां वर्गवेत किंवा वेतानी येत असल्यास आर वरणी सूचना किंवा इतर व्हाव्हाव्हात करणे
आर वरणी सूचना:- अखिल मुंबई इलाखा महार परिषद
रामोवर हॅज, परेल मुंबई व. १२

सा. व. १:- शापील पाकरी वेतव्हाव्हाव्हात आपले वर्गवेत वेत व्हा.
आरले नस,
अप्यव्हा:- वेवणी व्हाव्हाची व्हाव्हा
वी. वेव्हाव्हा:- १ दिव्हाकर वेवणी वेवारी, २ मरणी व्हाव्हा वरं, ३ व्हावेद व्हाव्हास मरंवेत.
व्हाव्हाव्हा:- सुवेद व्हाव्हा मंगाराम सव्हाकर.

अंकर म्हाव्हा व्हाव्हाकर वेव्हा वरंवेत व्हाव्हा व्हा	वेव्हास व्हाव्हाची आह्वाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे	परं. वी. व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे	व्हाव्हा व्हाव्हाची व्हाव्हाकर व्हाव्हाची व्हाव्हाची व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे व्हाव्हा व्हाव्हास व्हाव्हावे
---	--	---	---

वेव्हा व्हाव्हा व्हाव्हा व्हाव्हा
समर्थनमां नायगाव (मुंबई)
मां, मुंबई व्हाव्हा महार
परिषदची व्हाव्हाची पत्रिका.
डॉ. आंवेडकरे परिषदमां
'मुक्ति कया मार्ग' विषय उपर
ऐतिहासिक प्रवचन करुं हतुं.
(३०-३१ मे, १९३६)

તા. ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૩૬ના દિવસે ડૉ. આંબેડકરે સ્વતંત્ર મજૂર પક્ષ (Independent Labour Party)ની સ્થાપના કરી. આ પક્ષના વિધાનસભામાં ૧૪ અને વિધાન પરિષદમાં બે વિજયી ઉમેદવારો તથા કાર્યકરો સાથે ડૉ. આંબેડકર.

મુંબઈ ઈલાકાની ધારાસભાના સ્વતંત્ર મજૂર પક્ષના
સભ્યોને અભિનંદન આપવાનો
જાહેર મેળાવડો

મુંબઈમાં વસતા બેસ હજારના સ્વતંત્ર મજૂર પક્ષના મેંબરો, ગુજરાતી ભાંગી ભાઈએ તરફથી એક જાહેર મેળાવડો ઓળખાર
ના. ૪-૨-૩૮ ના રોજ રાત્રે ૮-૩૦ (રા. રા.) વાગે છ નાંચે પોંડે કાલરવાટી ગુજન મીલ પાસે, મુનિસિપલ માર્કેટના રૂમમાં મળશે.
એમાં મુંબઈ ઈલાકામાં વસતા ગુજરાતી ભાંગી ભાઈએની કામચલાઉ, આર્થિક અને સંસ્કૃતિય જરીરિયાતે કેવ પ્રકારની છે તે જણાવવા, તથા
મુંબઈ ઈલાકામાં મુંબઈ આવેલા સ્વતંત્ર મજૂર પક્ષના સભ્યો (૧) ડૉ. બી. આર. અમિકર એમ. એ. પી. એમ ડી. ડી. એસ. સી. આર. એલ. ડૉ.
(૨) ડૉ. પી. ડી. સોલંકી એસ. એમ. એન્ડ એમ. એ. પી. (સ્થાનતરી મેજસ્ટ્રેટ, મ્યુ કોન્સીલર) એમ. એલ. સી. (૩) બી. કામરાવ
પરચેર, (૪) એ. બી. બિ. (૫) બી. ડી. ડી. આર. (૬) બી. ભાઈભાઈએ માર્ટી. (૭) બી. આર. આર. બે. (૮) બી. બી. કે. સાવકવાડ,
(૯) બી. કે. એસ. અવંત (૧૦) બી. બી. એચ. વરાળે. (૧૧) બી. પી. એ. ડાદમ. (૧૨) બી. એ. એસ. અંદાળે. (૧૩) બી. આર. એલ. કાળે.
(૧૪) બી. ડી. આર. પટ્ટે (૧૫) બી. આર. ડી. જાલનકર ને અભિનંદન આપવામાં આવશે.

શ્રી. ઈંદુલાલ કે. યાજ્ઞિક બી. એ. એલ. એસ. બી. એલિ સાહેબે પ્રમુખસ્થાન લેવા સ્વીકાર્યું છે.
એ વખતે મુંબઈમાં વસતા ગુજરાતી ભાંગી ભાઈએને ઢાઝર રહેવા વિન વિ છે.

બી. નવ એવક.

છવરાજ ગુજરાલ વાપેલા
શિવાભાઈ લખાભાઈ પરમાર
હીરાલાલ નાથલાલ રાઠોડ
પુ જાભાઈ કરશન સોલંકી
કેશવ જગીભાઈ
ઉકાભાઈ બાપુ સાકરીયા
જેરાભાઈ બેચરભાઈ
લક્ષ્મીભાઈ લાલા સોલંકી

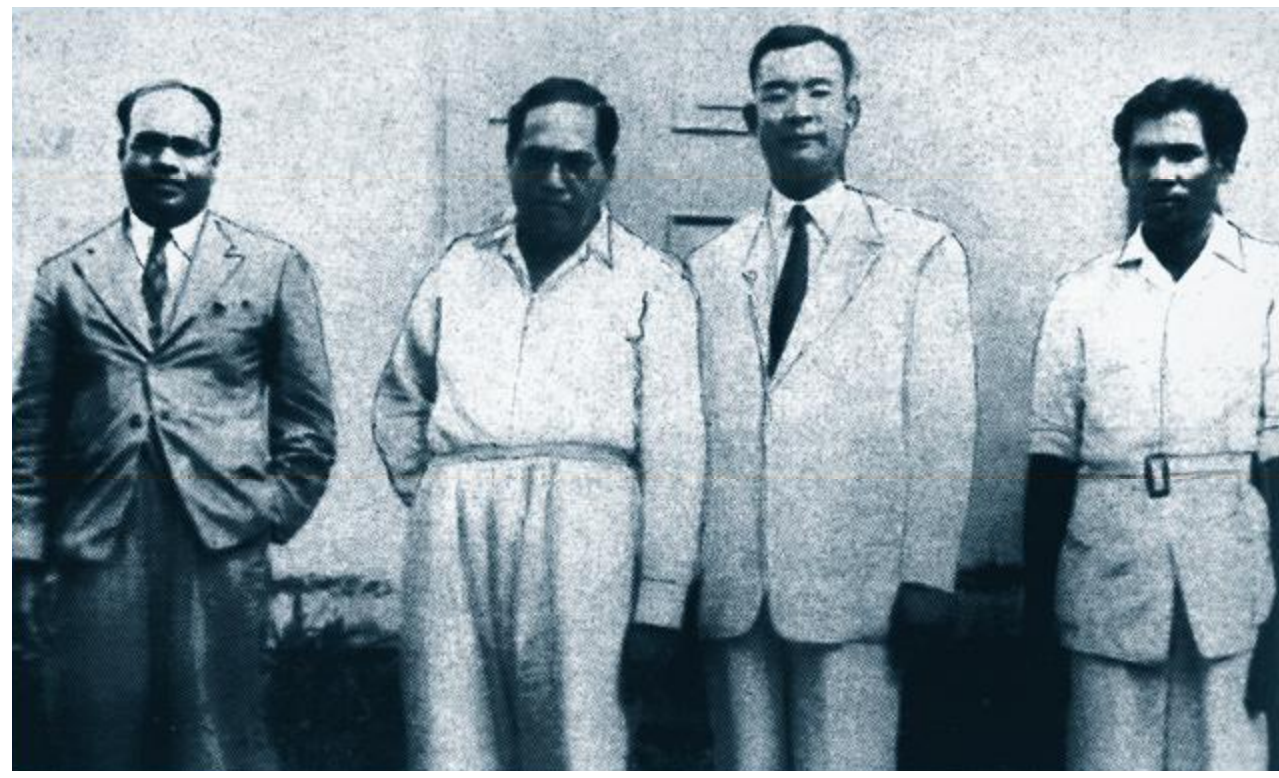
પુ જાભાઈ નાથાભાઈ
દેવાભાઈ નારણભાઈ
સોમચંદ શુભાભાઈ
પુરુષોત્તમ શીવાભાઈ મહાવાલુ
કીસન પાંચુ આરવાટી
આયુભાઈ લીલાભાઈ
દેવજીભાઈ દાદુભાઈ

આરવ બાબુ પ્રિંટીંગ પ્રેસ, કાલર-મુંબઈ ૧૪.

મુંબઈમાં વસતા ખેડા
જીલ્લાના ગુજરાતી સમાજ
દ્વારા સ્વતંત્ર મજૂર પક્ષના
સભ્યોને અભિનંદન આપવા
જાહેર મેળાવડાની પ્રતિક્રિયામાં
બાબાસાહેબ આંબેડકર અને
ડૉ. પી. જી. સોલંકી

૧૯૩૮માં ચીની મુસ્લિમ પ્રતિનિધિમંડળ સાથે બેરિસ્ટર હુસેન, ડૉ. આંબેડકર,
ઓથામાનચોહ અને ભારતીય સીને પત્રકાર રામ ઓરંગાબાદકર

दलित निराश्रित सहाय्यक फंड

अस्पृश्य बंधू भगिनींना कळविण्यांत येते की, गरीब व निरापराध अशा अस्पृश्य वर्गीय लोकांवर स्पृश्य वर्गीय लोकांकडून मुंबई व इतरत्र अनेक ठिकाणी मारहाण, छळ, अत्याचार व जुलूम केल्या जात असल्याच्या शेंकडों तक्रारी हरघडी आमच्याकडे येत आहेत. वरील जुलूमामुळे अनेक गरीब व निराश्रित लोकांचे अनन्वीत हाल होत आहेत. अशा प्रसंगी आपल्या निराश्रित बंधूना शक्य त्यामार्गे सहाय्यता करणे हे आपले दरेक जाती हितेच्छू बांधवांचे कर्तव्य आहे. आणि म्हणून या असल्या निकडीच्या कामासाठी

दलित निराश्रित सहाय्यक फंड

या नांवाचा फंड मी काढित आहे. फंडाच्या नांवावरून त्याची गरज व महत्त्व आपण जाणतां. या कामी कमीत कमी रु. २ पेशां कमी नाही इतकी तरी मदत आपण दरेकानीं करणे आज आपलें प्रथम व पवित्र कर्तव्य आहे. या फंडास पावती शिवाय कोणीही मदत करूं नये. अशी विनंति आहे.

ज्या ज्या ठिकाणी अस्पृश्य लोकांवर स्पृश्यवर्गीय लोकांकडून मारहाण छळ अगर जुलूम होईल त्याची सविस्तर हकिकत खालील पत्र्यावर कळवीत जावी. त्या वावत योग्य ती चौकशी होऊन शक्य ती सहाय्यता केली जाईल.

पत्रव्यवहार श्री भाऊराव कृष्णराव गायकवाड अध्यक्ष मुंबई प्रांतिक दलित फेडरेशन, धन मॅनशन व्हिन्सेट रोड, दादर मुंबई नं. १४ या पत्र्यावर करावा.

आपला
भिमराव रामजी आविडकर

दलित निराश्रित
सहाय्यक फंडाचा मध्य
करवा दलितोमे
डॉ. आंबेडकरनी
अपील

Three mills which usually go on night shifts have abandoned night shifts in Solapur. 22 people have been arrested for intimidation.

All industrial concerns in Hubli, Gadag in the Dharwar district carried on their work normally.

LEADERS SATISFIED AT RESPONSE

Ambedkar And Capture Of Power By Workers

As a finale to the one-day strike, that was staged on Monday a gigantic rally of the workers of Bombay was held at the Kanarf Madras in the evening.

The Maidan was the point towards which various groups of workers came in processions, large and small, and the audience was computed at about 50,000 people.

Mr. Jamnadas Mehta presided, and Messrs. B. T. Ranadive, D. V. Pradhan, R. S. Nimbkar, M. R. Ambedkar and S. A. Dange addressed the meeting.

A huge strike of the Industrial Disputes Bill was prominently displayed at the meeting.

FIRING CONDEMNED

Mr. Jamnadas Mehta whose voice in common with most of that of the labour leaders, had "gone on strike", said that the strike was successful not only in Bombay but in other places in Presidency. He vehemently condemned the police firing, which occurred early in the day.

Mr. D. V. Pradhan stated that this demonstration would deter other Provincial Governments from enacting such measures.

Mr. R. S. Nimbkar said that the fight had not ended. He was pleased with the results of the demonstration. He had never seen such a thing in his life and he hoped that the solidarity displayed by the workers would continue.

The Industrial Disputes Bill had been fought tooth and nail by Mr. Jamnadas Mehta and other Labour leaders in the Assembly. He congratulated them on their fight. The progress of the Bill would be simply opposed in the Council by Mr. S. C. Joshi. But there was no doubt it would pass into law.

THE REMEDY

The remedy for all this was that the workers should capture power. If they had learnt anything from to-day's demonstration it would be this, namely, that the time had come for the workers to capture all seats of power like the Municipalities and other local bodies.

Commenting Dr. Ambedkar said that if the Congress intended to carry on a genuine fight against imperialism he would throw in his lot with the Congress. But to-day their talk of fighting the British Government was only intended to create a diversion. But if ever he found that the Congress was really and honestly fighting for Freedom he would give up his present attitude and join the fight.

Dr. Ambedkar appealed to the workers to support non-Congress candidates at the ensuing Municipal elections.

A copy of the Industrial Disputes Bill was ceremoniously burnt by Mr. Mehta at the end of the meeting amidst vociferous cheers.

સુર્યાગતમ

વહાલા ડૉ. આંબેડકર સાહેબ,

હિંદ મૈયાના સાચા પુત્ર, દલિતોના નારસુધાર, સ્વતંત્રતાની સાચી કુંચી બતાવી આભડછેટના ઝાડનો સંદતર નાશ કરવામાં ઝડૂમનાસ ચીર, મજૂરોના મજૂરી, ગરીબોના ભેધી, અમાસ સાચા શિરનાજ, શૂરા સરદાર શ્રીમાન ડૉ. બી. આર. આંબેડકર સાહેબ, અમો આમડંવાસી દલિતો આપ શ્રીમાન સાહેબનું સહર્ષ ભાવભીનું સ્વાગત કરીએ છીએ.

આપ શ્રીમાન સાહેબ જે દલિત કોષ સદીઓથી ઊંચ-નીચના ભેદ અને આભડછેટના રોગથી પિડાઈ રહી છે તેનો ઉપ્કર કરવામાં તન, મન અને ધનથી પ્રાણની પણ પરવા કર્યા વગર માન-અપમાન સહન કરીને કમર કસી છે તેથી અમો સર્વે આપના ઝૂલ્હી છીએ તથા આપશ્રીનાં સર્વે કાર્યો તેમજ ભોગોની કદરબાજી આપને અભિનંદન સાથે અમારે ખસ દિવથી સંપૂર્ણ સહકાર આપીએ છીએ.

વળી, આમડંના કાર્યકર્તાઓ અમારા સેવાનાં કાર્યોમાં આપશ્રીના દરેક જાતના સહકારની આજ્ઞા રાખીએ છીએ.

અમો ગરીબોના દીન સન્કાર તરફ ન જોતાં અમાસ અંતરના ભાવ તરફ દૃષ્ટિ કરી અમાસ મનુષ્ય તરીકેના હકો મેળવવામાં ખોટી રીતે નહીં મુશ્કેલીઓ દૂર કરવાયા કૃપા કરશો.

અમારા નારસુધારના આજે દર્શન થવાથી અમારું અલોભાગ્ય સમજીએ છીએ. વળી, આપના આભારી ફરી આપનું સ્વાગત કરી આપશ્રીની હંમેશાં દરેક કાર્યમાં ફતેહ ઇચ્છીએ છીએ."

બાવળા તા. ૨૨-૧૦-૧૯૩૮

લિ અમો છીએ આપના ગુણાનુસંગી,
ધી ગુ. અં. ન. મંડળની યા. ૧
મંત્રી- ગોવિંદલાલ કિસલાલ
ચૌહાણ તથા દલિતો.
આમડંવાસી

ઓનેસ્ટ પ્રિન્ટરી, ધી કાંટ, અમદાવાદ

‘પત્રિકા’ બાવળા (રામદાવાદ)માં
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરને
સન્માનપત્ર અર્પણ તા. ૨૨-૧૦-૧૯૩૮

મજૂરોના ‘હડતાળ પાડવાના હક્ક’ ઉપર તરાપ મારતો મુંબઈ વિધાનસભામાં “ઔદ્યોગિક વિવાદ બાબત” કાયદો લાવવામાં આવ્યો. આ કાળા કાયદાના વિરોધમાં ડૉ. બી. આર. આંબેડકરના નેતૃત્વમાં સાથઠ મજૂર સંગઠનોએ ૭ નવેમ્બર, ૧૯૩૮એ હડતાળનું એલાન કર્યું. જેમાં સામ્યવાદી પક્ષનું યુનિયન પણ સામેલ હતું. સફળ હડતાળને પત્રકારોએ બિરદાવી ડૉ. આંબેડકરની મજૂર નેતા તરીકે પ્રશંસા કરી.

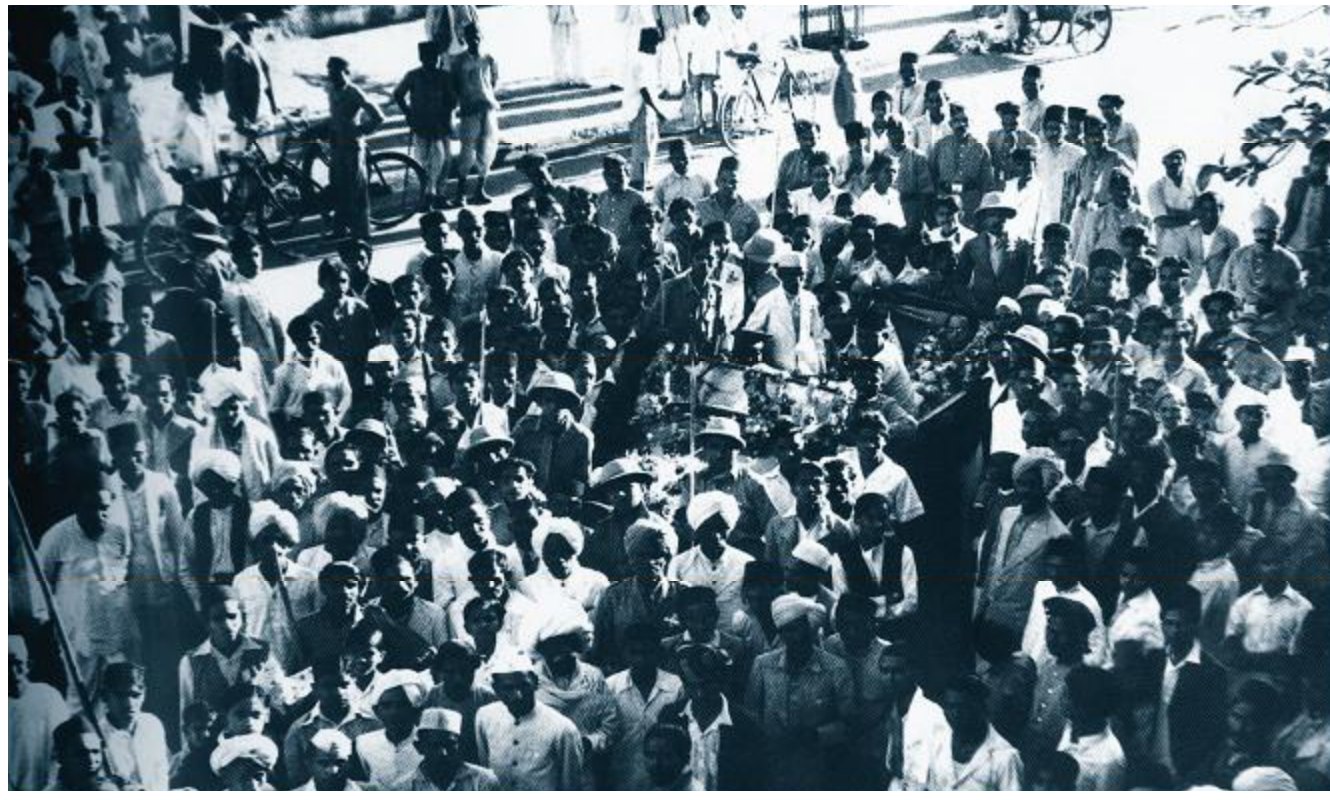
गांधीजीनुं जिवनचरित्र लणनार विश्वप्रसिद्ध लेणक लुई क्शिशरे (१८३८-३८)
मुंजर् आवी डॉ. आंजेडकरनी घणी मुलाक़ातो वीधी हती.
तसवीरमां पी. अेन. राजभोग , लेणक लुई क्शिशर साथे
डॉ. आंजेडकर तेमव गणपत षधव (मटके जुवा)

वीस हजार समता सैनिक दलनी सलामी पछी परेड निहाणता गाणसाहेब आंगेडकर
तथा गणपत लधव (मटके लुवा) कामदार भेदान (मुंबई) ता. ८-१-१९३९

દલિતોનાં રહેઠાણો-ચાલીઓમાં દલિતોની હાડગારીઓની
જાતવપાસ માટે સાથીઓ સાથે ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકર

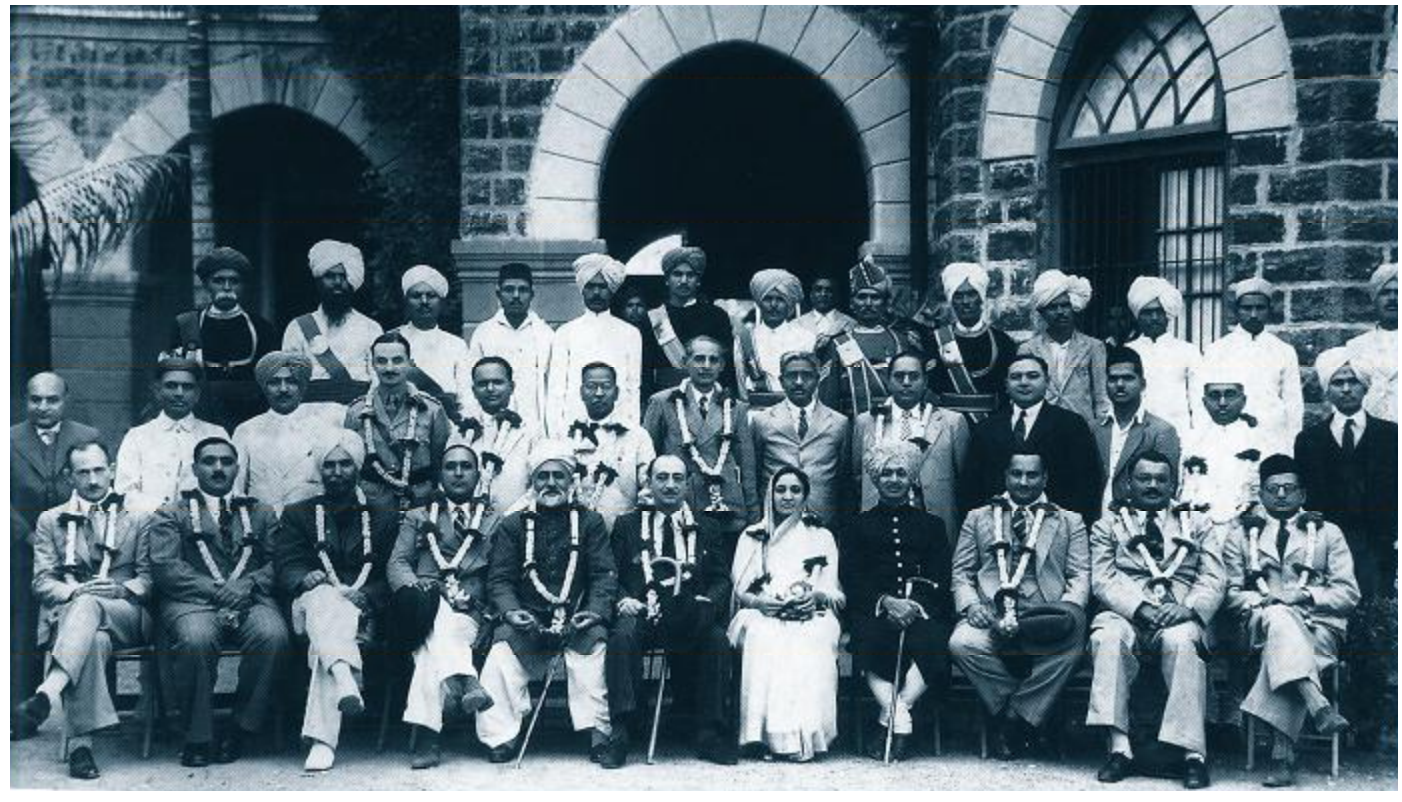

અમદાવાદને ગોવિંદજી ટી. પરમારની અધ્યક્ષતામાં દલિત રાજકીય પરિષદ પ્રસંગે
ડૉ. આંબેડકરને સરઘસાકારે ટાઉન હોલ તરફ લઈ જતો વિશાળ જનસમૂહ : તા. ૧૬-૫-૧૯૪૧

અમદાવાદને આંગણે ટાઉનહોલમાં તા. ૧૫-૧૬ માર્ચ, ૧૯૪૧ના રોજ પ્રથમ દલિત રાજકીય પરિષદ નિમિત્તે સમતા સૈનિક દળના સભ્યો સાથે ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકરની ડાબી બાજુએ પુરુપોતમ મકનજી પટણી, વી. ટી. પરમાર જમણી બાજુએ પાઘડીવાળા ગંગારામ પીતાબંર પરમાર (ગંગારામ કાકા), કરશનદાસ માનસિંહ લેઉવા (કાળી ટોપીવાળા), ગણવેશદારી મણિલાલ ગંગારામ પરમાર, મટકે બુવા (ગણપત બાદવ) ચરણોમાં બેઠેલા સેમ્યુલ રૂપા મયાત્રા વગેરે ગણવેશદારી સૈનિકો.

द्वितीय विश्वविग्रह निमित्ते रचायेली राष्ट्रीय सुरक्षा
समितिना सभ्यो साथे डॉ. आंबेडकर

મહિલાઓ દ્વારા ડૉ. આંબેડકરના
જન્મદિવસની ઉજવણીનો કાર્યક્રમ
તા. ૧૪ એપ્રિલ, ૧૯૪૨, દાદર, મુંબઈ

ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના મંત્રીમંડળમાં શ્રમમંત્રી બનેલા
ડૉ. આંબેડકરનું તેમના નિવાસસ્થાને સન્માન કરતી
મહિલાઓ : તા. ૨ જુલાઈ, ૧૯૪૨

વાઈસરોયની કાર્યકારિણીમાં શ્રમમંત્રીનું સ્થાન
પામતા ડૉ. આંબેડકરનું ભવ્ય સન્માન, મુંબઈ
તા. ૧૨, જુલાઈ, ૧૯૪૨

૧૯૪૨માં નાગપુર મુકામે ઓલ ઇન્ડિયા શીડ્યુલ્ડ કાસ્ટ ફેડરેશનની
સ્થાપના સમયે કાર્યકરો સાથે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર

માત્રિક, મજૂર અને સરકારની વિપક્ષી પરિપત્તના જનક ડૉ. આંબેડકરના
(તા. ૨૪ જુલાઈ, ૧૯૪૨, દિલ્હી) મજૂર કાયદાઓમાં એકરૂપતાની આવશ્યકતા વિષય પર પ્રવચન સમયે
હારકાદાસ પ્રધાન, વિ. વિ. ગિરિ, એન. એમ. જોષી, જમનાદાસ મહેતા તથા અન્ય મજૂર નેતાઓ

મહાત્માજીનાં પુના જિલ્લા લોકલ બોર્ડના ઉપક્રમે
ડૉ. બી આર. આંબેડકરનું સન્માન લોકલ બોર્ડના પ્રમુખ
અ. ગો. આવડે તથા અન્ય સદસ્યો સાથે

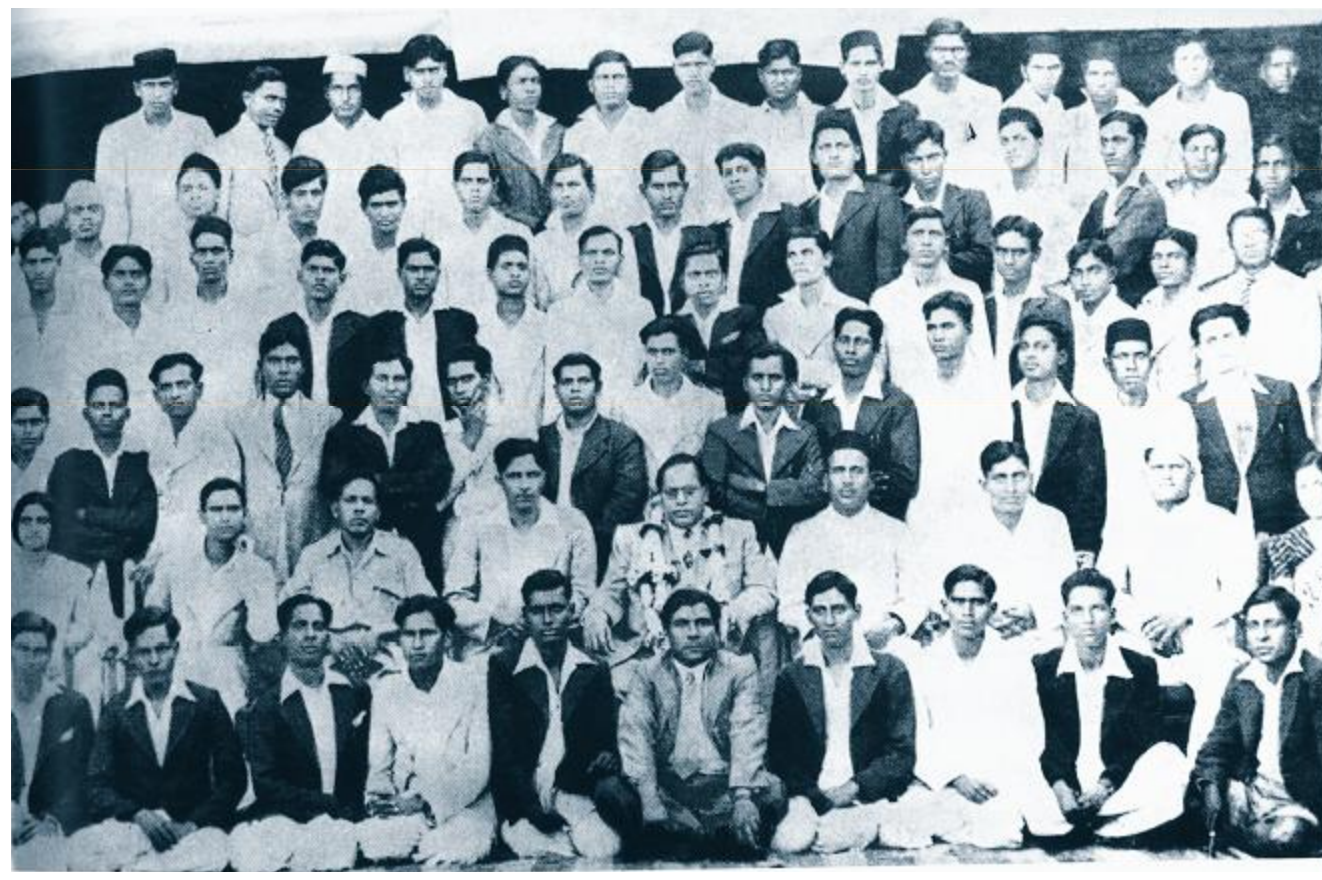

श्रमगंत्री डॉ. आंगोडकर धनणाद (गिहार)ना
कोवसा भाषीया मजूरोना चहेठापोनी मुलाकाते
दा. ९ डिसेम्बर, १९४३, धनणाद

રાષ્ટ્રમાં સર્વપ્રથમ શ્રમજીવી સેવા યોજનાનો પ્રારંભ કલકત્તામાં
કરવામાં આવ્યો હતો શ્રમમંત્રી ડૉ. આંબેડકર
તા. ૨૩ ઓગસ્ટ, ૧૯૪૪

‘ડૉ. રાંબેડકર સ્કૂલ ઓફ પોલિટિક્સ’ની પુનામાં સ્થાપના સમયે
અનુચારીઓ સાથે ડૉ. આંબેડકર. તા. ૧૮ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૫

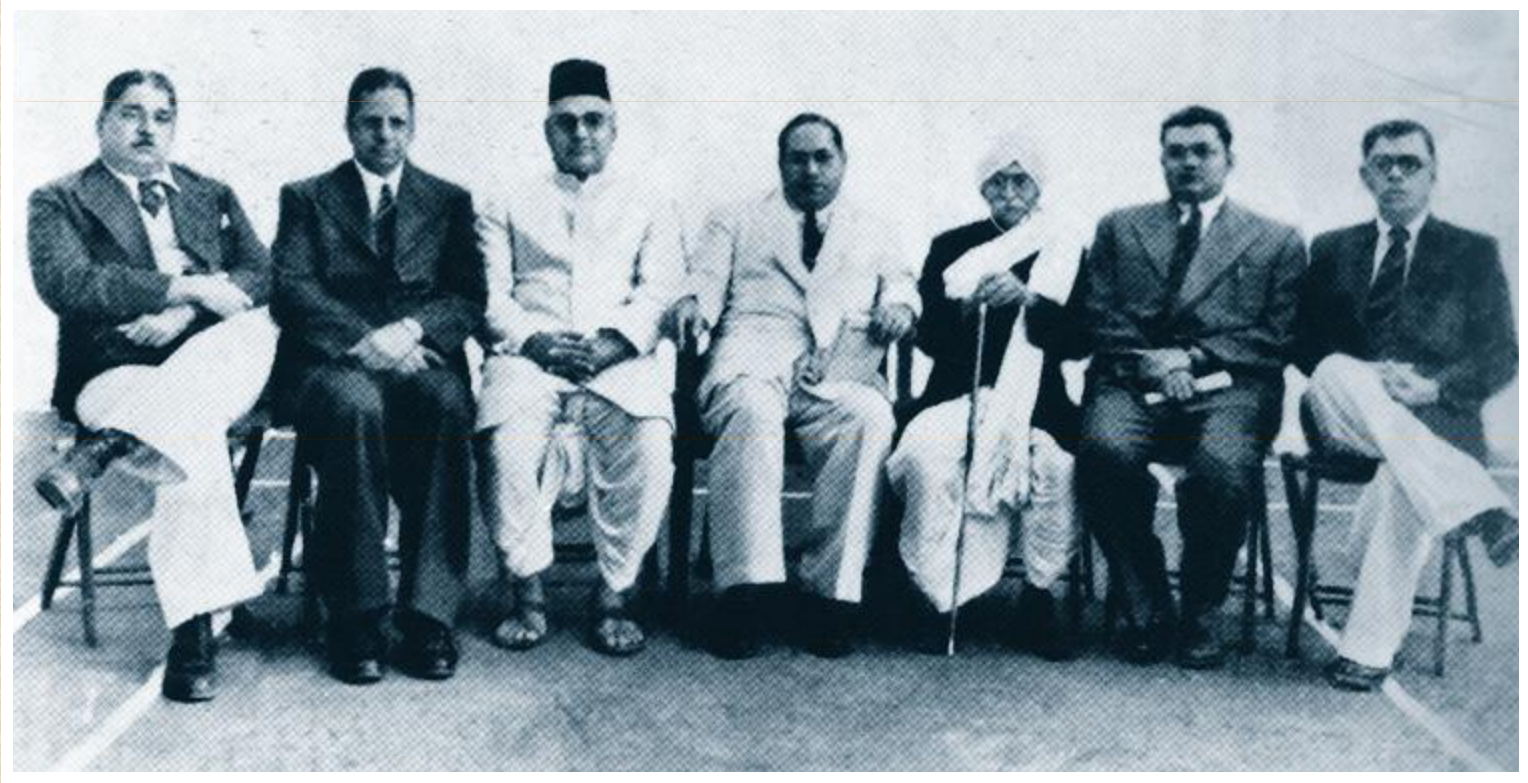
ઓલ ઇન્ડિયા શીડ્યુલ્ડકાસ્ટ ફેડરેશનના તૃતીય વાર્ષિક અધિવેશનમાં પદ્મના સ્થાપક નેતા
ડૉ. બી. યાચ. યાંબેડકર યાને પદ્મપ્રમુખ યોન. શિવરાજ નરેપાર્ક, મુંબઈ
તા. ૫-૬, મે, ૧૯૪૫

ડૉ. આંબેડકરની ઉપસ્થિતિમાં
તેમના નિકટના સાર્થી ગણપત
જાધવ (મટકે ખુવા)
તૃતીય અધિવેશનના સ્વાગત
અધ્યક્ષ તરીકે સંબોધી રહ્યા છે .

શીડ્યુલ્ડકાર્ટ ફેડરેશનના
તૃતીય વાર્ષિક અધિવેશનને
સંબોધતા ડૉ. બી. ચાર.
આંબેડકર. વિષય હતો
“Communal dead Lock and
way to solve it” “કોમી કોયડો
અને તેના ઉકેલનો ગાર્ગ...”
તા. ૬-૫-૧૯૪૫

‘શિક્ષિત ધનો’ સૂત્રને સાકાર કરવા
ડૉ. આંબેડકરે સ્થાપેલ ‘પીપલ્સ
એજ્યુકેશન સોસાયટી’ની કાર્યકારિણી સમિતિ સાથે
ડૉ. વી. આર. આંબેડકર
તા. ૮-૭-૧૯૪૫

ડૉ. આંબેડકરે સ્થાપેલ પીપલ્સ
એજ્યુકેશન સોસાયટીના
ઉપક્રમે મુંબઈના ફોર્ટ
વિસ્તારમાં બે બિલ્ડિંગ
બુદ્ધભવન અને આનંદભવન
ખરીદવામાં આવી. જેમાં
આર્ટ્સ, સાયન્સ, કોમર્સ અને
લો કોલેજ ચાલી રહી છે

મુંબઈ પ્રાંત ઓલ ઇન્ડિયા શી. કા. ફેડરેશનના અધિવેશનમાં
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર સાથે ગુરુ ગોવિંદજી. ટી.
પરમાર, પી. એમ. પટ્ટણી, બીરો ગણપત બાદવ (મટકે બુવા)
અને વી. ટી. પરમાર, અમદાવાદ
તા. ૨૯-૩૦, ૧૯૪૫

The Hon. Dr. B. R. Ambedkar

M. A., Ph. D., D. Sc., Barr-at-Law

Dear Sir,

We consider it a matter of great privilege to welcome you to this Historic City of Ahmedabad. You are one of the foremost leaders of our country to-day. You have won an enviable place in the hearts of 60 millions of Depressed Class people. By an unflinching devotion to the cause of the underclass, you have made yourself the leader of the most exploited and oppressed Section of Indian Society.

In a Society where Educational Institutions were controlled and staffed by people who thought they were polluted even by a shadow of the so-called untouchables, you successfully fought your way to higher education facing all the difficulties and hardships. It was quite natural for an extraordinarily courageous and tenacious man like you to be successful in storming the citadel of Orthodoxy and breaking open the gates of the Bastille in which millions of people were condemned to the position of serfs and ~~condemned to live the worst possible life for centuries. You have led them~~ to progress and education, and made Hindoos, allots establish social justice and Democracy in a caste-ridden Society. You the pioneer of the real social justice movement in our country.

The rulers of this country have been compelled to recognise the strength of the movement pioneered by you and it is a great credit to your leadership that they have been compelled to accept the unshakable right of 60 million Scheduled Caste people to be heard and consulted in the framing of future constitution of India and in shaping the destiny of 400 million of human beings.

In you, India has been lucky enough to have an enlightened and illustrious son who is a great thinker, writer, organizer and a leader of the oppressed. In short, you have been the modern Messiah for the Depressed. You are one of the few gifted sons of India who have tried to solve by practical suggestions, political dead-lock of India by rescuing minorities from the clutches of the majority on the basis of justice and fairplay.

May you live long to lead our unfortunate countrymen still faster on the path of progress!

We remain,

Ahmedabad,
30th Nov. 1945

Chairman, Vice-Chairman & Members of
Municipal Committee of Ahmedabad,
AHMEDABAD

PRINTED AT THE MUNICIPAL PRINTERY, AHMEDABAD.

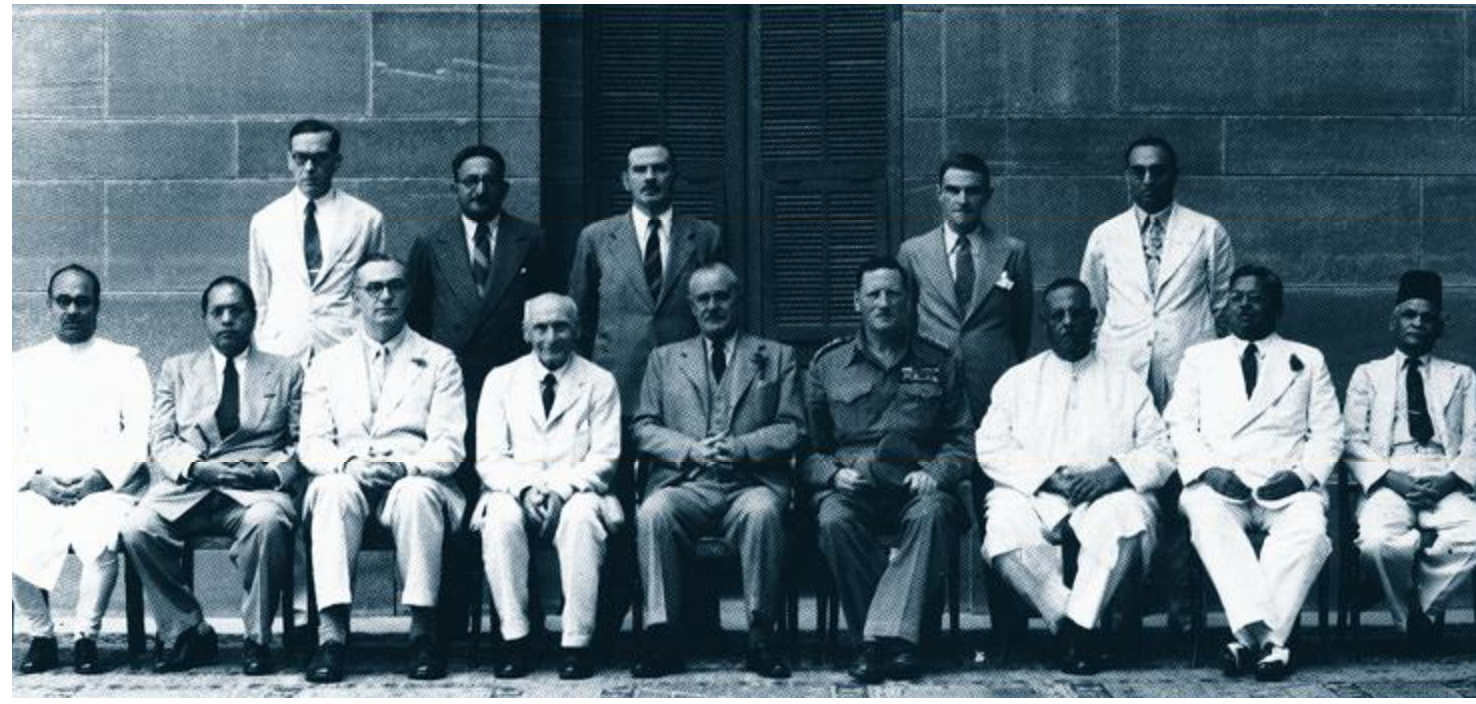
ડૉ. આંબેડકરને અમદાવાદ મ્યુનિસિપાલિટીના
ઉપક્રમે ગાંધી હોલમાં એનાયત થયેલ સન્માનપત્ર
તા. ૩૦ નવેમ્બર, ૧૯૪૫

બ્રિટિશ સરકારે પ્રસ્તુત
કરેલી 'ફિક્સ યોજના'નો
વિરોધ કરવા જાહેર
પરિપદ પ્રતિ પ્રસ્થાન કરતા
ડૉ. બી. આર. આંબેડકર
અને બેરિસ્ટર તેજબહાદુર
સપ્ત, ગાંધીમેદાન, દિલ્હી
તા. ૩-૨-૧૯૪૬

હિન્દુસ્તાનની સ્વતંત્રતા વિશે વિચાર વિમર્શ કરવા બ્રિટિશ સરકારના
કોમિન્ટેશન (મિસ્ટર શિષ્ટગંડળ) સર સ્ટેફોર્ડ ક્રીપ્સ સાથે હસ્તધૂન
કરતા કનૈયાલાલ માણેકલાલ મુનશી પાછળ સસ્મિત આવકાર આપતા
ડૉ. આંબેડકર અને કાવસજી જહાંગીર, દિલ્હી
તા. ૨૪-૩-૧૯૪૬

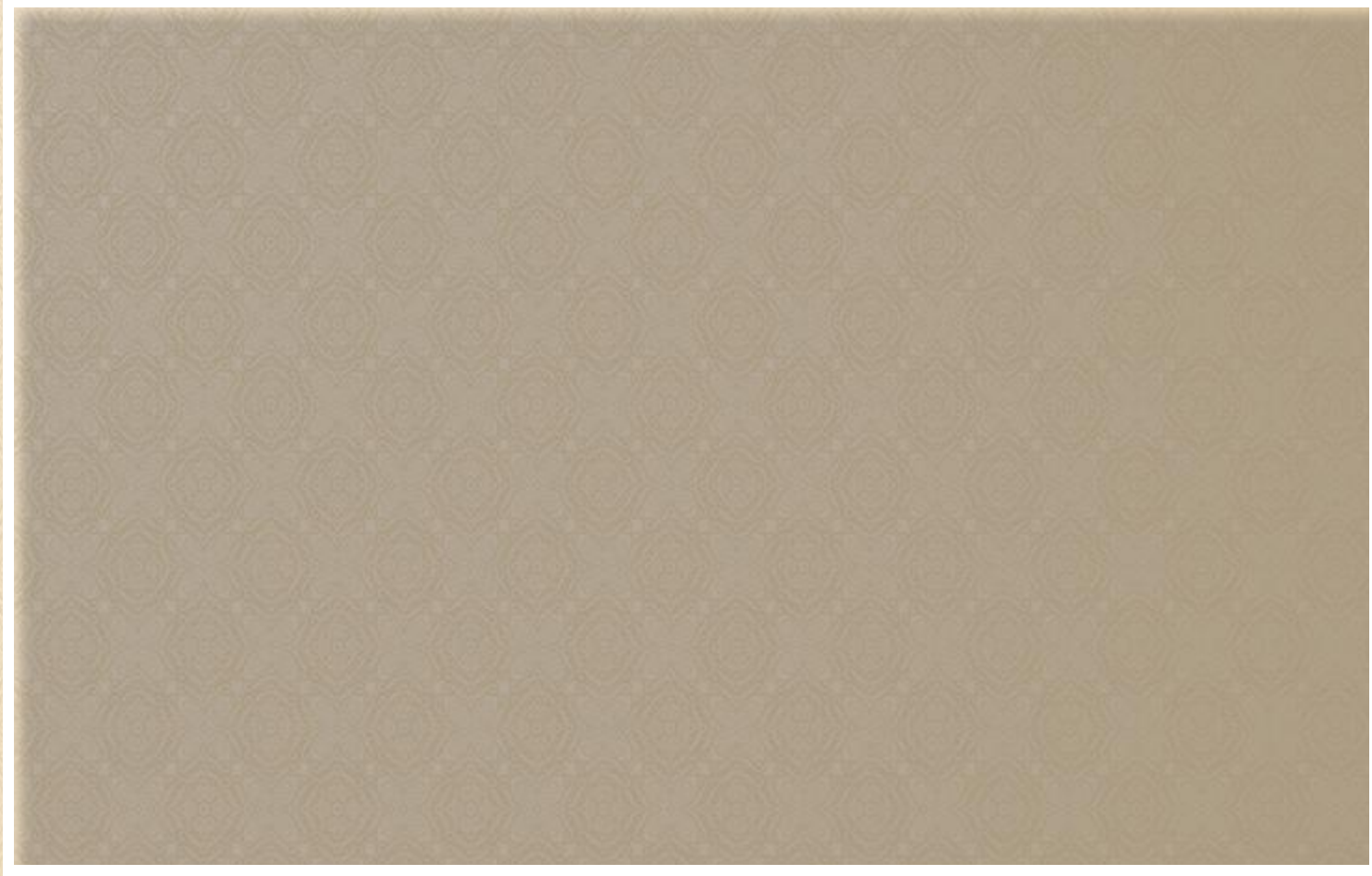

ભારત પધારેલા બ્રિટિશ મંત્રી 'હિન્દી વજીર' લોર્ડ પેથીકલેરેન્સ
સાથે લોર્ડ વેવેલની કાર્યકારણી સાથે સમૂહ તસવીરમાં શ્રમમંત્રી
ડૉ. બી. આર. આંબડેકર : તા. ૨૪-૩-૧૯૪૬

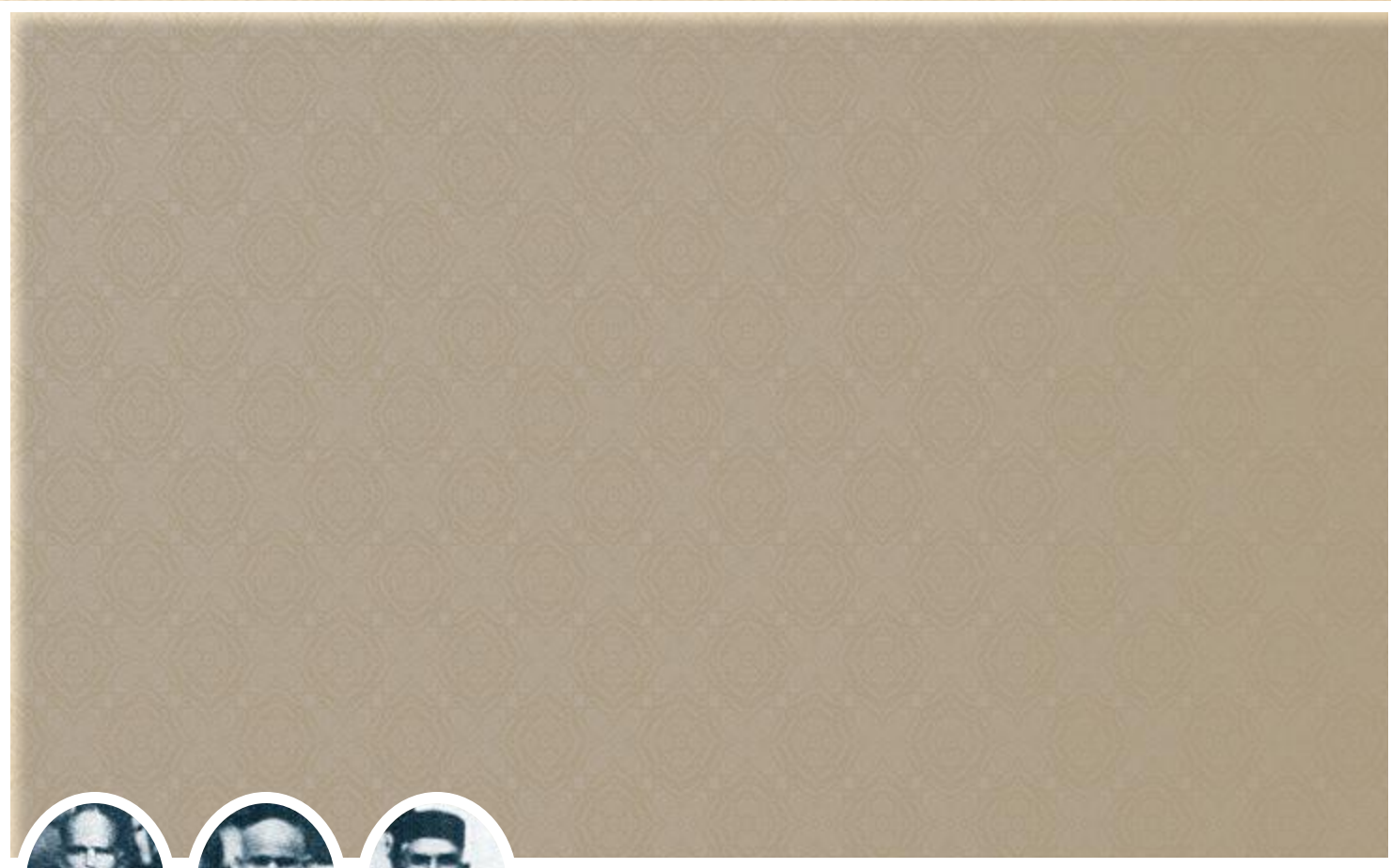
दिल्ली प्रदेश शी. डा. इंडरेशनना पदाधिकारीओ तथा
कार्यक्रो साथे डॉ. आंजेडकर : ता. १८-५-१९४६

દલિત વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને વિદેશ અભ્યાસ કરવાની
ડૉ. આંબેડકરની યોજના અન્વયે પ્રથમ સોળ વિદ્યાર્થીઓના સમૂહને
પ્રોત્સાહિત કરતા ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકર : જૂન, ૧૯૪૬

શી. ડા. ફેડરેશનની કાર્યકારિણી સમિતિની બેઠકમાં હેદરાબાદ રાજ્યના કેળવણી પ્રધાન સુબેચા,
ડૉ. બાબસાહેબ, એન. શિવરાજ (મદ્રાસ), બોગેન્દ્રનાથ માંડલ (કલકત્તા)
તા. ૨૨, ૨૫, ઓગસ્ટ, ૧૯૪૬

ગોલ ઇન્ડિયા શી. કા. ફેડરેશન્સની વર્કિંગ કમિટીની બેઠક ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકરના નિવાસ સ્થાન 'રાજગૃહ' (દાદર ગુંબજ)નો સગુહ ફોટો જેમાં ગુજરાતના ગંગારામ કાકા, કરશનદાસ માનસિંહ લેઉવા તથા કાળી ટોપી બંડી પહેરેલા પુસ્તોતમદાસ મંકજી પટણી ડો. બાબા સાહેબની આંબેડકર રાને રોન. શીવરાજની પાછળ ઉભા છે... (૧૯૪૫)

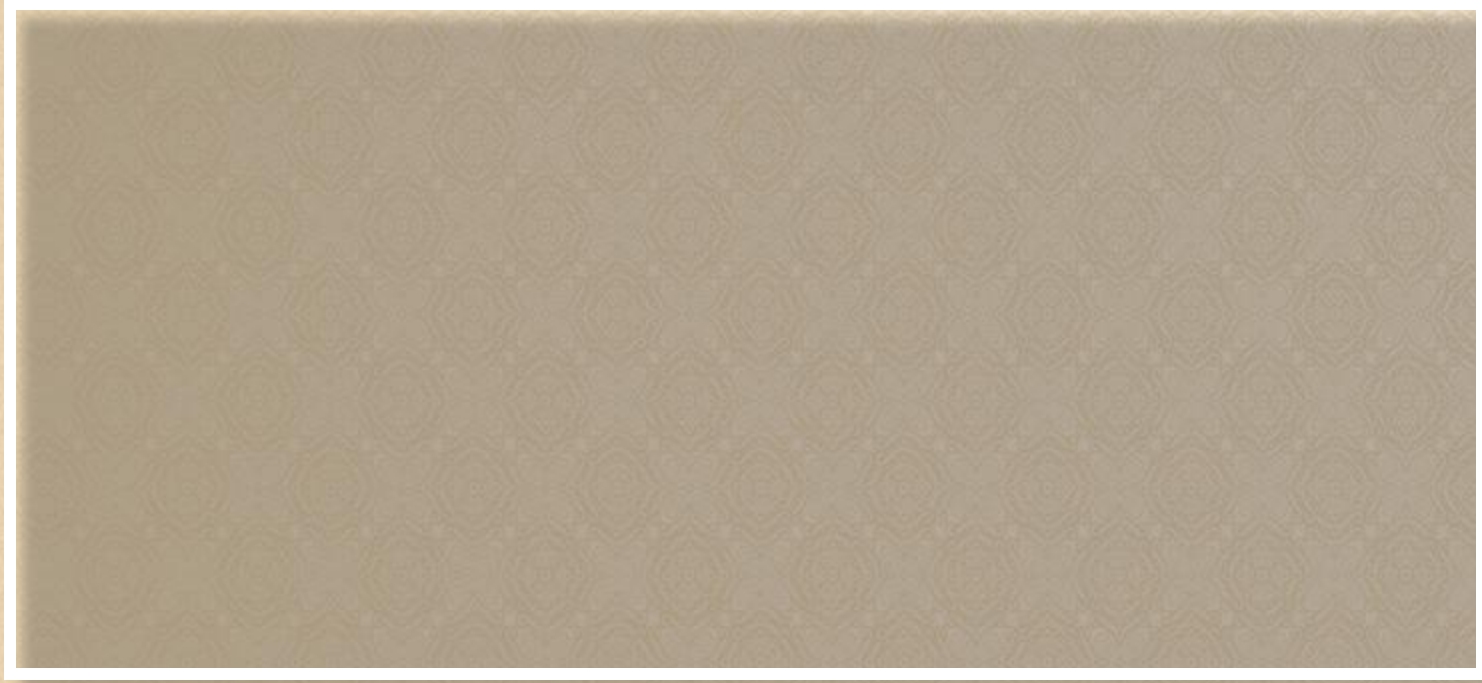
કાનુનમંત્રી ડૉ. આંબેડકર સહિત સ્વતંત્ર
ભારતના પ્રથમ મંત્રીમંડળ સાથે ગવર્નર
જનરલ માઉન્ટ બેટન

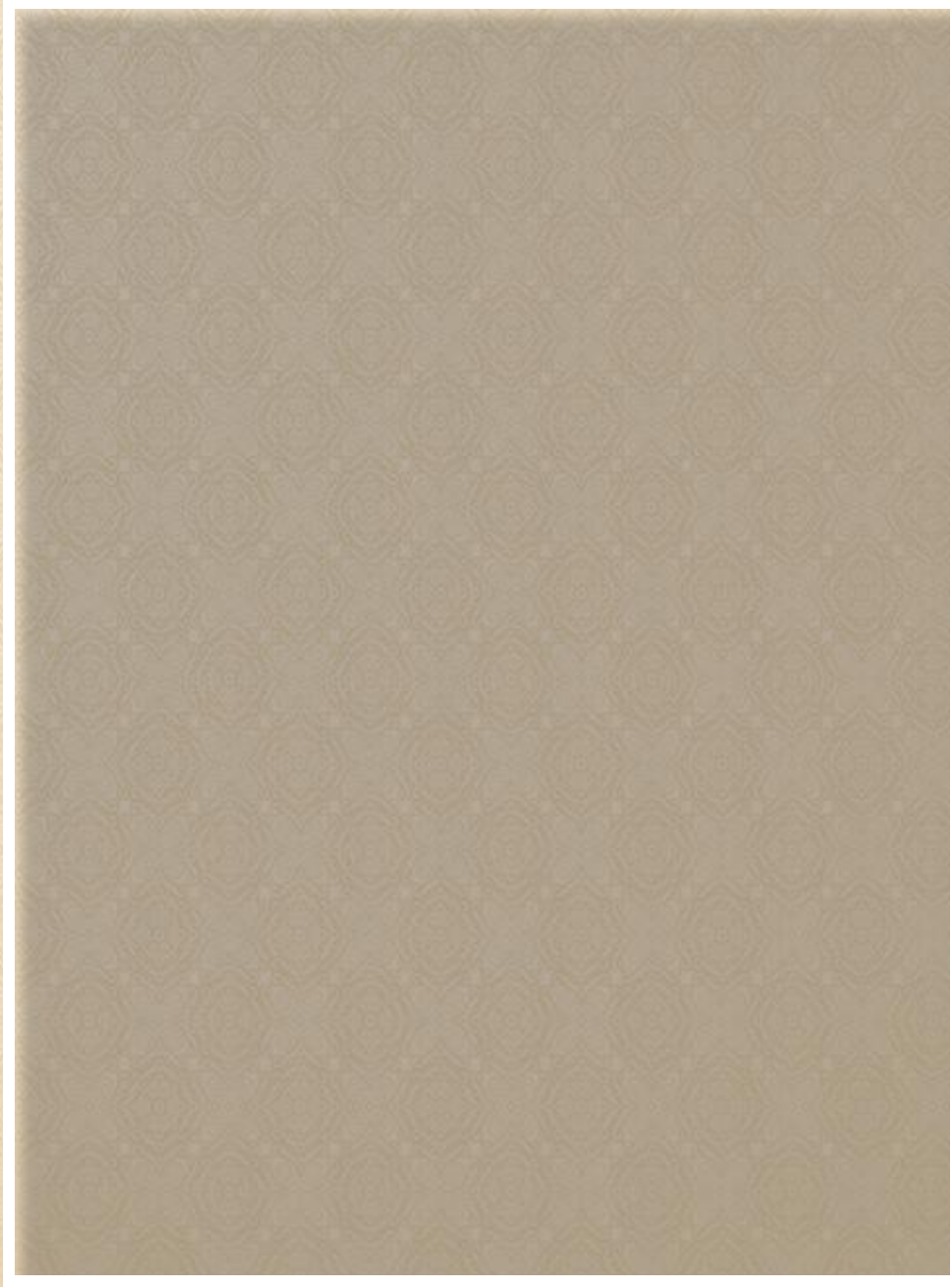

સંવિધાનના સર્જન માટે સંવિધાન સભાએ ડૉ. આંબેડકરની અધ્યક્ષતામાં સાત સભ્યોની
મુસદ્દા સમિતિની સર્વાનુમતે રચના કરી તે સમિતિમાં
બેહેલા (૧) એન. માધવરાવ (૨) સૈયદ સાદુલ્લા (૩) અલ્લાદી કૃષ્ણાસ્વામી ઐયર,
(૪) સર બેનેગલ નરસિંહરાવ (સંવિધાન સલાહકાર) ડાબે પાછળ ઊભેલા અધિકારી :
એસ. એન. મુખર્જી, જુગલ કિશોર ખન્ના, કેવલ કૃષ્ણાનન્

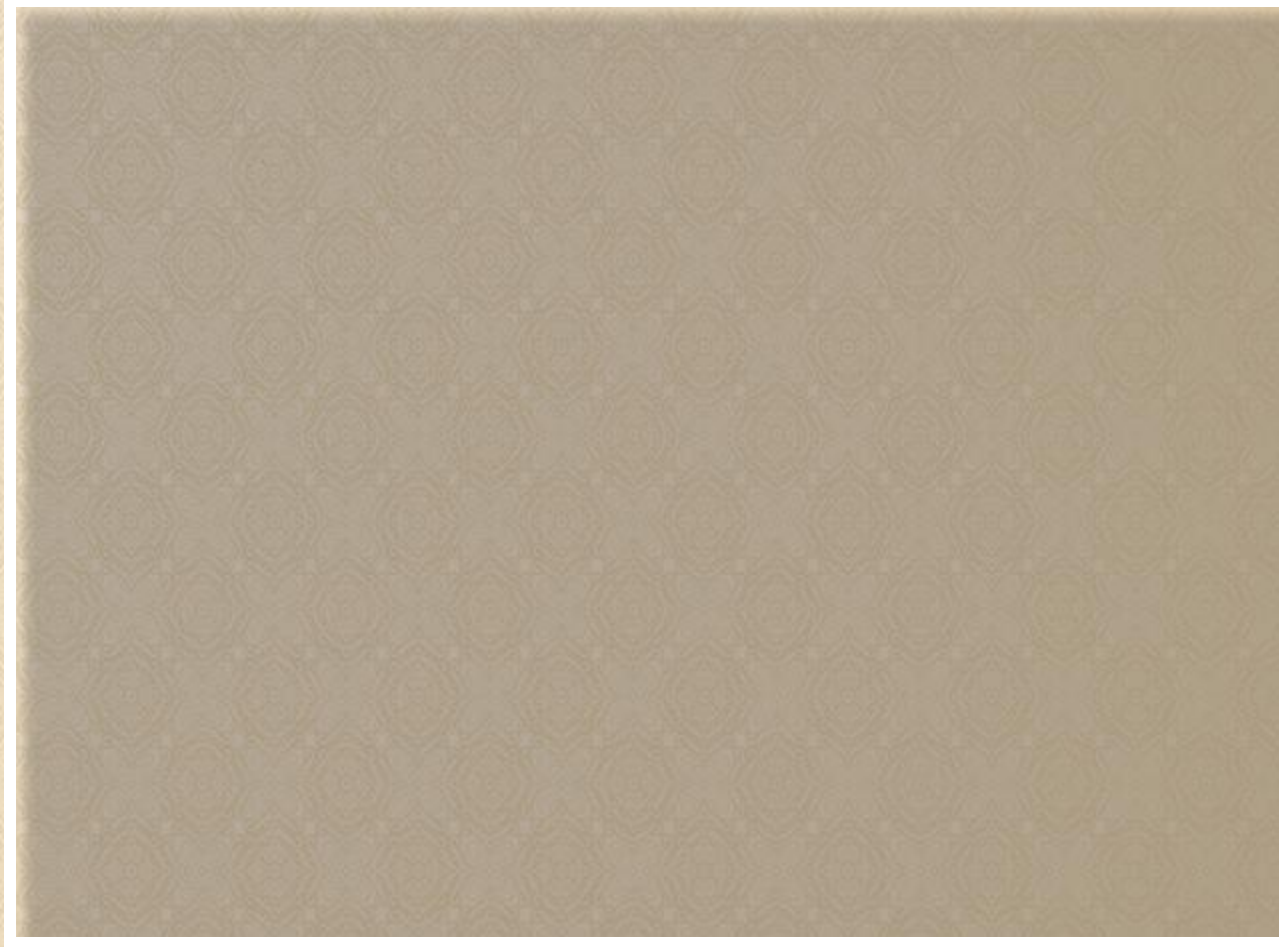
સંવિધાન સભામાં પ્રથમ પંક્તિમાં બેઠેલા
ધ્યાનમગ્ન ડૉ. આંબેડકર

स्वतंत्र भारतवा कायदा
प्रधान डॉ. आंबेडकर अने
उद्योग प्रधान श्यामाप्रसाद
मुजर्झ संसदभवन लहार
गुडतेगू करी रखा छे.

હિન્દુ ગઠાસભાનું પ્રતિનિધિગંડળ સીતારામ
કેશવ બોલેની અધ્યક્ષતામાં ડૉ. આંબેડકરને
ભગવો ધ્વજ ભેટ આપી તેને ભારતના
રાષ્ટ્રધ્વજ નક્કી કરવાની ગાગળી કરી રહ્યા છે.
ડૉ. આંબેડકર ધ્વજ સમિતિના સભ્ય હતા.
(સ્થળ : મુંબઈ રોડપોર્ટ)

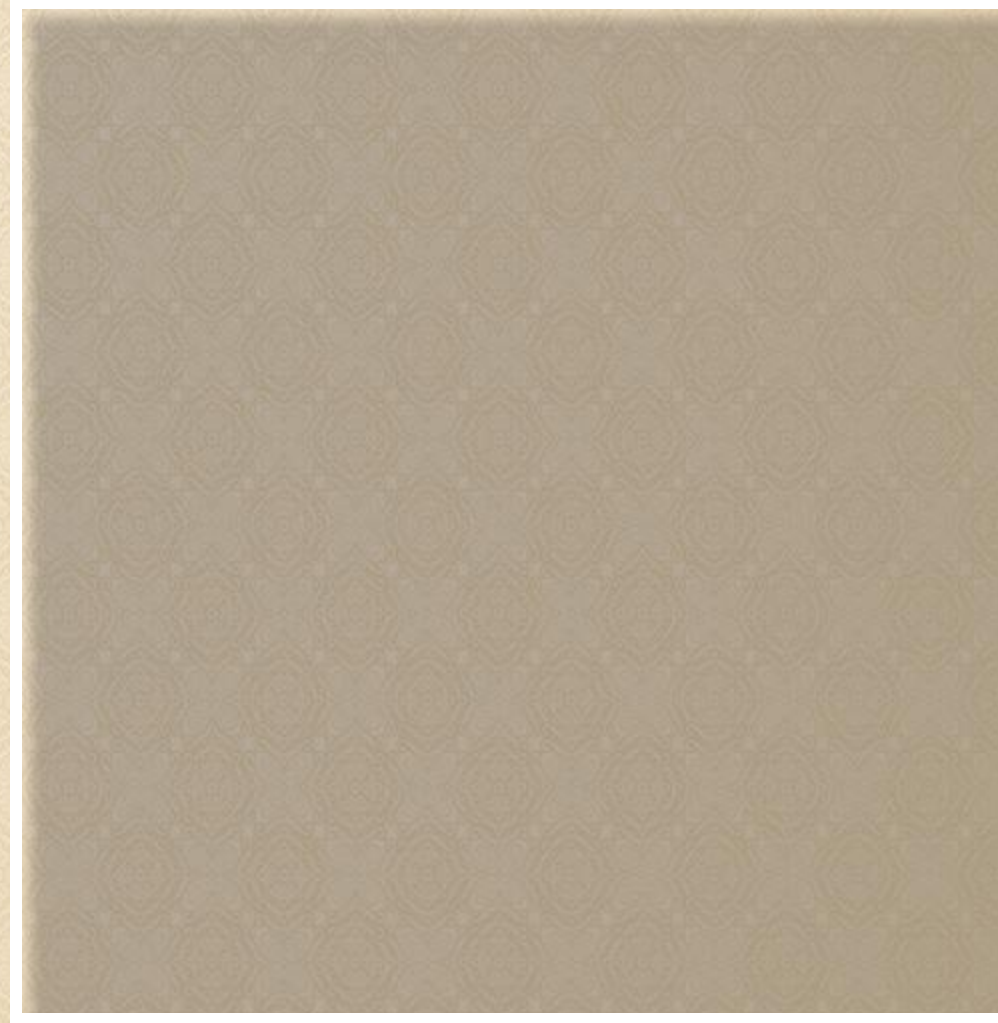

લોકમાન્ય તિલકના નિષ્ઠાવંત અનુયાયી
ડૉ. મોતીરામ વેલકરના અમૃત મહોત્સવ નિમિત્તે રજતતુલા કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત
ડૉ. આંબેડકર, કે. બી. જોષી, ડૉ. નારાયણ દામોદર સાવરકર, ડૉ. વેલકર સપ્તે
અને હિન્દુ મહાસભાના નેતા સીતારામ કેશવ બોલે.

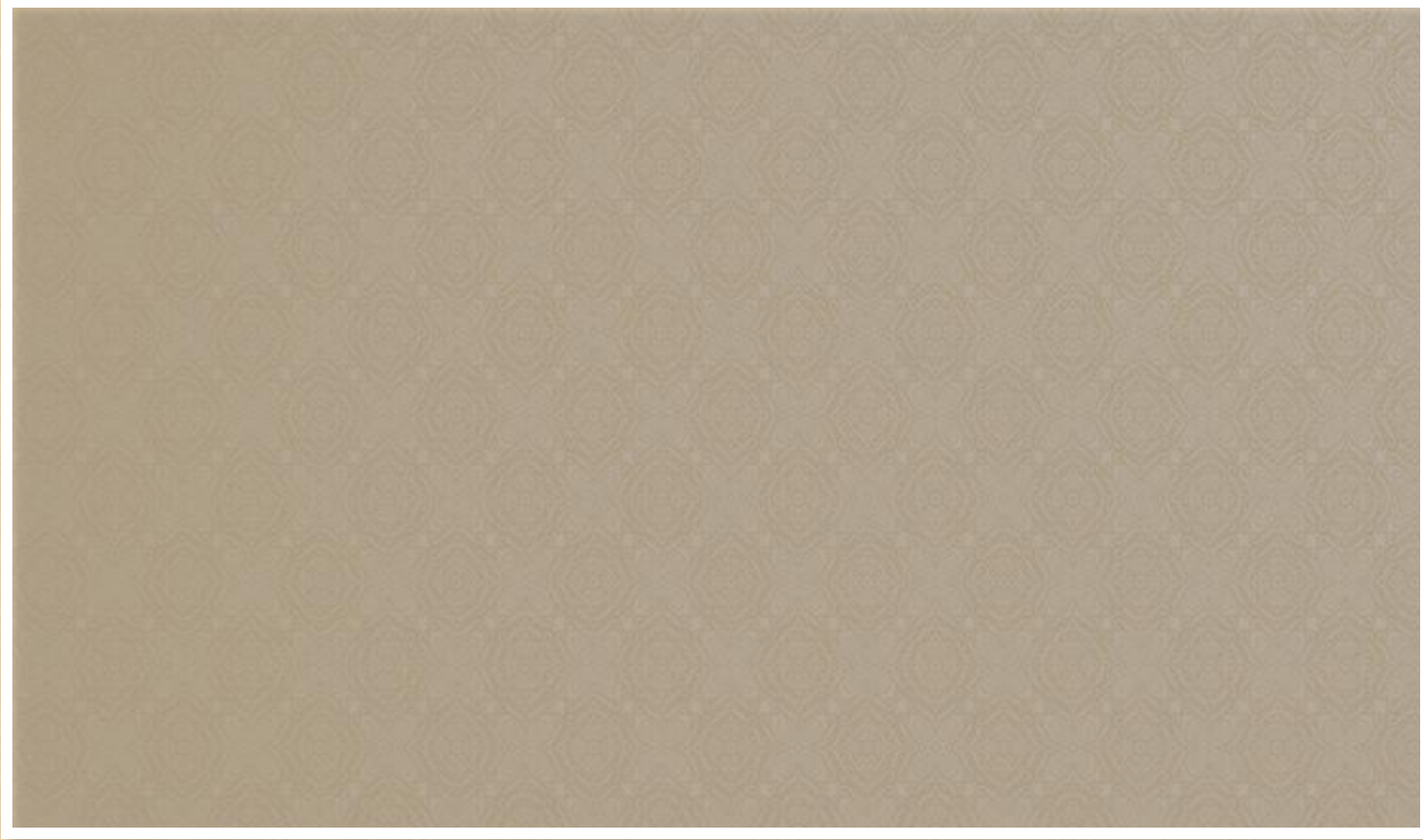

સમગ્ર વિશ્વને હચમચાવી મૂકનાર ઘટના-મહાત્મા ગાંધીજીની હત્યાના સમયે નાદુરસ્ત તથિયત છતાં ગિરલા ઠાઉસ પહોંચેલા ડૉ. આંગેડકર ગઠારાષ્ટ્રના કોંગ્રેસી નેતા શંકરરાવ દેવ સાથે દુઃખદ ઘટના વિશે વાતચીત કરી રહ્યા છે.

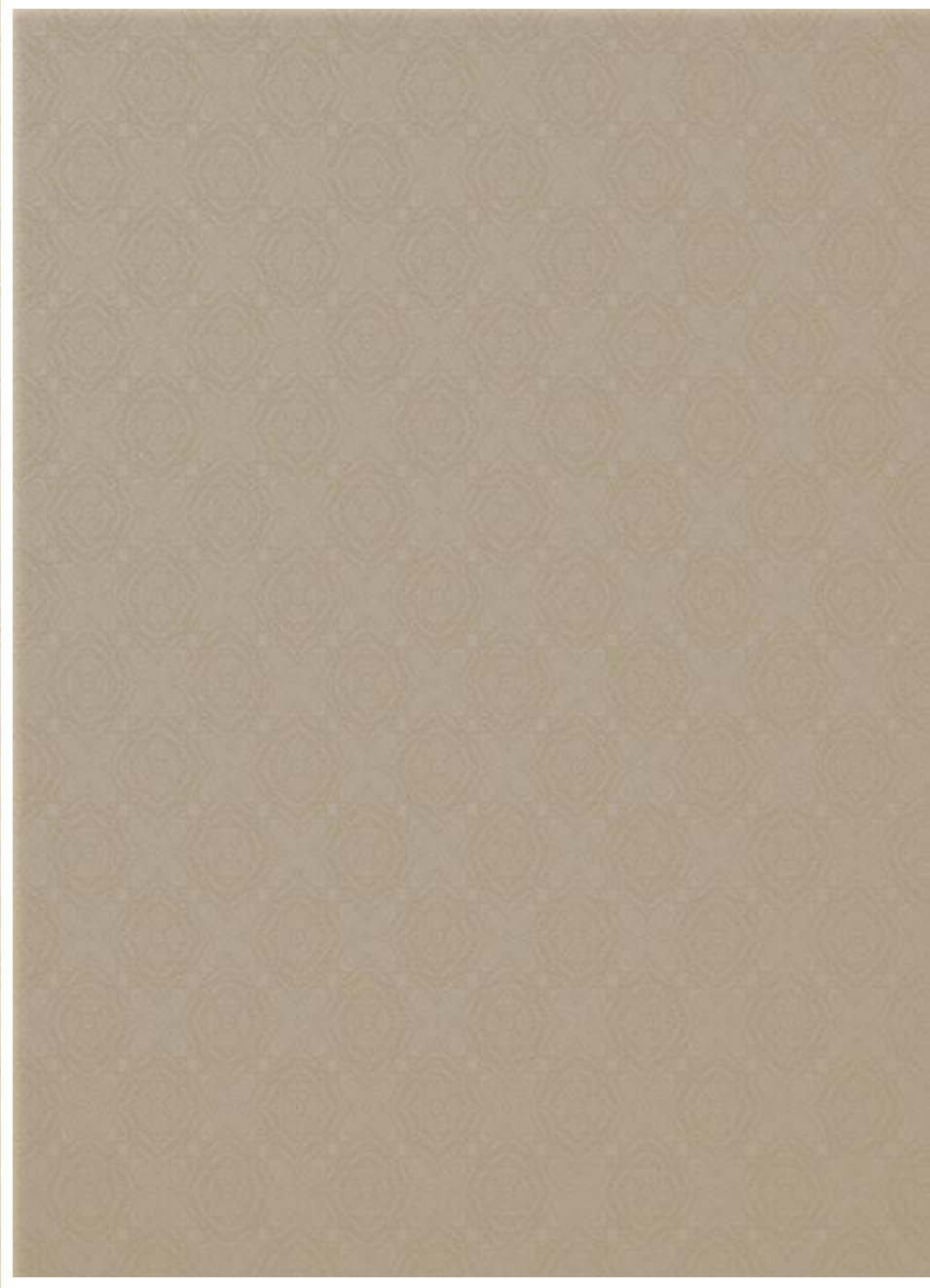

ડૉ. આંબેડકરે સારસ્વત બ્રાહ્મણ ડૉ. શારદા કબીર સાથે ગુરુવાર તા. ૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૪૮ના દિવસે રજિસ્ટર મેરેજ એક્ટ અન્વયે લગ્ન કર્યા હતા. લગ્ન પછીનું નામ તેમણે 'રાવિતા' રાખ્યું હતું!

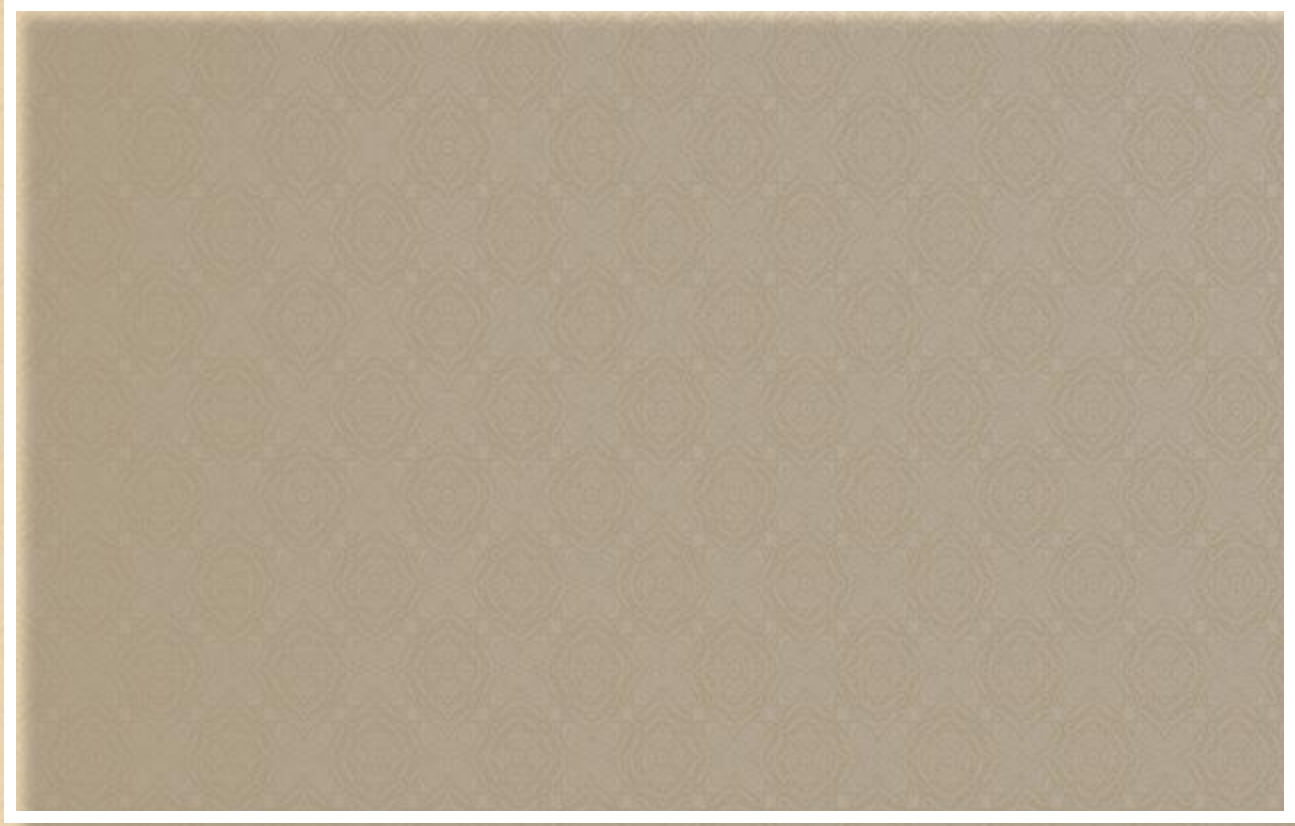
स्वतंत्र भारतना प्रथम भारतीय गवर्नर
जनरल यशवर्ती राज गोपालाचार्यना
सालिध्यमां स्वतंत्र भारतना प्रथम
प्रधानमंडलमां डॉ. आंबेडकर, दिल्ली
जून, १९४८

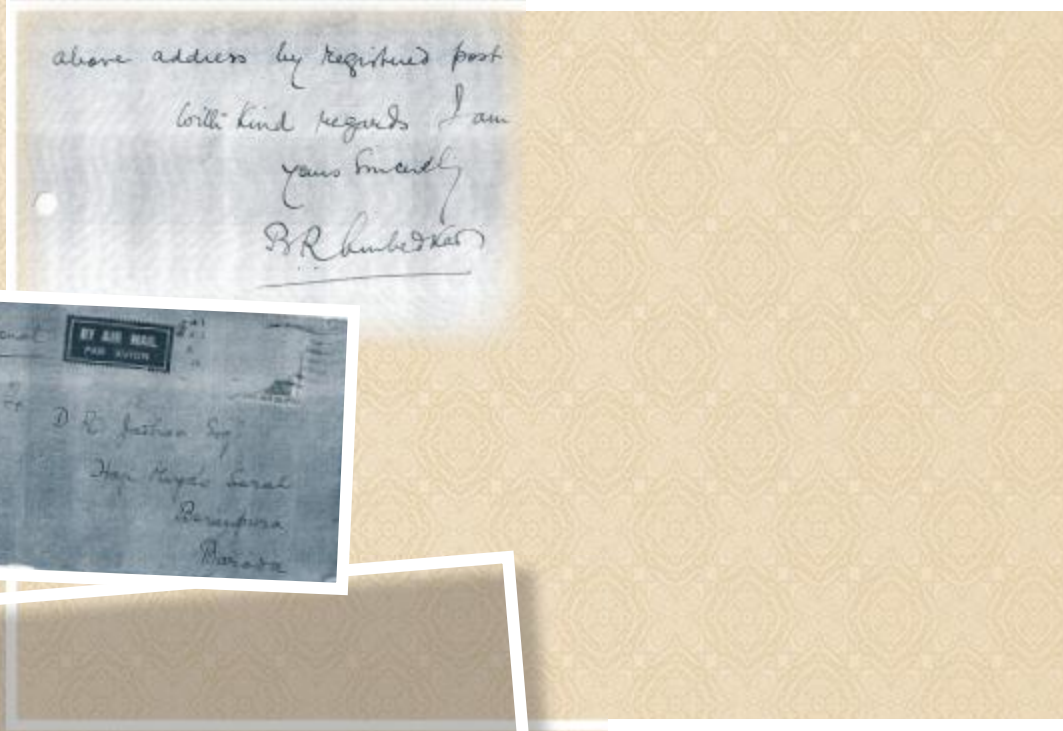
રાજગોપાલાચારી પ્રથમ
ભારતીય ગવર્નર જનરલ
બંધ્યા તે ગિમિરો સરદાર
વલ્લભભાઈ પટેલે
ભોજનસમારંભ આયોજિત
કર્યો હતો. વડા પ્રધાન
નહેરુ સાથે
ડૉ. આંબેડકર અને
પ્રધાનમંડળના અન્ય
મહાનુભાવો
જૂન, ૧૯૪૮

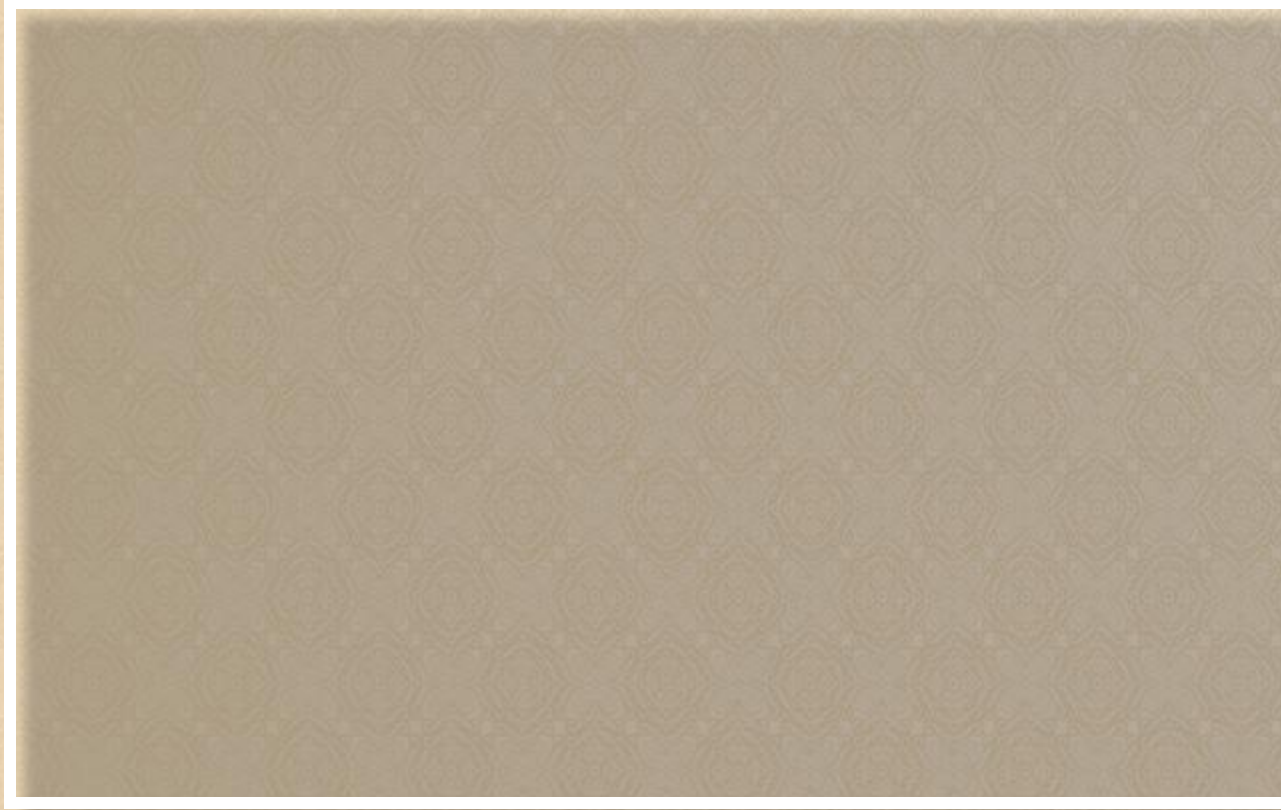

ડૉ. આંબેડકરે કરેલા પુનઃ લગ્નના માનમાં
ગવર્નર જનરલ રાજાજીએ ભોજન પાર્ટી આપી હતી.
તેમાં ડૉ. સવિતા આંબેડકર સાથે
ડૉ. બી. આર. આંબેડકર વાઇસરોય હાઉસ, દિલ્હી
તા. ૨૮-૭-૧૯૪૮

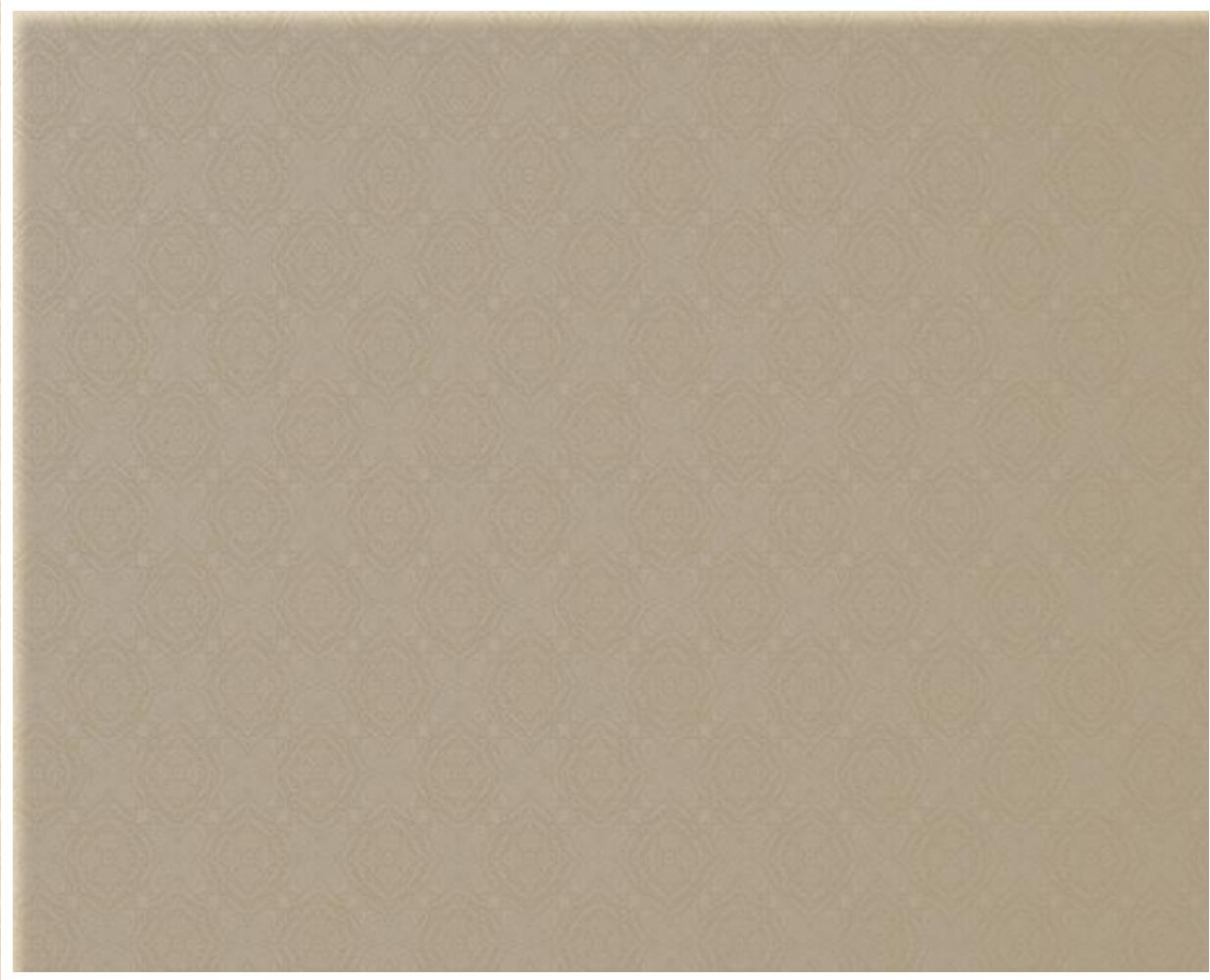

દિવંગત દૂધાભાઈ રણછોડભાઈ જાદવ (૧૯-૧૧-૧૯૮૩) મહેસાણા જિલ્લાના કલોલ - ગાયનો ટેકરો વણકરવાસના વતની વડોદરા ગાયકવાડી શાશનમાં સેવા આપતા હતા અને ડો. બાબા સાહેબ આંબેડકર સાથે સંપર્ક થતા... ભારત સરકારના કાયદાપ્રધાન ડો. આંબેડકરના પોતાના હસ્તાક્ષરમાં આત્મીયતાથી દૂધાભાઈ જાદવને તા. ૧૨-૨-૧૯૫૦ પત્ર લખી 'સચાલુ શાશન કલ્પતરુ' ગ્રંથ મોકલવા વિનંતી કરે છે. દૂધાભાઈ ગ્રંથ મોકલે છે તો પોતાના જ હસ્તાક્ષરોમાં તા ૨૦-૨-૧૯૫૦ના પત્રથી ડો. આંબેડકર આભાર માને છે અને સચાલુ ગ્રંથમાળા સીરીઝના અન્ય પુસ્તકો સિદ્ધાર્થ કોલેજ માટે મોકલવા વિનંતી કરે છે. આપણા ગુજરાત માટે ગૌરવની બાબત છે...

મુખ્ય મંત્રી શેખ અબ્દુલ્લાના આમંત્રણથી કાશ્મીર
ગયેલાં આંબેડકર ઈપતી કાશ્મીરમાં તેનાત મહાર
રેજીમેન્ટના બહાદુર અધિકારીઓ સાથે

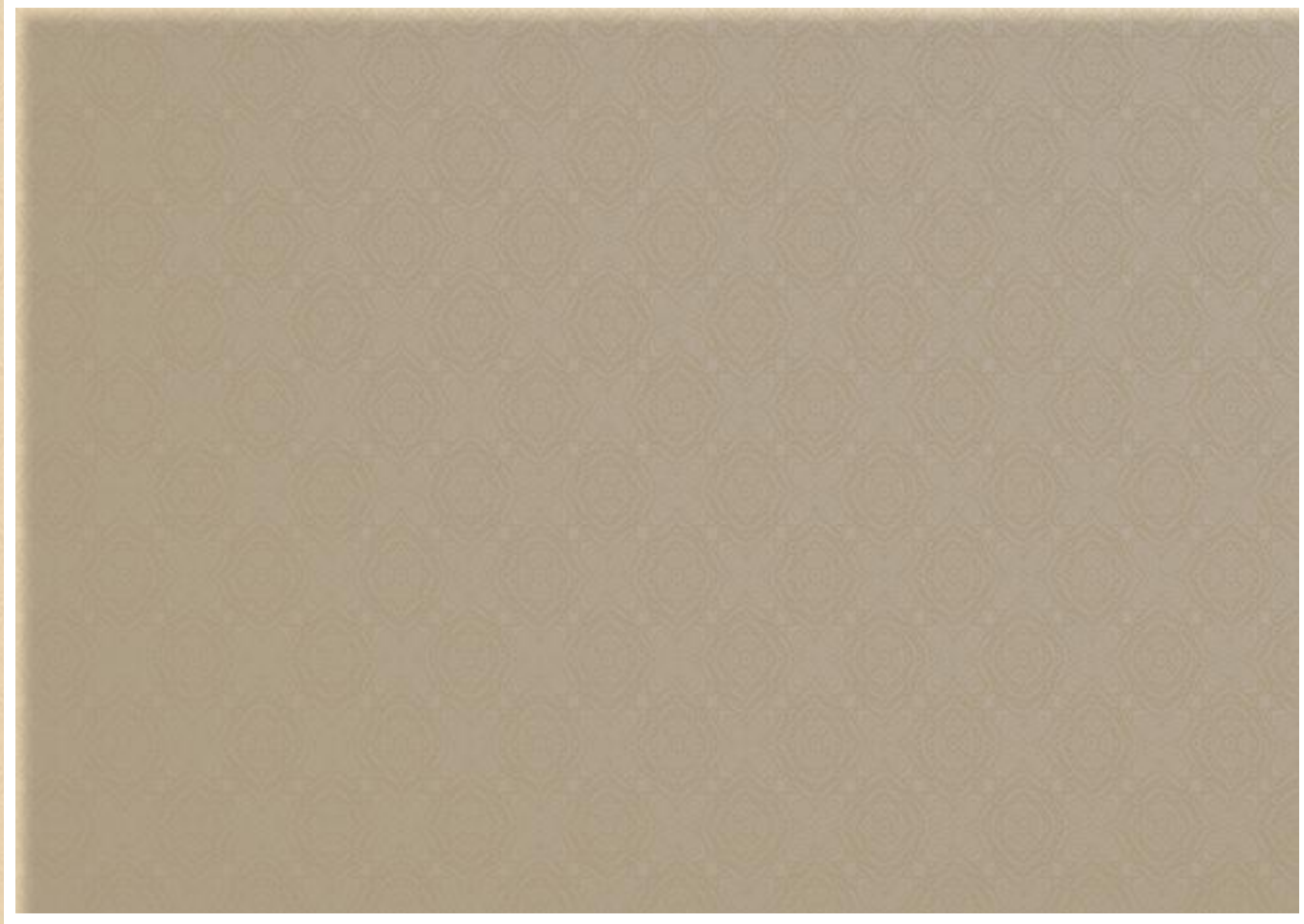

સંવિધાન સમિતિના અધ્યક્ષ ડૉ. રાજેન્દ્ર પ્રસાદને સંવિધાન
સુપરત કરતા મુસદ્દા સમિતિના અધ્યક્ષ ડૉ. આંબેડકર
તા. ૨૫ નવેમ્બર, ૧૯૪૯

ભારતીય સંવિધાનના શિલ્પીનું પદ પ્રાપ્ત કરનાર
ડૉ. આંગેડકરનું અભિવાદન કરતા અનુયાયીઓ
રજત મંજુષામાં સંવિધાનપ્રત મૂકી તેમને અર્પણ કરી,
નરેપાર્ક, મુંબઈ : તા. ૧૧ જાન્યુ, ૧૯૫૦

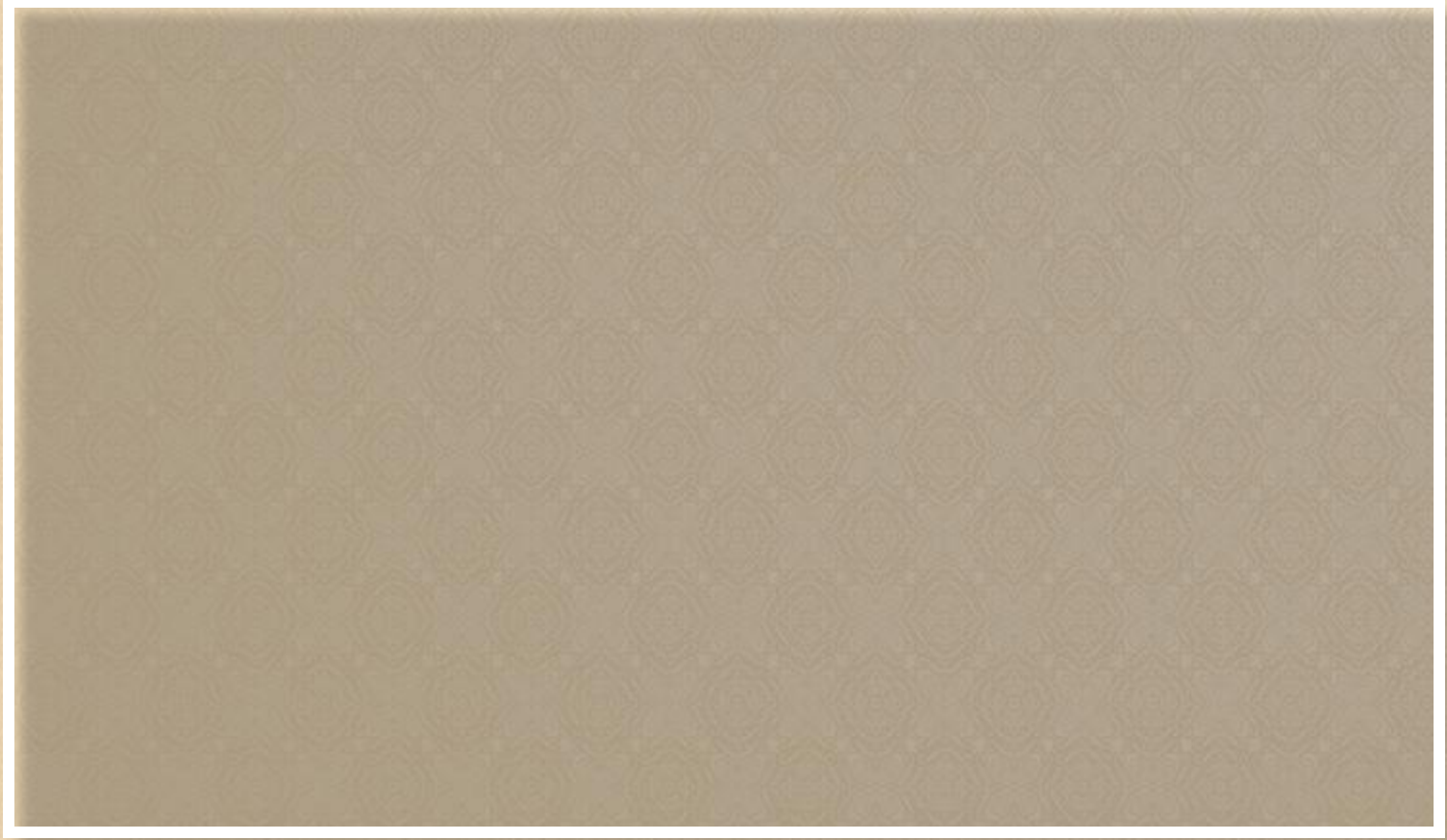

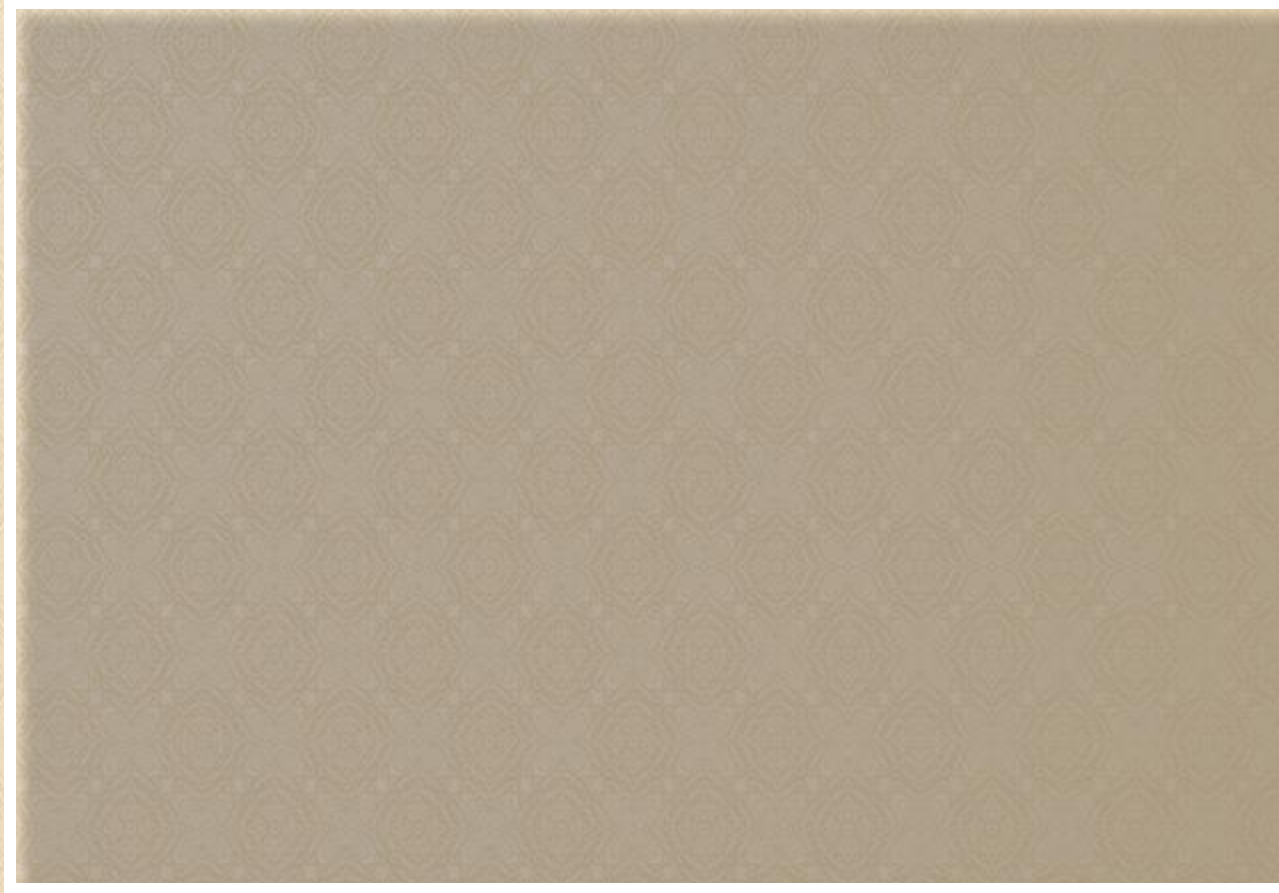
મુંબઈ સિદ્ધાર્થ મહાવિદ્યાલયના ત્રીજા વાર્ષિક
ઉત્સવ નિમિત્તે મુખ્ય મહેમાન ગવર્નર
શ્રી રાજા મહારાજસિંહ સાથે ડૉ. આંબેડકર
અને સી. કે. વાલે, મુંબઈ
તા. ૧૨, જાન્યુ, ૧૯૫૦

औरंगाबादगां गिर्दिह झेवेनना नागसेन वनगां
ओधिवृक्षनुं रोपण करता डॉ. ओमसाहेब आंभेडकर

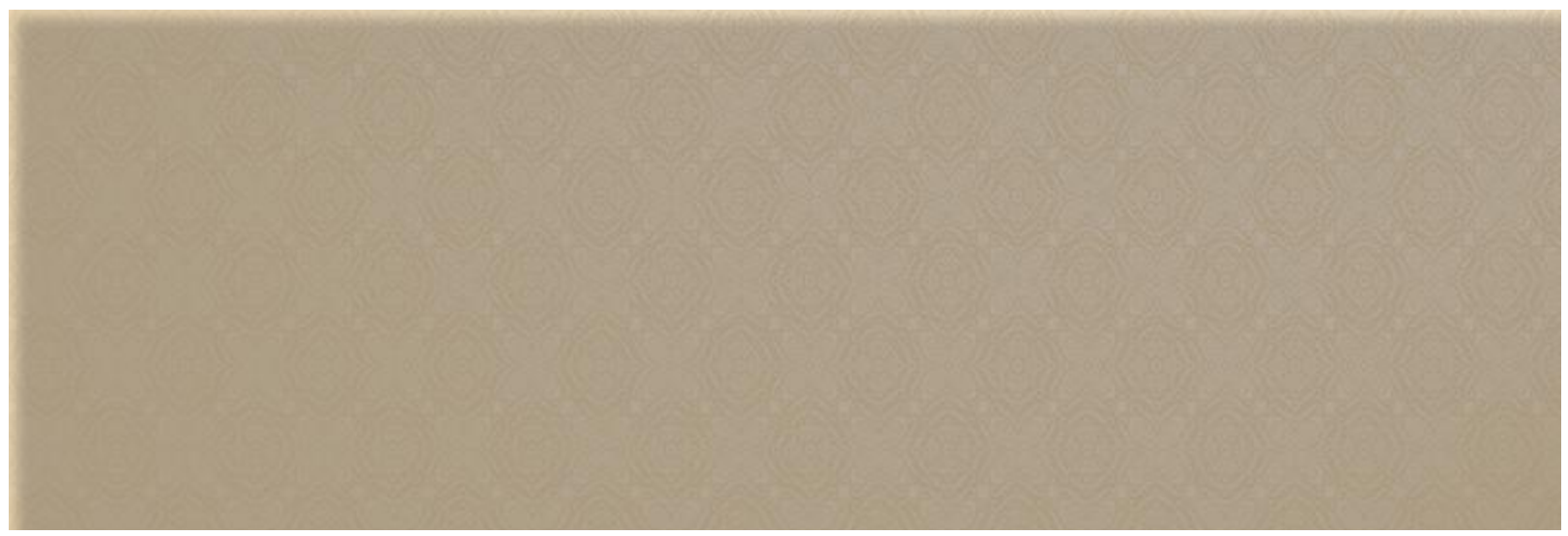

રાષ્ટ્રપતિ ભવનના પટાંગણમાં ચક્રવર્તી રાજગોપાલા આર્ય
અને એ. સી. એલેક્ઝાન્ડર સાથે ડૉ. આંબેડકર, દિલ્હી,
ગવર્નર હાઉસ : તા. ૧૮-૧-૧૯૫૦

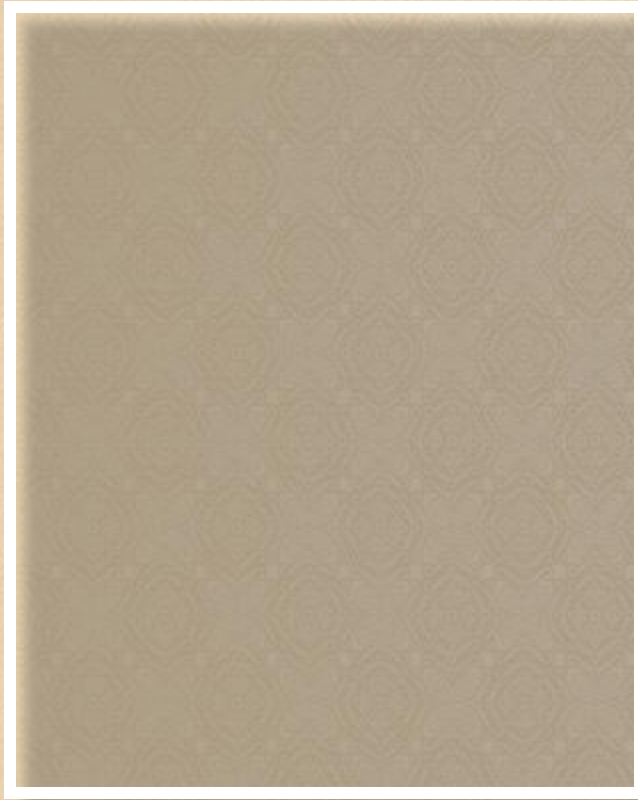
તા. ૨૬, જાન્યુઆરી
૧૯૫૦ પ્રજાસત્તાક
ભારતના મંત્રી મંડળમાં
કાનૂન મંત્રી ડૉ.
આંબેડકર

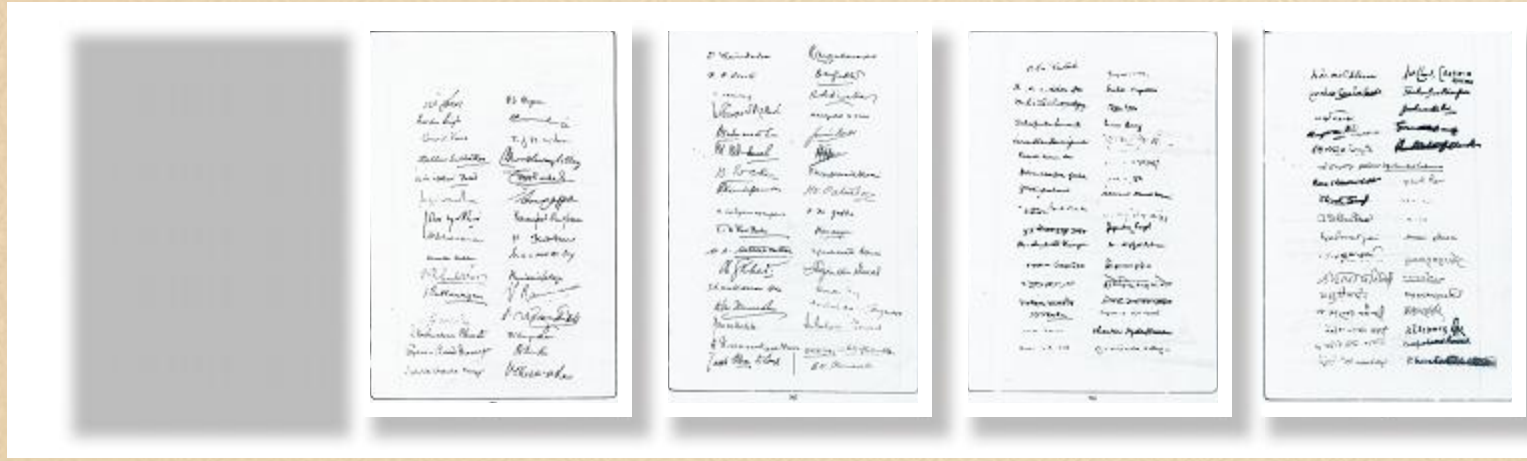

ભારતીય સંસદ ભવનના પ્રાંગણમાં સંવિધાન સભાના
સભ્યો તથા અધ્યક્ષ સાથે ડૉ. આંબેડકર

તા. ૨૫-૧૧-૧૯૪૯ના દિવસે બંધારણ સભાએ
ભારે હર્ષનાદ સાથે બંધારણ પસાર કર્યું...
તે દિવસે બંધારણના ઘડવૈયાઓ કરેલાં
ઐતિહાસિક હસ્તાક્ષર!!

પ્રકાશક : માહિતી કમિશનર, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.

મુદ્રક : સરકારી ફોટો લિથો પ્રેસ, અમદાવાદ.